

**STRATEGIA OBSZARU STRATEGICZNEJ INTERWENCJI
DLA INOWROCŁAWIA ORAZ OBSZARÓW POWIĄZANYCH
Z NIM FUNKCJONALNIE DO 2020 ROKU**

Inowrocław, listopad 2015

Spis treści

1. WSTĘP	4
2. OKREŚLENIE OBSZARU WSPARCIA	6
3. DIAGNOZA ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO	8
3.1. Ogólna charakterystyka	8
3.2. Sfera środowiskowa i gospodarcza.....	10
3.3. Sfera transportowa	21
3.4. Sfera rewitalizacyjna.....	25
3.5. Sfera społeczna	28
3.6. Sfera edukacyjna.....	37
4. ANALIZA SWOT	42
4.1. Podstawowe informacje	42
4.2. Analiza.....	43
4.3. Wnioski	45
5. CELE I PRIORYTETY	51
5.1. Cel strategiczny.....	51
5.2. Osie priorytetowe	53
5.2.1. Oś priorytetowa 1. Środowisko	53
5.2.2. Oś priorytetowa 2. Transport	56
5.2.3. Oś priorytetowa 3. Rewitalizacja	58
5.2.4. Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo	61
5.2.5. Oś priorytetowa 5. Edukacja	63
6. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI 66	
6.1. Spójność z opracowaniami strategicznymi.....	66
6.2. Spójność z dokumentem programowym (RPO WK-P 2014-2020)	70
6.3. Spójność z dokumentami lokalnymi	72
7. PLAN FINANSOWY	85
8. SYSTEM WDRAŻANIA	86
8.1. Zarządzanie	86
8.2. Wybór projektów.....	86
8.3. Finansowanie	88
8.4. Interesariusze strategii	88
9. WNIOSKI ZE STRATEGICZNEJ OOS	90

10.	RAPORT Z PRZYGOTOWANIA I MONITORING STRATEGII	92
11.	SPIS RYSUNKÓW	95
12.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	96

1. WSTĘP

Jednym z najważniejszych założeń nowo projektowanej polityki spójności na lata 2014-2020 jest szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego. Wynika to bezpośrednio z zapisów *Traktatu Lizbońskiego*, który zrównał wymiar terytorialny z wymiarem gospodarczym i społecznym. Podejście terytorialne, które powinno być jedną z podstawowych zasad programowania na lata 2014-2020, oznacza odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz definiowania ich na podstawie potencjałów i barier rozwoju poszczególnych terytoriów (różnej wielkości). Zintegrowane podejście terytorialne stanowi również jedną z podstawowych zasad strategicznych dokumentów krajowych: *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (KPZK) oraz *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020* (KSRR) a także *Umowy Partnerstwa*, która stanowi podstawę realizacji dla działań wspieranych ze środków *Wspólnych Ram Strategicznych* (WRS), w tym w szczególności z funduszy strukturalnych w Polsce.¹

Rysunek 1. Ogrody zapachowe.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Wymiar terytorialny polityki rozwoju powinien być płaszczyzną koordynacji wyznaczonych celów i działań podejmowanych w zakresie poszczególnych dziedzin, a polityka rozwoju oparta o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego powinna wspierać proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych widocznych przede wszystkim na poziomie lokalnym. Terytorialny wymiar

¹ Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE, w tym realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 4 stycznia 2013 r.

polityki rozwoju wynika z roli, jaka przypisana jest do dynamicznych relacji funkcjonalno-przestrzennych i jest związany z koniecznością zmiany sposobu współdziałania władz samorządowych na rzecz rozwoju przekraczającego tradycyjne granice formalnych podziałów administracyjnych. Terytorialny aspekt polityki będzie realizowany m.in. przez określenie (wyznaczenie) obszarów funkcjonalno-przestrzennych związanych z procesami gospodarczymi, społecznymi i przyrodniczymi celem lepszego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju.

Polityka terytorialna stanowi instrument realizacji założeń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Strategia będzie wdrażana poprzez wykorzystanie m.in. środków unijnych, w tym środków *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WK-P)*.

Decyzją Komisji Europejskiej *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* został przyjęty w dniu 16 grudnia 2014 r. Ostateczne zapisy programu uległy zmianie w stosunku do poprzednich projektów dokumentu. W wyniku negocjacji ustalono, że w regionie instrument ZIT będzie wdrażany jedynie na poziomie wojewódzkim. Dla drugiego poziomu polityki terytorialnej zaakceptowano formułę przygotowywania wspólnej strategii dla miast regionalnych / subregionalnych i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, które po zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą *RPO WK-P*, będą podstawą do uruchomienia konkursów z „kodem dostępu”.

Polityka terytorialna w województwie kujawsko-pomorskim będzie realizowana na czterech poziomach, zgodnie z *Założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* przyjętymi przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 4 lutego 2015 r. Obecnie w zapisach *RPO WK-P* polityka terytorialna drugiego poziomu funkcjonuje jako tzw. OSI – Obszar Strategicznej Interwencji:

1. Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki);
2. Poziom regionalny/subregionalny – Obszar Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek / Grudziądz / Inowrocław i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie;
3. Poziom powiatowy – obejmuje swym zasięgiem obszar powiatu ziemskiego. Poziom ten określany jest jako „Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego”;
4. Poziom lokalny – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

W związku z powyższym powstała przedmiotowa *Strategia*, przygotowana zgodnie z *Zasadami przygotowania Strategii dla miast regionalnych i miasta subregionalnego oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie*, stanowiącymi Załącznik do Uchwały nr 5/136/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 lutego 2015 r.

2. OKREŚLENIE OBSZARU WSPARCIA

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna na poszczególnych poziomach zarządzania będzie realizowana w oparciu o proces programowania, którego podstawą będą strategie rozwoju określające uwarunkowania, specyfikę oraz kierunki i przedsięwzięcia rozwojowe. Pozwolą one na sformułowanie logiki funkcjonowania oraz wskazanie celów, zadań i środków realizacji.²

Wsparcie miast regionalnych i subregionalnych będzie służyło wspieraniu powiązań pomiędzy miastami i ich obszarami funkcjonalnymi i realizowane będzie m.in. w takich obszarach jak transport publiczny, środowisko i edukacja.³

Projekty realizowane w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie do 2020 r.* powinny być zintegrowane nie tylko obszarowo, ale też tematycznie, a przede wszystkim zintegrowane na poziomie działań realizowanych w ramach różnych funduszy, powinny uwzględniać różne źródła finansowania, a w odniesieniu do przedsięwzięć realizowanych w ramach polityki terytorialnej w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* uwzględniać inwestycje z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W odniesieniu do poziomu wojewódzkiego, regionalnego / subregionalnego oraz powiatowego realizowane będą następujące Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego:

- 4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.
- 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
- 6b - Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.
- 6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
- 6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.
- 9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

² Zasady przygotowania Strategii dla miast regionalnych i miasta subregionalnego oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie, Załącznik do Uchwały nr 5/136/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 lutego 2015 r.

³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 (CCI 2014PL16M2OP002)

- 10a - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

2. Europejski Fundusz Społeczny:

- 8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.
- 9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.
- 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.
- 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.
- 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

3. DIAGNOZA ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Podstawą wyznaczania Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest dokument Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (MRR), pn. *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*. Zasięg IOF, w takim kształcie, został zaproponowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w oparciu o dane GUS (*Delimitacja obszarów funkcjonalnych miast w województwie kujawsko-pomorskim - Podsumowanie*, Urząd statystyczny w Bydgoszczy, styczeń 2014 r.), a następnie zaakceptowany przez Urząd Miasta Inowrocławia oraz Urząd Gminy Inowrocław.

3.1. Ogólna charakterystyka

Inowrocławski Obszar Funkcjonalny tworzą miasto Inowrocław (gmina miejska) oraz gmina Inowrocław (gmina wiejska).⁴ Położony jest w centralnej Polsce, w południowo – zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego.

Inowrocław wraz z okolicznymi gminami tworzy powiat inowrocławski, którego jest stolicą. Miasto nie posiada statusu powiatu grodzkiego, co komplikuje zarządzanie i utrudnia rozwój gospodarczy i społeczny. W większości miasto otoczone jest przez gminę wiejską Inowrocław, tylko od zachodu sąsiaduje z gminą miejsko-wiejską Pakość. Posiada bardzo korzystne powiązania komunikacyjne, zarówno drogowe, jak i kolejowe, leży w niewielkich odległościach od głównych ośrodków administracyjnych województwa kujawsko – pomorskiego Bydgoszczy oraz Torunia, z którymi wykazuje wiele różnorodnych powiązań: społecznych, gospodarczych, administracyjnych.

Gmina Inowrocław to gmina wiejska, położona w środkowej części powiatu inowrocławskiego. Władze administracyjne gminy Inowrocław zlokalizowane są na terenie Inowrocławia, który skupia znaczną część podstawowych dla mieszkańców instytucji oraz usług codziennej obsługi. Odległość komunikacyjna do centrum Inowrocławia z większości obszaru gminy wynosi poniżej 10 km, a z najdalej położonych części gminy – nie przekracza 15 km. Gmina Inowrocław ma charakterystyczny kształt, bowiem „otacza” miasto Inowrocław (aż 96 % długości granicy miasta Inowrocław to granica z Gminą wiejską Inowrocław).

Oprócz miasta Inowrocław, gmina graniczy z następującymi gminami:

- od północy – gmina Złotniki Kujawskie, gmina Rojewo (powiat inowrocławski);
- od wschodu – gmina Gniewkowo, gmina Dąbrowa Biskupia (powiat inowrocławski);
- od południa – gmina Kruszwica (powiat inowrocławski) i gmina Strzelno (powiat mogileński);
- od zachodu – gmina Pakość i gmina Janikowo (powiat inowrocławski).

⁴ Termin "Inowrocławski Obszar Funkcjonalny" jest terminem umownym, w chwili obecnej obszar taki nie istnieje. Rozpoczęcie prac nad wyznaczeniem miejskich obszarów funkcjonalnych uzależnione jest od przyjęcia właściwego rozporządzenia przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju.

Rysunek 2. Położenie gminy Inowrocław na tle powiatu inowrocławskiego i województwa.

Źródło: www.zpp.pl

Łączna powierzchnia miasta i gminy Inowrocław wynosi 20.207 ha, w tym miasta Inowrocław 3.042 ha oraz gminy wiejskiej Inowrocław 17.165 ha. W skład gminy Inowrocław wchodzi następujące sołectwa: Batkowo, Cieślin, Czyste, Gnojno, Góra, Jacewo, Jaksice, Kłopot, Komaszycy, Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa, Łatkowo, Łąkocin, Łojewo, Marcinkowo, Miechowice, Olszewice, Orłowo, Piotrkowice, Pławin, Radłówek, Sikorowo, Sławęcinek, Słońsko, Trzaski, Tupadły, Żalinowo. Sieć osadnicza gminy Inowrocław składa się z 50 miejscowości, które cechuje znaczne rozdrobnienie. W żadnej z tych miejscowości nie wykształciły się ośrodki uzupełniające, które zaspokajałyby podstawowe potrzeby mieszkańców gminy. W związku z tym, mieszkańcy masowo zaspokajają swoje potrzeby w sąsiednim Inowrocławiu.

Komunikacyjnie miasto i gmina Inowrocław położone są na skrzyżowaniu dróg krajowych nr 15 i 25 oraz dróg wojewódzkich nr: 251, 252, 400 i 412. Przez teren gminy przebiega również trasa kolejowa o znaczeniu krajowym relacji Toruń–Poznań i Tczew–Katowice, a przez miasto zelektryfikowana magistrala kolejowa Gdynia–Katowice, która pełni istotną rolę komunikacyjną.

Uwarunkowaniem specyficznym jest fakt, że funkcje siedziby i faktycznego centrum społeczno-gospodarczego gminy, pełni miejscowość leżąca poza jej granicami, której potencjał w żaden sposób nie może być stymulowany poprzez działania władz gminy. Z drugiej strony wzmacnia to powiązania pomiędzy miastem, a otaczającą go gminą.

Miejscowości na terenie gminy Inowrocław, pod względem prezentowanego poziomu koncentracji usług, można podzielić na 3 kategorie:

- Jaksice – miejscowość o największej koncentracji zróżnicowanych usług,
- Sławęcinek, Żalinowo, Góra, Jaksice, Orłowo, Tupadły, Turzany – miejscowości, w których zlokalizowano szkoły oraz najczęściej pojedyncze inne usługi (filie bibliotek, kościoły parafialne),

- pozostałe miejscowości niewyposażone w usługi lub wyposażone w usługi o niewielkim znaczeniu w kształtowaniu jakości życia mieszkańców.

3.2. Sfera środowiskowa i gospodarcza

Miasto Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowiskowy, turystyczno-rekreacyjny, kulturalny oraz przemysłowy. Umiejętnie łączy charakter miasta uzdrowiskowego z funkcją ośrodka gospodarczego.

Grunty zabudowane i zurbanizowane w granicach administracyjnych miasta Inowrocławia zajmują 51,1 %, użytki rolne 43,4 %, a lasy 0,3 % powierzchni miasta. Gruntów pokrytych wodami jest 0,8 % powierzchni gminy.

Gmina wiejska Inowrocław jest gminą typowo rolniczą. Największą powierzchnię zajmują użytki rolne, które stanowią 85,6 % obszaru gminy, w tym grunty orne stanowią 90,5 %, natomiast sady, łąki i pastwiska – 9,5 % powierzchni wszystkich użytków rolnych. Gmina jest mało zasobna w lasy, które stanowią zaledwie 1,8 % powierzchni gminy.

Na terenie IOF z instalacji wodociągowej korzysta - miasto 98,6 %, gmina 99,0 %, z instalacji kanalizacyjnej - miasto 89,9%, gmina 12,0 %, a z instalacji gazowej - miasto 80,2 %, gmina 2,9 %, ogółu ludności.

Miasto i gmina zaopatrywane są w wodę z 19 ujęć o łącznej wydajności około 540 m³/h. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 ujęć wody. Istnieje potrzeba tworzenia nowych ujęć wody (odwiertów), ponieważ pobór wody sięga granic pozwoleń wodnoprawnych.

Miasto posiada sieć kanalizacyjną sanitarną oraz deszczową. Odbiornikami wód deszczowych są: Smyrnia Duża, Rów Marulewski, Rów Rąbiński. Miasto wraz z gminą Inowrocław wchodzi w skład aglomeracji Inowrocław w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków o nazwie Inowrocław (liczba RLM = 88 126). Na terenie miasta funkcjonuje 1 mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości 17 314 m³/d. Obsługuje mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacji zbiorczej na terenie miasta Inowrocław i gminy Inowrocław (Cieślin, Kruśliwiec, Sójkowo, Sławęcín, Sławęcinek, Strzemkowo, Gnojno, Jacewo, Marulewy) - w gminie Inowrocław częściową kanalizację posiada 11 miejscowości. Ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rowu Rąbińskiego, który jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Noteć Wschodnia. Na terenie gminy nie ma komunalnej oczyszczalni ścieków. Oprócz oczyszczalni komunalnej na terenie miasta Inowrocław zlokalizowane są cztery oczyszczalnie przemysłowe. Na terenie gminy Inowrocław zlokalizowane są ponadto 2 oczyszczalnie przemysłowe. Ponadto ścieki z miejscowości Łojewo odprowadzane są siecią kanalizacyjną do oczyszczalni w Szarleju gmina Kruszwica.

Zgodnie z *Wojewódzkim Programem Gospodarki Odpadami*, w województwie kujawsko-pomorskim utworzono 7 regionów gospodarki odpadami komunalnymi. Miasto Inowrocław i Gmina Inowrocław, według Planu Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017, z perspektywą na lata 2018-2023, należy do Regionu 6 Inowrocławskiego. Zadaniem gmin jest

tworzenie systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w ramach utworzonych regionów gospodarki odpadami komunalnymi.

W skład 6 Regionu Inowrocławskiego wchodzi ponadto gminy Janikowo i Kruszwica. Role regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych pełni instalacja w Inowrocławiu, która spełnia obecnie wszystkie kryteria instalacji regionalnej. Działa w oparciu o sortownię odpadów zmieszanych i osobno sortownię odpadów selektywnie zebranych. Zakład prowadzi stabilizację odpadów ulegających biodegradacji wydzielonych w sortowni, w oparciu o proces kompostowania, oraz oddzielnie kompostuje odpady zielone w kompostowni kontenerowej. Na terenie zakładu jest składowisko odpadów komunalnych spełniające kryteria instalacji regionalnej. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Inowrocławiu w celu zwiększenia efektywności działania planuje budowę i wyposażenie sortowni odpadów, instalacji do odzysku odpadów oraz maszyn i urządzeń dla Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu, przy ul. Bagiennej 77. Ponadto planowane jest zamknięcie i rekultywacja 1 części kwatery Nr I, modernizacja linii kompostowniczej, przygotowanie do eksploatacji kwatery Nr II, zamknięcie i rekultywacja 2 części kwatery Nr I.

Odzysk odpadów komunalnych na analizowanym obszarze prowadzony jest w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu, który posiada linię do odzysku, gdzie ze strumienia odpadów (zmieszanych) niesegregowanych wydzielane są surowce wtórne, w tym: metale, surowce do produkcji paliwa alternatywnego, frakcja mineralna, frakcja bioorganiczna. Zakład dysponuje także linią do odzysku surowców wtórnych, gdzie odpady selektywnie zebrane oraz wydzielone ze strumienia odpadów zmieszanych, kierowane są do kabiny sortowniczej, w której doczyszczają się i dzielą na poszczególne rodzaje, kolory lub frakcje.

Odzysk surowców wtórnych jest bardzo ważnym elementem gospodarki odpadami. Jego efekty, to przede wszystkim: oszczędność zasobów naturalnych, zmniejszenie ilości odpadów oraz zmniejszenie ich negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Odzysk jest integralną częścią każdego systemu gospodarki odpadami. W 2012 r. w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu odzyskano 21,3 tys. Mg (tj. osiągnięto odzysk na poziomie 14%) surowców wtórnych.

Kompostowanie jest naturalną metodą zagospodarowania odpadów. Kompostownia w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu ma wydajności przyzmy 30.000 Mg/rok.

Obecnie w Inowrocławiu, funkcjonuje jedno składowisko odpadów komunalnych z terenu miasta i gminy zlokalizowane: Mątwy, ul. Bagienna (powierzchnia całkowita 12,0 ha, 76 % wypełnienia). Na terenie Gminy istniało składowisko odpadów komunalnych w Karczynie (powierzchnia całkowita 2,9 ha), które zostało zamknięte w 2013 r., a w 2015 r. zrehabilitowane. Ponadto na terenie Soda Polska Ciech Sp. z o.o. jest zlokalizowane nieeksploatowane składowisko odpadów przemysłowych.

W Inowrocławiu funkcjonuje również Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), w której w 2015 r. m.in. rozpoczęto produkcję paliwa alternatywnego. Dzięki rozbudowie i modernizacji istniejącej już instalacji, odpady, których nie można już przetwarzać, są przekształcane w paliwo alternatywne wykorzystywane m.in. w przemyśle cementowniczym.

W RIPOK-u ze śmieci produkuje się ciepło i energię elektryczną. W wyniku rozkładu części odpadów powstaje biogaz, którego podstawowym składnikiem jest metan. Chcąc zapobiec jego emisji do atmosfery oraz w celu uniknięcia samozapłonu, już przed kilkoma laty zamontowano pochodnię spalania biogazu. Unieszkodliwiała ona gaz, który do 2014 r. nie był inaczej wykorzystywany. Zainstalowano agregat, dzięki któremu z gazu można produkować ciepło wykorzystywane w całości przez RIPOK np. do ogrzania wody. Możliwe też stało się wytworzenie do 160 kW energii elektrycznej, co pozwala w jednej czwartej zaspokoić potrzeby zakładu.

Istotną sferą działalności RIPOK-u jest także edukacja ekologiczna. Warto podkreślić, iż w październiku 2014 r. przy ul. Bagiennej powstała multimedialna sala edukacyjno-ekologiczna. Powstała głównie z myślą o przedszkolakach i uczniach, dla których w RIPOK-u organizowane są specjalne lekcje edukacji ekologicznej.

Jednym z celów *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* jest prowadzenie działań w zakresie odpowiedniego zagospodarowania odpadów pochodzących z gospodarki wodno-ściekowej. Właściwe zagospodarowanie tych odpadów, zwłaszcza komunalnych osadów ściekowych, jest jednym z priorytetowych wymagań prawa wspólnotowego.

W ramach Strategii przewidywane jest również prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących ekologii, co w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, może prowadzić do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców, zwłaszcza w obszarze celów właściwego pozbywania się i selektywnego zbierania odpadów. W konsekwencji spowoduje to zwiększenie strumienia odpadów komunalnych selektywnie zbieranych oraz ograniczenie zjawiska nielegalnych „wysypisk śmieci” lub spalania śmieci w piecach na paliwa stałe.

Największym podmiotem gospodarczym działającym w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w energię ciepłą na tym obszarze jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Inowrocławiu (ZEC). Miejski system ciepłowniczy pokrywa ponad 52 % potrzeb ciepłych odbiorców w Inowrocławiu (wg zamówionej mocy ok. 103,6 MW).

W Inowrocławiu zaopatrzenie odbiorców w ciepło realizowane jest przy wykorzystaniu:

- miejskiego systemu ciepłowniczego zasilanego ze źródeł do niego przyłączonych, wykorzystujących jako paliwo węgiel kamienny,
- systemu ciepłowniczego o zasięgu lokalnym zasilanego z EC Inowrocław - Soda Polska CIECH,
- gazu ziemnego przesyłanego sieciami, energii elektrycznej, węgla kamiennego spalanego w kotłowniach obsługujących obszary lokalne lub pojedyncze obiekty,
- węgla spalanego w piecach i kotłowniach indywidualnych,
- źródeł energii odnawialnej.

Głównymi odbiorcami ciepła z ZEC są: spółdzielnie mieszkaniowe (bez wspólnot) – 34,43 %, PGKiM (bez Wspólnot) – 2,36 %, Wspólnoty Mieszkaniowe – 22,55 %, TBS i pozostała mieszkaniówka – 4,47 %, Uzdrowiska, Sanatoria – 8,05 %, Instytucje publiczne – 18,89 %, handel, usługi i przemysł – 9,25 %.

Elektrociepłownia Inowrocław – Soda Polska CIECH EC Inowrocław wyposażona jest w cztery kotły parowe, w których ciepło wytwarzane w kogeneracji pochodzi ze spalania węgla kamiennego. Łączna osiągalna moc cieplna źródeł wynosi 356 MW. Ciepło użytkowe z EC Soda wykorzystywane jest dla pokrycia potrzeb własnych zakładu produkcyjnego i odbiorców zewnętrznych zlokalizowanych w obrębie oddziaływania EC. Ponadto na terenie miasta znajduje się ponad 20 kotłowni lokalnych wytwarzających ciepło dla potrzeb własnych obiektów przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. Paliwem wykorzystywanym w ww. kotłowniach jest głównie gaz ziemny i olej opałowy, natomiast w niewielkim zakresie paliwo stałe (węgiel, miał węglowy) oraz OZE.

Struktura mieszkaniowa w gminie Inowrocław oparta jest w głównym stopniu o budownictwo jednorodzinne. Z tego względu mieszkańcy korzystają przede wszystkim z indywidualnych kotłowni (głównie węglowych, olejowych oraz wykorzystujących energię elektryczną). Na terenie gminy działają trzy kotłownie osiedlowe, w miejscowościach: Łojewo, Cieślin, Gnojno. W gminie jest około 3,15 tys. mieszkań, około 73 % ogółu mieszkań jest wyposażonych w centralne ogrzewanie. Pozostałe około 27 % mieszkań na terenie gminy Inowrocław ogrzewane jest za pomocą piecyków węglowych, oszczędnościowych piecyków gazowych, dmuchaw elektrycznych oraz przenośnych piecyków olejowych. Budynki użyteczności publicznej w znaczącej większości są opalane paliwami takimi jak: olej opałowy, węgiel lub ogrzewane elektrycznie.

Zakładami przemysłowymi zlokalizowanymi na terenie Inowrocławia, które zasadniczo wpływają na stan środowiska w tym rejonie, są:

- Soda Polska Ciech S.A.,
- Arkema Sp. z o.o. Wytwórnia Sił Molekularnych,
- Inofama S.A.,
- Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Rysunek 3. Pijalnia wód.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Istotnym czynnikiem rozwoju Inowrocławia są występujące na terenie miasta wody lecznicze. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, dla zachowania statusu gminy uzdrowiskowej niezbędne było na terenie miasta Inowrocław udokumentowanie złóż wód leczniczych. Przygotowano mapę geologiczną miasta, z której wynikało, że w Inowrocławiu znajdują się surowce lecznicze takie jak: solanka gorzka i woda mineralna. W 2008 r. uzyskano koncesję na poszukiwanie złóż wód leczniczych, a w grudniu 2012 r. - na ich wydobywanie. Wybudowano Pijalnię Wód. Wydobywa się i rozlewa wody – mineralną „Inowrocławiankę” i leczniczą „Jadwigę”, które są dostępne w sprzedaży detalicznej (woda „Jadwiga” wyłącznie w Pijalni Wód w Parku Solankowym). Woda „Inowrocławianka” jest markowym produktem miasta.

Gmina Inowrocław zrealizowała następujące inwestycje dofinansowane przez WFOŚiGW:

- „Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w m. Góra” – rok 2013;
- „Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w m. Jaksice” – rok 2014;
- „Zagospodarowanie zielenią terenów wokół obiektów użyteczności publicznej w m. Góra i Jaksice w gminie Inowrocław” – rok 2014;
- „Zagospodarowanie zielenią terenów wokół obiektów użyteczności publicznej w m. Żalinowo i Sławęcinek w gminie Inowrocław” – rok 2015;

- „Demontaż, transport i utylizacja wyrobów azbestowych z terenu gminy Inowrocław” – od roku 2012 do chwili obecnej, Planuje się dalsze korzystanie z programu.

Na terenie gminy wiejskiej dominującą gałęzią gospodarczą jest rolnictwo, jednak występują tu także zakłady produkcyjne i usługowe. Podmioty gospodarcze skupione są głównie w branży przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług i handlu. Pod względem gospodarczym największym i najważniejszym podmiotem jest Kopalnia Soli „Góra” w Górze, której działalność związana jest z zalegającymi pokładami soli. W kopalni funkcjonuje Podziemny Magazyn Ropy i Paliw, w którym wykorzystując nowe technologie oraz idealne warunki geologiczne, magazynowane są paliwa i ropa naftowa.

Analizy i prognozy przeprowadzone w ramach wykonanego w 2012 r. *Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Inowrocław na lata 2012-2027*, pozwoliły na postawienie m.in. następujących wniosków:

- niektóre budynki użyteczności publicznej oraz mieszkalne znajdujące się na terenie gminy Inowrocław wymagają termomodernizacji; duża energochłonność budynków wynika z niskiej izolacyjności cieplnej przegród zewnętrznych, a więc ścian, dachów i podłóg; w związku z powyższym należy podejmować systematyczne termomodernizacje budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Inowrocław wraz z zachęcaniem do podobnych działań indywidualnych właścicieli budynków mieszkalnych, jak i gospodarczych;
- zaobserwowano znikome wykorzystywanie na terenie gminy, zarówno w przypadku budynków użyteczności publicznej, jak i obiektów mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych, odnawialnych źródeł energii na potrzeby c.o. i c.w.u.; wśród odnawialnych źródeł energii, na terenie gminy Inowrocław: energia słoneczna, wiatrowa oraz geotermalna powinny stanowić jedno z głównych alternatywnych źródeł energii; szczególnie latem energia słoneczna może być wykorzystywana do podgrzewania wody użytkowej; preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej jest instalowanie indywidualnych kolektorów na domach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej;
- przewiduje się, że stopniowo likwidacja indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem prowadzić będzie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska.

Wyniki oceny jakości powietrza wykazują, że na terenie uzdrowiska Inowrocław do 2014 r. nie było przekroczeń dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających powietrze. W odniesieniu do obowiązujących przepisów prawa ochrony środowiska miasto Inowrocław spełnia normy jakościowe powietrza dla miejscowości uzdrowiskowych.

Na zanieczyszczenie powietrza w Inowrocławiu mają wpływ przede wszystkim emisje antropogeniczne, wynikające z działalności człowieka. Na terenie miasta Inowrocław głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne – liniowe, które rozkładają się nierównomiernie, natomiast ze względu na duży procent gazyfikacji odbiorców indywidualnych, mniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia ze źródeł niskiej emisji. Sporadycznie na analizowanym obszarze może pojawiać się też zanieczyszczenie w postaci smogu, które zalega w pierwszych dniach listopada, w związku z przypadającymi w te dni świątami.

Jednakże mając na uwadze leczniczo-uzdrowiskowy charakter miasta należy kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza, gdzie często pojedyncze węglowe źródło ciepła, którym jest niskosprawna kotłownia węglowa w budynku wielolokalowym przy niskociśnieniowych parametrach pogodowych z ograniczonym przewietrzaniem terenu ze względu na zwartą zabudowę.

Ukierunkowane działania ograniczające niską emisję rozproszoną komunalno-bytową i technologiczną dotyczą następujących przedsięwzięć:

- rozbudowy centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą, zgodnie z przyjętą w 2012 r. aktualizacją założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Inowrocławia,
- bieżącej inwentaryzacji pieców i kotłowni węglowych celem przygotowania i realizacji Programu Ograniczania Niskiej Emisji,
- kontynuacji wspierania finansowego przedsięwzięć eliminujących kolejne węglowe niskosprawne źródła grzewcze, co umożliwi zmiana do ustawy Prawo Ochrony Środowiska po jej nowelizacji z dnia 29 października 2010 r.,
- termomodernizacji budynków celem zmniejszenia zapotrzebowania na energię ciepłą,
- upowszechnianie przyjaznego środowisku budownictwa energooszczędnego.

We wrześniu 2015 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił nowelizację do ustawy - Prawo ochrony środowiska, tzw. "ustawę antysmogową". Wprowadziła ona rozwiązania, które pozwolą samorządom skuteczniej dbać o jakość powietrza. Samorządy będą m.in. mogły, za pomocą uchwały sejmiku wojewódzkiego, określić rodzaj i jakość paliw dopuszczonych do stosowania w domowych piecach. Będą mogły również wyznaczyć standardy techniczne dla tych pieców.

Wyniki oceny jakości powietrza w Polsce, przeprowadzane przez Inspekcję Ochrony Środowiska, wskazują, że obecnie na stan jakości powietrza wpływa w pierwszej kolejności zjawisko tzw. niskiej emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego oraz transportu. Indywidualne ogrzewanie budynków jest odpowiedzialne za blisko 88 % emisji pyłu PM₁₀, transport to ponad 6 %, a przemysł - niecałe 2 % (inne źródła to m.in.: napływ transgraniczny, czy wtórny ruch pojazdów).

Niska emisja to również emisja, której źródłem jest komunikacja samochodowa, stąd ważne i wskazane są przedsięwzięcia poprawiające jakość nawierzchni dróg miejskich i wprowadzenie nowych rozwiązań komunikacyjnych, zakończenie budowy obwodnicy, która przejmie cały tranzytowy ruch samochodowy przez miasto. Ponadto pozytywny wpływ będzie miała dalsza rozbudowa sieci ścieżek rowerowych.

W 2014 r. w Inowrocławiu w rejestrze REGON zarejestrowanych było 6.886 podmiotów gospodarczych. Inowrocław charakteryzuje się niskim, na tle innych ośrodków miejskich w województwie, wskaźnikiem przedsiębiorczości liczonym jako liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców.

W strukturze branżowej działających firm zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią podmioty prowadzące działalność handlową. Jest ich prawie 2 tysiące, czyli około 28 % ogółu. Kolejną pod

względem liczby podmiotów jest budownictwo, skupiające 625 podmiotów, czyli prawie 9 % ogółu. Trzecią grupę stanowią podmioty z działu opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 622.

Sferę przemysłową w mieście tworzą zarówno małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno – usługowo – handlowym, jak i większe emitery zanieczyszczeń. Według analizy przestrzenno-funkcjonalnej miasta można na jego terenie wyróżnić dwie strefy przemysłowe: w południowej części miasta oraz w północno – zachodniej części jego granic, w okolicach ulic: Szklarskiej, Metalowców i Składowej.

Stolica Kujaw Zachodnich jest zaliczana do najważniejszych ośrodków gospodarczych w regionie. O znaczeniu Inowrocławia decyduje koncentracja potencjału przemysłu chemicznego, szklarskiego, poligraficznego, spożywczego oraz rozwijający się handel i usługi. Wśród liderów są firmy znane na rynku krajowym i zagranicznym.

Ważnym dla rozwoju miasta podmiotem jest garnizon wojskowy - Garnizon Inowrocław - jeden z największych pracodawców. W najbliższych latach planowana jest rozbudowa garnizonu, która istotnie wpłynie na rozwój miasta.

W mieście utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia, ze znacznym udziałem osób stosunkowo długo pozostających bez pracy. Rynek niewykorzystanej siły roboczej w Inowrocławiu, charakteryzuje się niskim udziałem osób uprawnionych do zasiłku. Kolejną cechą charakterystyczną rynku jest stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród osób stosunkowo młodych (do 34 roku życia). Największe bezrobocie panuje wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.

Miasto posiada kompleksowo przygotowane tereny inwestycyjne, które zostały przygotowane w ramach unijnego projektu pn. Inowrocławski Obszar Gospodarczy (IOG), zlokalizowanych w różnych częściach miasta w formie trzech stref gospodarczych.

Analiza wskaźników potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej plasuje Inowrocław na wysokiej pozycji na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu Inowrocławskiego. Natomiast na tle innych ośrodków miejskich w województwie Inowrocław wypada przeciętnie, miasto posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, ale doinwestowania wymaga przede wszystkim infrastruktura społeczna.

Władze miasta stosują preferencyjne mechanizmy finansowe dla inwestorów, prowadzą aktywną politykę promocyjną i informacyjną.

Uzyskiwane dochody na 1 mieszkańca w Inowrocławiu były niższe niż dochody w innych gminach miejskich województwa kujawsko-pomorskiego. Przyczyna tego stanu tkwiła w wielkościach otrzymywanych subwencji i dotacji, bowiem dochody własne przypadające na inowrocławianina w latach 2003-2010 były wyższe aniżeli w gminach miejskich województwa.

Na terenie Gminy Inowrocław rolnictwo stanowi najważniejszą gałąź gospodarki. Na terenie Gminy w 2014 r. funkcjonowało około 1 tys. gospodarstw rolnych. Wśród nich dominują gospodarstwa

o powierzchni 1-5 ha, które stanowią prawie 30 % wszystkich gospodarstw. Następnymi w kolejności są gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha i 15 ha i więcej.

Rysunek 4. Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich.

Źródło: Urząd Gminy Inowrocław

Rozwój rolnictwa na terenie Gminy spowodowany jest korzystnymi warunkami glebowymi. Gmina położona jest w części województwa kujawsko-pomorskiego zaliczanej do głównych producentów żywności (ta część Kujaw jest postrzegana jako obszar silnego rolnictwa nawet w skali całego kraju). Na niewielką skalę rozwinęła się także działalność sadownicza. Brak jest dokładnych danych na temat produkcji rolniczej na terenie Gminy Inowrocław, jednakże obecne informacje w tym zakresie potwierdzają, że Gmina należy do obszarów o dużej efektywności i towarowości produkcji.

Większość obszarów leżących w sąsiedztwie dużych miast, jak np. Inowrocław, wykazuje zazwyczaj wiele cech przedsiębiorczości podmiejskiej. Pomimo tak charakterystycznego położenia, Gmina Inowrocław w zakresie przedsiębiorczości nie prezentuje ukształtowanych cech podmiejskich - zarówno w płaszczyźnie zagospodarowania przestrzeni, jak i prowadzonych działalności. Należy domniemać, że w przyszłości procesy suburbanizacji będą ważnym uwarunkowaniem wpływającym

na oblicze Gminy, ale prawdopodobnie, ze względu na uwarunkowania rozwoju rolnictwa, Gmina Inowrocław nie stanie się w najbliższym czasie typową, intensywnie zagospodarowaną przestrzenią podmiejską.

Na terenie Gminy Inowrocław na koniec 2014 r. działało około 1 tys. podmiotów gospodarczych, z czego około 1 % w sektorze publicznym, zaś 99 % w sektorze prywatnym. Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Inowrocław koncentruje się głównie na handlu, obsłudze nieruchomości, przetwórstwie przemysłowym oraz budownictwie i transporcie.

Według danych GUS w 2014 r. na terenie miasta liczba pracujących⁵ wynosiła około 18 tys. osób, w tym około 48 % kobiet. Należy zaznaczyć jednak, że dane statystyczne nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Udział pracujących wśród osób w wieku produkcyjnym (zgodnie z nomenklaturą GUS przyjęto, że wiek ten zawiera się w przedziale od lat 17 do 59 dla kobiet i 64 dla mężczyzn) wyniósł w 2014 r. dla Inowrocławia 36 %.

Inowrocław plasuje się na czwartym miejscu wśród gmin województwa kujawsko-pomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy i na trzecim miejscu pod względem największej liczby wyjeżdżających do pracy⁶. Czołowe lokaty zajmują Bydgoszcz i Włocławek, w których odnotowano największą przewagę liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy, a zatem są to miasta najbardziej „przyciągające” do pracy w województwie. W Inowrocławiu liczba przyjeżdżających do pracy była tylko nieznacznie wyższa od liczby wyjeżdżających do pracy.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu zarejestrowanych było 12.408 bezrobotnych, w tym 5.569 z terenu Inowrocławia (z tego 3.066 to kobiety). 17,7 % bezrobotnych z Inowrocławia posiadało prawo do zasiłku. Rynek niewykorzystanej siły roboczej w Inowrocławiu, charakteryzuje się niskim udziałem osób uprawnionych do zasiłku, chociaż widoczny jest spadek tego wskaźnika w porównaniu z latami wcześniejszymi.

Płeć stanowi istotną przeszkodę w pozyskaniu pracy (jest cechą różnicującą szanse na pozyskanie pracy) i jest czynnikiem znacznie ograniczającym możliwości opuszczenia populacji bezrobotnych. Na mniejszy udział kobiet w pracy zawodowej i zmniejszone szanse jej pozyskania znaczący wpływ mają nieformalne preferencje zatrudniania mężczyzn. Z danych statystycznych wynika, że od kilku lat utrzymuje się tendencja rejestracji większej liczby bezrobotnych kobiet niż mężczyzn. Kobiety w 2014 r. stanowiły nieco ponad 55 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Kolejną cechą charakterystyczną rynku jest dość wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych (do 25 roku życia), jednak z porównaniu z poprzednimi latami widać znaczną poprawę tego wskaźnika.

⁵ wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

⁶ Dane z 2006 r. *Dojazdy do pracy w Polsce. Terytorialna identyfikacja przepływów ludności związanych z zatrudnieniem*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2010 r.

Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił w końcu grudnia 2014 r. ponad 14 %. W pozostałych grupach wiekowych liczba bezrobotnych wzrasta.

Największe bezrobocie panuje wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe (29 %) lub nie posiadających żadnego wykształcenia (26 %). Najmniejszą grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem wyższym (9 %), choć widać niewielką tendencję wzrostu liczby osób z tej grupy, co budzi pewne niepokoje. Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych oraz średnich zawodowych są w sytuacji gorszej niż młodzież opuszczająca szkoły ogólnokształcące i wyższe. Wynika to nie tylko z racji większej liczby uczniów w szkołach zawodowych, ale i z powodu istnienia wyraźnego progu selekcyjnego na wyższe uczelnie. Zauważalna jest tendencja spadkowa liczby bezrobotnych w tej grupie.

Liczba bezrobotnych z Inowrocławia zarejestrowanych w PUP w 2014 r. stanowiła 46,5% bezrobotnych w powiecie inowrocławskim i 4,8 % bezrobotnych w województwie. Stopa bezrobocia (stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie) w powiecie inowrocławskim jest wysoka.

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2014 r. w Inowrocławiu 11,6 %.

Od 2008 r. w Inowrocławiu, podobnie jak w całym województwie kujawsko-pomorskim obserwuje się niekorzystne zmiany na regionalnym rynku pracy. Liczba podmiotów gospodarczych w końcu 2012 r. zmniejszyła się w stosunku do 2008 r. (spadek o 52 podmioty, tj. o 0,7 %), przy czym ogółem w województwie w tym okresie liczba podmiotów gospodarczych spadła o 2,2 %. Największy wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy mają podmioty prowadzące działalność handlową, sektor budownictwa oraz podmioty z działu opieka zdrowotna i pomoc społeczna, które osiągają najwyższe wskaźniki pod względem liczby podmiotów oraz wielkości zatrudnienia.

Inowrocławski rynek pracy charakteryzuje się znacznym udziałem osób stosunkowo długo pozostających bez pracy. Wśród bezrobotnych z Inowrocławia zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w końcu grudnia 2014 r. 62 % było długotrwale bezrobotnych.

Do zmniejszenia rozmiarów bezrobocia przyczyniają się działania władz samorządowych miasta Inowrocławia. Służą temu wszystkie inicjatywy mające wpływ na rozwój gospodarczy i promowanie miasta na rynku krajowym i zagranicznym, przyciąganie inwestorów w celu stworzenia nowych miejsc pracy, ułatwianie dostępu do nauki poprzez otwieranie w Inowrocławiu placówek i filii szkół wyższych, szkół nauki języków obcych.

Na terenie gminy Inowrocław liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła blisko jeden tysiąc, z czego prawie 60 % stanowiły kobiety.

Analizując udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Inowrocław w 2013 r. na tle jej otoczenia, należy stwierdzić, że jest on na bardzo podobnym poziomie jak dla powiatu inowrocławskiego i pozostałych gmin do niego należących i wynosi 14,3 %. Oznacza to, że pod względem bezrobocia sytuacja na terenie gminy Inowrocław jak i gmin sąsiednich jest bardzo do siebie podobna.

Inowrocław posiada warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości oraz atrakcyjne położenie w pobliżu ważnych węzłów komunikacyjnych. Miasto oferuje kompleksowo przygotowane tereny inwestycyjne, które zostały przygotowane w ramach unijnego projektu pn. Inowrocławski Obszar Gospodarczy (IOG). Głównym celem projektu jest wzrost przedsiębiorczości oraz zwiększenie zatrudnienia na terenie Miasta Inowrocławia. Miasto przygotowało ponad 30 ha terenów inwestycyjnych, umożliwiając sprawne rozpoczęcie działalności przez prywatnych inwestorów. Zgodnie z aktualnymi zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Inowrocławski Obszar Gospodarczy przeznaczony jest pod działalność przemysłową i usługową, co pokazuje potencjał inwestycyjny tego obszaru.

W ramach IOG powstało kilka stref gospodarczych zlokalizowanych w różnych częściach miasta:

- Strefa Zachodnia - w obrębie ul. Pakoskiej (pomiędzy Pakoską a torami stacji PKP Inowrocław), powierzchnia ok. 8 ha, uzbrojona w sieć wodno-kanalizacyjną oraz w kanalizację deszczową, zbudowano drogę wewnętrzną asfaltową wraz z chodnikami z kostki brukowej i oświetleniem,
- Strefa Południowa - w obrębie ul. Deszczowej (pomiędzy ul. Popowicką i Bagienną), powierzchnia - ok. 4 ha, do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej dobudowana została sieć wodociągowa, kanalizacja deszczowa oraz oświetlenie,
- Strefa Północna - w obrębie ul. Szosa Bydgoska (w rejonie Szosy Bydgoskiej, Karola Libelta i Karola Marcinkowskiego), powierzchnia - ok. 23 ha, zbudowana została sieć wodno-kanalizacyjna oraz kanalizacja deszczowa, dodatkowo powstały drogi dojazdowe i wewnętrzne, strefa jest przedzielona linią kolejową Inowrocław-Bydgoszcz.

3.3. Sfera transportowa

IOF posiada gęstą sieć dróg różnych kategorii. Przez teren IOF przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu wojewódzkim i krajowym, należą do nich:

- droga krajowa nr 15 Trzebnica – Inowrocław – Toruń – Ostróda,
- droga krajowa nr 25 Bobolice – Inowrocław – Konin – Oleśnica,
- droga wojewódzka nr 251 Kaliska – Żnin – Inowrocław,
- droga wojewódzka nr 252 Inowrocław – Zakrzewo – Włocławek,
- droga wojewódzka nr 400 Więclawice – Latkowo,
- droga wojewódzka nr 412 Tupadły – Kobylniki.

Tym samym większość miejscowości gminnych jest dobrze skomunikowana z Inowrocławiem. Stwarza to duże możliwości rozwoju i powinno zostać wykorzystane jako atut i być impulsem przyciągania inwestorów zewnętrznych.

Układ komunikacyjny na terenie miasta obejmuje:

- drogi krajowe administrowane przez Generalną Dyрекcję Dróg i Autostrad – Oddział w Bydgoszczy w układzie komunikacyjnym miasta stanowią długość wynoszącą 11,494 km,
- drogi wojewódzkie administrowane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy stanowią długość wynoszącą 3,881 km,

- drogi powiatowe administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu stanowią długość wynoszącą 34,757 km,
- drogi gminne administrowane przez Wydział Dróg i Transportu Urzędu Miasta Inowrocławia stanowią długość wynoszącą 100,89 km.

Gmina Inowrocław dysponuje siecią dróg o łącznej długości 133,136 km, w tym drogi gminne o 72,075 km.

Drogi krajowe w Inowrocławiu to przelotowe ulice międzyregionalne: droga nr 25 (ciąg ulic: Poznańska, Stanisława Staszica, Dworcowa, Szosa Bydgoska) oraz droga nr 15 (ciąg ulic: Poznańska, Stanisława Staszica, Biskupa Antoniego Laubitz, Toruńska). W rozwidleniu odcinka drogi krajowej nr 25 (ul. Stanisława Staszica), odcinka drogi krajowej nr 15 (ul. Biskupa Antoniego Laubitz) oraz ciągu dróg gminnych (ul.: Górnicza, Szymborska, Andrzej, NMP) znajduje się śródmiejskie centrum Inowrocławia. Z tym układem łączy się droga regionalna nr 252 zamykająca jednocześnie centrum od północy, ulice: Jacewska, Działowa i Św. Ducha). Drogi krajowe nr 25, nr 15 i wojewódzka nr 252 tworzą wielobok okalający centrum miasta. Powyższy układ ulic obsługujący ruch zewnętrzny (przelotowy i docelowy) uzupełniają ulice o charakterze wewnętrznym miejskim współpracujące w sytuacjach przeciążeń z układem zewnętrznym. Podstawowym problemem jest przebieg przez miasto tranzytu na drogach krajowych nr 15 i nr 25, powodujący wzmożone natężenia ruchu w mieście, powstawanie zatorów, wzrost emisji zanieczyszczeń oraz stwarzający zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Aktualnie trwa budowa obwodnicy Inowrocławia, wpisanej do Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015, jako kluczowa inwestycja drogowa. Obwodnica powstanie w ciągu dróg krajowych nr 15 i nr 25, jej długość wyniesie około 24 km. Wykonana ma być w standardzie GP dla prędkości projektowej 80 km/h, po 2 pasy dla każdego kierunku ruchu. W ramach budowy obwodnicy powstaną węzły w: Tupadłach, Jacewie, Łatkowie, Sławęcinku oraz kilkanaście węzłów inżynieryjnych.

Obecnie brakuje szybkiego dojazdu z Inowrocławia do dróg ekspresowych i autostrad. Droga krajowa nr 15 łącząca Inowrocław z Toruniem nie posiada parametrów drogi krajowej, umożliwiającej dojazd do dróg ekspresowych i autostrad. Brak odpowiedniej jakości połączenia z drogami A1 i S5 hamuje rozwój OSI Inowrocław. Pozostałe 4 największe miasta województwa mają zapewnione dobre skomunikowanie z tymi drogami.

O efektywności funkcjonowania transportu drogowego w dużej mierze decyduje stan techniczny dróg i ulic. Większości dróg w IOF nie odpowiada normom, nawierzchnie nie są przystosowane do występującego natężenia ruchu drogowego, a tym samym nie zapewniają właściwego bezpieczeństwa użytkownikom dróg.

Problemem jest również niewystarczająca liczba miejsc parkingowych w strefie centrum, w rejonie Parku Solankowego oraz na terenie osiedli mieszkaniowych.

W aspekcie rozwoju sieci drogowej samego Inowrocławia istotne są usprawnienia ruchu wewnątrzmiejskiego, przede wszystkim zapewnienie bezpiecznych połączeń pomiędzy różnymi częściami miasta. Wśród najważniejszych potrzeb wskazuje się budowę drugiej jezdni ul. Wojska Polskiego (od ul. Szarych Szeregów do al. 800-lecia Inowrocławia), budowę ulicy dwujezdniowej

łączącej al. Niepodległości z ul. Wojska Polskiego przy stacji kolejowej Inowrocław – Rąbinek, budowę drogi łączącej ul. Marulewską z ul. Szymborską i ul. Miechowską, a także budowę łącznika Toruńska – Jacewska – Św. Ducha i budowę drugiej jezdni al. Niepodległości i połączenia z ul. Wojska Polskiego.

W granicach administracyjnych miasta Inowrocławia komunikację miejską obsługuje głównie Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Inowrocławiu. Dysponuje ono własną stacją obsługi pojazdów i zapleczem socjalno-biurowym. Obsługuje 15 linii komunikacyjnych. W 2012 r. Spółka posiadała w dyspozycji 39 autobusów. Natomiast przewoźnik prywatny obsługuje 1 linię (4 autobusami).

Miasto Inowrocław dysponuje rozwiniętą siecią ścieżek rowerowych o łącznej długości 27 km 984 m. Jest to jednak sieć niespójna, tym samym nie zapewnia bezpiecznego przejazdu przez miasto. W strefie uzdrowskiej (sanatoria i hotel "Park") jest możliwość wypożyczenia roweru. Dotychczas wybudowane ścieżki stanowią część „projektu koncepcyjnego”, jaki został opracowany dla organizacji ruchu rowerowego w mieście Inowrocław. Projekt przewiduje, że łączna długość tras rowerowych wyniesie ponad 100 km. Tworzenie bezpiecznych ścieżek rowerowych ma na celu ograniczenie emisji gazów w transporcie drogowym poprzez zmniejszenie wykorzystania samochodów osobowych na rzecz transportu niezmotoryzowanego. Ma to szczególne znaczenie dla miasta pełniącego funkcję uzdrowską, jakim jest Inowrocław.

W gminie nie występują trasy, które można by zakwalifikować jako ścieżki rowerowe. Planuje się budowę ścieżki pieszo-rowerowej Łojewo - Sikorowo. Zadanie będzie polegało na budowie ciągu pieszo - rowerowego przebiegającego przez miejscowości Łojewo i Sikorowo. Projektowane zadanie inwestycyjne to nie tylko próba połączenia dwóch miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy Inowrocław, ale przede wszystkim element współpracy podjętej pomiędzy Gminą Inowrocław, Miastem Inowrocław oraz Gminą Kruszwica, która zaowocuje powstaniem ważnej i upragnionej sieci komunikacyjnej łączącej sąsiadujące ze sobą jednostki administracyjne.

W ramach planowanej ścieżki pieszo - rowerowej Kruszwica - Inowrocław, każda z Gmin wykona ścieżkę w swoich granicach administracyjnych.

Miasto jest strategicznym węzłem kolejowym w regionie dla transportu pasażerskiego, jak i towarowego. Przez miasto i teren gminy przebiegają dwie zelektryfikowane magistrale kolejowe (dwutorowe) o znaczeniu krajowym: nr 131 relacji Katowice – Chorzów Batory – Inowrocław – Tczew oraz nr 353 relacji Poznań Wschód – Inowrocław – Olsztyn. Miasto posiada jeden dworzec kolejowy i dwa przystanki – stacje kolejowe Mątwy (nieczynna) i Rąbinek. Przy głównej stacji kolejowej funkcjonuje dobrze rozwinięta, kilkutorowa bocznicowa kolejowa. Uzupełnienie stanowi linia o znaczeniu regionalnym nr 206 Inowrocław Rąbinek – Drawski Młyn (niezelektryfikowana), należąca do linii o państwowym znaczeniu, linia jednotorowa. Dodatkowo, przez tereny miasta i gminy przebiegają dwie linie kolejowe o znaczeniu regionalnym otwarte tylko dla ruchu towarowego: linia jednotorowa, niezelektryfikowana nr 231 Inowrocław Mątwy – Kruszwica oraz linia dwutorowa zelektryfikowana nr 741 Jaksice – Mimowola.

Mieszkańcy Inowrocławia i okolic korzystają z usług PKP, dojeżdżając do pracy, szkół, uczelni, instytucji w Bydgoszczy, Toruniu, Gnieźnie, Poznaniu. Czas przejazdu to odpowiednio (z Inowrocławia):

- do Bydgoszczy (stacja Bydgoszcz Główna) - około 40 minut,
- do Torunia (stacja Toruń Główny) - około 50 minut (linia jest aktualnie modernizowana, planowane jest skrócenie czasu przejazdu),
- do Poznania przez Gnieźno (stacja Poznań Główny) - do Gniezna około 50 minut, do Poznania około 100-120 minut.

Gmina realizuje usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego (komunikacji gminnej) na liniach komunikacyjnych organizowanych przez Gminę. Komunikacja gminna realizowana poprzez organizację 15 linii autobusowych:

- Linia D - Sławęcinek-Sławęcinek przez Inowrocław, Komaszyce, Balczewo, Turzany,
- Linia G - Piotrkowice - Karczyn przez Tupadły, Inowrocław Mątwy, Łojewo, Góra
Linia G1 - Inowrocław- Karczyn przez Jacewo, Komaszyce, Góra
- Linia K - Inowrocław - Kościelec przez Sójkowo, Cieślin
- Linia L - Tupadły - Ludzisko przez Kruszą Zamkową, Żalinowo, Ludzisko
- Linia O - Inowrocław - Inowrocław przez Gnojno, Kłopot, Jaksice, Sławęcinek
- Linia P1 -Jaksice - Inowrocław przez Piotrkowice, Tupadły
- Linia P2 - Inowrocław -Żalinowo przez Tupadły, Ludzisko, Piotrkowice
- Linia P - Jaksice-Jaksice przez Inowrocław, Tupadły, Kruszą Zamkową, Piotrkowice
- Linia R - Inowrocław-Jaksice przez Borkowo, Radłówek, Sławęcinek
- Linia T2 - Inowrocław - Turzany przez Słońsko, Marcinkowo
- Linia T - Turzany - Sławęcinek przez Słońsko, Orłowo, Gnojno
- Linia X - Inowrocław-Sławęcinek przez Batkowo, Cieślin
- Linia T2 - Inowrocław - Inowrocław przez Słońsko, Turzany, Jacewo
- Linia P3 - Tupadły-Jaksice przez Piotrkowice, Inowrocław, Sławęcinek

Brak jednak bezpośrednich połączeń kolejowych z miastami na południu Polski (Kraków, aglomeracja Śląska), jest natomiast bezpośrednie połączenie z Warszawą. Ma to szczególne znaczenie dla przybywających stamtąd do Inowrocławia kuracjuszy.

W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020* zakłada się w przyszłości zapewnienie technicznej możliwości realizacji połączeń pasażerskich z prędkością co najmniej 160 km/h na głównych liniach kolejowych, łączących kujawsko-pomorskie z Warszawą, Trójmiastem, Poznaniem i Szczecinem, co pozwoli na ustanowienie kwalifikowanych połączeń kolejowych z Bydgoszczą, Toruniem, Włocławką i Inowrocławiem do ośrodków metropolii sieciowej w Polsce oraz stworzy możliwość rozwoju szybkich połączeń zagranicznych – zwłaszcza zwiększenia liczby połączeń bezpośrednich z Berlinem.

Ponadto w dokumencie zakłada się stworzenie systemu transportu aglomeracyjnego, w oparciu o system transportu publicznego, przy maksymalnym wykorzystaniu kolei, jako transportu najszybszego i zapewniającego bezkolizyjną dostępność centrów miast. Uzupełniające znaczenie mieć będzie transport autobusowy, obsługujący kierunki, gdzie nie jest dostępny transport kolejowy.

System transportu aglomeracyjnego będzie „uszczegółowieniem” systemu regionalnego dla gmin, wchodzących w skład czterech obszarów funkcjonalnych największych miast województwa, to znaczy: OF Bydgoszczy i Torunia, OF Włocławka, OF Grudziądz i OF Inowrocławia i będzie realizowany jako część pakietu działań polityki terytorialnej wobec obszarów funkcjonalnych największych miast. Główna idea systemu polega na włączeniu gmin podmiejskich w system miejskiej komunikacji publicznej tych miast poprzez działania techniczne i organizacyjne.

Włocławek i Grudziądz jako ośrodki o uzupełniającym znaczeniu dla aktywizacji społecznej i gospodarczej województwa oraz Inowrocław – ośrodek o znaczeniu subregionalnym w zakresie funkcji gospodarczych, powinny być powszechnie dostępne z terenu powiatów sąsiednich – zakłada się, że obszar dobrej dostępności powinien obejmować strefę w promieniu co najmniej 30 km. Niezależnie od dostępności z powiatów sąsiednich, funkcjonowanie powyższych ośrodków w sieci transportu wojewódzkiego, zapewni ich dostępność także z pozostałych części województwa, co jest ważnym uwarunkowaniem rozwoju funkcji regionalnych Włocławka i Grudziądz.⁷

Poprawa dostępności ośrodków regionalnych i subregionalnych poprzez rozbudowę transportu aglomeracyjnego będzie również miała duży wpływ na ograniczenie występowania niskiej emisji.

3.4. Sfera rewitalizacyjna

Inowrocław posiada potencjał w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 - Plan modernizacji 2020+* zakłada stworzenie sektora gospodarki uzdrowiskowej, rozumianego jako ogół działalności gospodarczych, miejsc pracy oraz dochodów lokalnych, związanych z obsługą kuracjuszy w uzdrowiskach. Z rozwojem uzdrowisk wiąże się także szansa realizacji przez przedsiębiorców prywatnych usług typu wellness, medycyny estetycznej czy rehabilitacji. W stosunku do istniejących uzdrowisk zamierza się opracować i wdrożyć indywidualnie pakiety działań, tak w dziedzinie wzmacniania potencjału świadczenia usług medycznych, jak i zagospodarowania przestrzennego, rozwoju infrastrukturalnego i wsparcia przedsiębiorczości działającej w tej dziedzinie. Jest bardzo pożądanym, by mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego – w miarę możliwości (jeśli względy medyczne nie będą stanowiły przeszkody) – kierowani byli na leczenie sanatoryjne do regionalnych uzdrowisk. Województwo posiada predyspozycje dla rozwoju „turystyki zdrowotnej” (czyli organizacji pobytów związanych z poprawą zdrowia) i wskazuje się tę dziedzinę do wsparcia jako nowej kategorii turystycznego produktu markowego, ale jednocześnie lokalnie potencjalnie ważnej dziedziny gospodarki (zwłaszcza, iż jest to jeden z nielicznych produktów turystycznych o charakterze całorocznym). Rozwój tej dziedziny stanowi istotny element rozwojowy miasta.

Inowrocław posiada ponad 130-letnią tradycję miasta uzdrowiskowego, w Parku Solankowym mieszczą się obiekty uzdrowiskowe i sanatoria. Miasto gości bardzo dużą liczbę kuracjuszy oraz odwiedzające ich rodziny. Na kurację przyjeżdża również liczna grupa obcokrajowców. Szczególnie

⁷ *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+*, Województwo Kujawsko-Pomorskie, Toruń, 21 październik 2013 r.

ważne są więc działania rewitalizacyjne dotyczące zagospodarowania i uporządkowania terenu oraz tworzenia stref bezpieczeństwa.

W perspektywie finansowej 2007-2013 Miasto Inowrocław realizowało ze środków RPO WK-P działania rewitalizacyjne, które zostały uznane przez Instytucję Zarządzającą za modelowe, na tle innych tego typu działań w województwie.

Rysunek 5. Rewitalizacja miasta.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

W obecnej perspektywie pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć realizację działania lub grupy działań służących rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych, gospodarczych oraz problemów o charakterze infrastrukturalnym. Inwestycja infrastrukturalna powinna mieć wyłącznie charakter pomocniczy, tj. wspierający wobec działań "miękkich" finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, mających na celu zmniejszenia lub likwidację negatywnych zjawisk społecznych, występujących na danym obszarze. A więc w projektach rewitalizacyjnych szczególny nacisk powinien zostać położony na aspekt społeczno-gospodarczy. Należy mieć na uwadze, że rewitalizacja powinna być traktowana nie tylko jako inwestycje polegające na odnowieniu i poprawie estetyki poszczególnych budynków i przestrzeni.

Obecnie trwa dokładne określenie obszarów, które poddane zostaną rewitalizacji. Ze wstępnych analiz wynika, że dwa rejony Miasta wymagają szczególnej uwagi. Działania rewitalizacyjne prowadzone będą na osiedlu Stare Miasto i osiedlu Mątwy.

Mątwy są dzielnicą przemysłową z dominującą rolą zakładu CIECH Soda Polska S.A. przy ul. Deszczowej zlokalizowana jest strefa gospodarcza utworzona w ramach Inowrocławskiego Obszaru Gospodarczego w ze środków RPO WK-P na lata 2007-2013. Istniejąca infrastruktura mieszkaniowa to w głównej mierze zniszczone kamienice. Większość substancji mieszkaniowej ogrzewana jest węglem. W Mątwach zlokalizowana jest również Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych i wysypisko śmieci. Przy ulicach Budowlana i Staropoznańska zlokalizowane są liczne zakłady z branży budowlanej, spożywczej, tworzyw sztucznych, motoryzacyjnej i transportowej. Łącznie na tych dwóch ulicach działają 54 firmy. Istotne dla pracowników tych firm jest zapewnienie dobrego dojazdu ekologiczną komunikacją miejską bądź innymi niskoemisyjnymi środkami transportu np. rowerem.

Przy ul. Słonecznej zlokalizowany jest budynek Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, który jest jednostką organizacyjną Miasta Inowrocławia. zajmującą się głównie niesieniem pomocy osobom nadużywającym i uzależnionym od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członkom ich rodzin. Ponadto prowadzone są programy pomocy dla młodzieży, par i rodzin będących w kryzysie. Celem nadrzędnym prowadzonych oddziaływań jest zmiana zachowania oraz redukcja szkód związanych z zachowaniami ryzykownymi, powodującymi choroby somatyczne i psychiczne, konflikty z prawem, wykluczenie społeczne oraz zagrożenie życia. Ośrodek wymaga lepszego skomunikowania w celu ułatwienia jego dostępności dla osób z problemami ruchowymi.

W rejonie ulic Słoneczna i Piękna znajduje się 16 podmiotów gospodarczych.

Osiedle Stare Miasto zabudowane jest w większości przez stare kamienice ogrzewane węglem. Osiedle przylega do strefy przemysłowej biegnącej wzdłuż ulic Metalowców i Marcinkowskiego. Ulica Marcinkowskiego wraz z ulicą Towarową zapewniają dojazd do strefy gospodarczej utworzonej w ramach Inowrocławskiego Obszaru Gospodarczego przy współudziale środków RPO WK-P 2007-2013

Poważnym problemem jest zapewnienie właściwego odwodnienia ulic Poprzeczna, Przypadek, Stare Miasto, Młyńska, Plebanka, co poprawi również odwodnienie strefy gospodarczej oraz zakładów przy ulicach Metalowców i Marcinkowskiego.

W tym rejonie znajduje się ok. 280 firm. Osiedle Stare Miasto wymaga rewitalizacji społecznej poprzez działania twarde i miękkie. Tylko połączenie różnego typu działań będzie skuteczne oddziaływało na tkankę społeczną tego obszaru Inowrocławia

Osiedle Mątwy zamieszkuje ponad 3 tys. osób, a osiedle Stare Miasto ponad 5 tys. osób. Obydwa obszary wypełniają wskaźniki pozwalające zakwalifikować je do obszarów wymagających rewitalizacji.

Rysunek 6. Rynek.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Gmina Inowrocław nie posiada dokumentu o charakterze "lokalnego planu rewitalizacji". Nie oznacza to jednak, iż nie ma potrzeb w tym zakresie. Szczególnie widoczne są one w obszarze obiektów oświatowych oraz świetlic wiejskich, które to działania dadzą szansę aktywowania społeczności lokalnej. W kwestii infrastruktury rewitalizacji wymagają przede wszystkim drogi gminne oraz stacje uzdatniania wody.

Planowane działania związane z rewitalizacją obejmować będą tereny skupione wokół wsi popegeerowskich. Planowane działania dotyczą rewitalizacji 5 miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy Inowrocław.

3.5. Sfera społeczna

Liczba zamieszkujących IOF w 2014 r. wynosiła 86.159 osoby (miasto – 74.564 mieszkańców, w tym 35.403 mężczyzn i 39.161 kobiet, co stanowiło 45,82 % ludności powiatu inowrocławskiego, gmina - 11.595 mieszkańców, w tym 5.779 mężczyzn i 5.816 kobiet, co stanowiło 13,46 % ludności powiatu inowrocławskiego). [GUS - Bank Danych Lokalnych, 30 maj 2015 r.]

Pod względem liczby ludności, Inowrocław jest piątym co do wielkości miastem województwa kujawsko-pomorskiego. Obszar oddziaływania miasta jest wyraźnie większy niż tylko powierzchnia powiatu inowrocławskiego. Gęstość zaludnienia w mieście Inowrocław wynosi 2.451 osób/1km², natomiast na terenie gminy 68 osób/1 km². Pod względem gęstości zaludnienia, gmina Inowrocław

należy do gmin o najmniejszej gęstości zaludnienia na terenie powiatu inowrocławskiego. Wynika to przede wszystkim z dużej powierzchni Gminy oraz stosunkowo małej liczby osób ją zamieszkujących. [GUS- Bank Danych Lokalnych, 27 maj 2015 r.]

Przyrost naturalny w Inowrocławiu w 2014 r. utrzymał się na ujemnym poziomie i wyniósł -2,4, natomiast na terenie gminy Inowrocław był dodatni i wyniósł 0,6. [GUS - Bank Danych Lokalnych, 27 maj 2015 r.]

Na terenie IOF w 2014 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym wynosiła odpowiednio: miasto: 12,62 %, gmina: 15,56 %, ludność w wieku produkcyjnym: miasto 67,20 %, gmina 68,61 %), a w wieku poprodukcyjnym: miasto 20,18 %, gmina 15,83 %). [GUS, 30 lipiec 2014 r.]

Odsetek ludzi młodych zmniejsza się na skutek niższego przyrostu naturalnego i odpływu ludności w poszukiwaniu pracy za granicami miasta. Równocześnie, podobnie jak w większości polskich miast, wzrasta udział osób starszych w strukturze demograficznej, liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2004-2014 wzrosła o 3,3 tys. osób, tj. prawie 31 %. Liczba ludności zmniejsza się też z uwagi na odpływ ludzi młodych, którzy podejmują naukę w szkołach wyższych, a po ich ukończeniu już do miasta nie wracają.

Natomiast w gminie wiejskiej Inowrocław w analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby mieszkańców. Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2014 r. gminę Inowrocław zamieszkiwało 11.595 mieszkańców, co stanowiło 0,6 % ludności województwa kujawsko-pomorskiego i 7,1 % ludności powiatu inowrocławskiego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności na terenie gminy ulegała systematycznemu wzrostowi (w 2004 r. było to 11.097 osób.)

Zarówno w gminie jak i mieście negatywne procesy demograficzne: ujemny przyrost rzeczywisty ludności, spowodowany migracjami oraz przede wszystkim problemem ogólnonarodowym i europejskim: starzeniem się społeczeństwa, wpływają na malejącą liczbę ludności. Oznacza to mniejsze wpływy z podatków, co może powodować większe zadłużenie. Zmniejszenie liczby ludności jest poważną barierą dla rozwoju miasta, również z powodu migracji młodych, wykształconych ludzi do innego ośrodka. Z drugiej strony mniejsze zaludnienie gminy to atut dla rozwoju funkcji turystycznych, w tym agroturystycznych.

Na spadek liczby ludności w mieście i wzrosty w gminie wpływ ma saldo migracji, które wynika z udostępnienia nowych terenów pod budownictwo jednorodzinne (działki budowlane w okazyjnych cenach) w gminie wiejskiej Inowrocław.

Inowrocław zajmuje bardzo małą powierzchnię w stosunku do liczby mieszkańców i pełnionych funkcji, to jednostka terytorialna posiadająca jedną z najwyższych w Polsce gęstość zaludnienia – w 2014 r. 2.482 osób na 1 km², przy 135 średnio w powiecie inowrocławskim, 117 średnio w województwie kujawsko-pomorskim, 123 średnio w Polsce. W gminie Inowrocław gęstość zaludnienia wynosi ok. 66 osób na 1 km².

Wysokie bezrobocie stanowi najpoważniejszy problem społeczny i gospodarczy demokratycznej Polski. Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych, a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny.

Niestety problem ten w dużej mierze dotyczy również całego województwa kujawsko-pomorskiego, w tym IOF. Ogółem w mieście i gminie Inowrocław na koniec czerwca 2015 r. zarejestrowanych było 6.010 osób bezrobotnych (z czego w mieście 5.196 osób, w tym 2.853 kobiet i 2.343 mężczyzn, w gminie 814 osób, w tym 453 kobiet i 361 mężczyzn). [Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, czerwiec 2015 r.]

Łączna liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w gminie i mieście Inowrocław na koniec czerwca 2015 r. to 1.044 osób (miasto 980 osób, w tym 470 kobiet i 420 mężczyzn, gmina: 154 osób, w tym 72 kobiety i 82 mężczyzn). [Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu, czerwiec 2015 r.]

Kluczowym problemem jest niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie, głównie w sektorze pozarolniczym. Część mieszkańców znajduje zatrudnienie w większych miastach, takich jak Inowrocław, Bydgoszcz, Poznań, Toruń. Chcąc zmniejszyć poziom bezrobocia, władze gminy powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie.

Mieszkańcy IOF korzystają z usług medycznych świadczonych głównie na terenie miasta Inowrocławia. W 1973 r. powstał Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu, obecnie Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka w Inowrocławiu, zakwalifikowany do II poziomu referencyjnego, jako jednostka wielospecjalistyczna. Świadczy usługi na rzecz pacjentów ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej objętym ubezpieczeniem w sytuacjach zagrażających życiu lub zdrowiu. W przypadku nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia szpital udziela pomocy każdemu pacjentowi, który jej potrzebuje. Szpital wdrożył i realizuje system zarządzania jakością, dążąc do stałej poprawy jakości oferowanych usług.

Szpital udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie:

- wielospecjalistycznego leczenia szpitalnego,
- ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- badań diagnostycznych,
- ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej,
- badań profilaktycznych i promocji zdrowia.

Szpital im. dr. L. Błażka posiada w swojej strukturze 20 oddziałów szpitalnych z 460 łózkami, 35 łózkami noworodkowymi i 15 stanowiskami stacji dializ. Szpital zarówno pod względem wielkości, jak i rodzajów poszczególnych specjalności odpowiada szpitalowi wojewódzkiemu z II poziomu referencyjnego, udzielając rocznie 29,3 tys. hospitalizacji we wszystkich zakresach.

W Inowrocławiu działają dwie placówki stacjonarnej pomocy społecznej i jeden dom pomocy społecznej. Główną placówką stacjonarnej pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

W 2012 r. inowrocławskie jednostki pomocy społecznej zatrudniały 46 pracowników socjalnych. 85 % kadry legitymuje się wykształceniem wyższym. 6 osób posiada specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a 7 osób specjalizację z organizacji pomocy społecznej. Pozostali

pracownicy jednostki organizacyjnej pomocy społecznej (130 osób) posiadali w większości wykształcenie średnie (71) osób.

W mieście wyznaczono siedem rejonów opiekuńczych, w których pracuje po 3-5 terenowych pracowników socjalnych. W 2011 r. powołano także Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego zadaniem jest m.in. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Do głównych powodów przyznania pomocy społecznej należą: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W 2012 r. pomocy i wsparcia w mieście udzielono 3.226 osobom, w tym 1.520 to osoby długotrwale korzystające z pomocy. Ponadto świadczenia otrzymało 3.814 osób. Wśród świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej najwięcej osób otrzymało zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia (1.506) i niepełnosprawności (242). Wzrasta liczba osób otrzymujących świadczenia pielęgnacyjne, w 2010 r. było to niecałe 3 tys. osób, a w 2012 r. 5,4 tys. osób.

Rysunek 7. Środowiskowy Dom Pomocy.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu dla osób wykazujących przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Przeznaczony jest dla 40 osób. Działalność Domu jest ukierunkowana na pomoc w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywaniu codziennych problemów osób w nim przebywających poprzez różnego rodzaju formy aktywizacji. Zajęcia prowadzone są w grupach i indywidualnie.

Dom Dziennego Pobytu "Życzliwa Przystań" jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb. Dom świadczy usługi opiekuńcze dla społeczności lokalnej. Zapewnia całodzienny pobyt, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne oraz edukacyjne, a także posiłki w czasie pobytu. Podstawowe świadczenia opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnia kontakty z otoczeniem. W placówce może być również prowadzona działalność rehabilitacyjna. Dom jest formą środowiskowej pomocy zapewniającą odpowiednie wsparcie w środowisku, umożliwiającą samodzielne życie osobie, która ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez dom pomocy społecznej, a usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są niewystarczające lub niemożliwe do realizacji. Maksymalna liczba miejsc w Domu określona jest na 90. Kwalifikacji osób do korzystania z usług Domu dokonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień jest jednostką organizacyjną Miasta Inowrocławia utworzoną w 1989 r. Przekształcony w 1997 r. w jednostkę zajmującą się problematyką związaną z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Przedmiotem działalności Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień jest realizacja zadań własnych miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, przeciwdziałania narkomanii oraz pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, współuzależnionym, dzieciom i młodzieży oraz ofiarom przemocy w rodzinie. W ramach ośrodka funkcjonuje Oddział Terapii Uzależnień, którego zadaniem jest niesienie pomocy osobom uzależnionym od środków chemicznych, członkom ich rodzin oraz rodzinom uwikłanym w przemoc.

W siedzibie Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień mieści się także Pracownia Lokalnych Badań Społecznych, która realizuje badania naukowe stanowiące podstawę diagnozy stanu problemów w mieście oraz badania postaw i opinii mieszkańców Inowrocławia.

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień prowadzi cztery świetlice socjoterapeutyczne na terenie Miasta Inowrocławia:

- "Motylek" przy ul. Rakowicza 93,
- "Świetlik" w siedzibie Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy ul. Toruńskiej 26,
- "Kasztanek" w siedzibie Ośrodka Sportu i Rekreacji przy al. Niepodległości 4,
- "Tygrysek" przy ul. Armii Krajowej 16.

W 2009 r. została powołana Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowrocławiu.

Placówką wsparcia dziennego dla dzieci jest również Świetlica Socjoterapeutyczna Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka (TKOPD) „Niezapominajka” w Inowrocławiu (40 dzieci z 26 rodzin w 2012 r.). TKOPD jest stowarzyszeniem prowadzącym działalność pożytku publicznego, działającym na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz innych ustaw i przepisów prawa polskiego, a w szczególności ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Posiada osobowość prawną. Nadrzędnym celem TKOPD jest ochrona praw i interesów dziecka. W 2012 r. opieką w TKOPD było objętych 249 rodzin.

Ogółem [według danych GUS] w placówkach wsparcia dziennego w latach 2008-2012 r. przebywało średniorocznie około 100 osób.

W 2010 r. przy TKOPD działalność rozpoczęło Schronisko dla kobiet bezdomnych i kobiet z dziećmi. Kobiety i dzieci do schroniska kierowały Ośrodki Pomocy Społecznej wydające decyzję administracyjną dotyczącą czasookresu pobytu oraz odpłatności. Obecnie siedziba Schroniska dla kobiet bezdomnych i kobiet z dziećmi znajduje się przy ul. Toruńskiej 26 w Inowrocławiu.

W mieście działa także Koło Inowrocławskie Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn im. Świętego Brata Alberta. Schronisko dysponuje 37 miejscami, jadalnią i punktem wydawania żywności.

Wśród jednostek organizacyjnych miasta Inowrocławia znajduje się poza wyżej wymienionymi Zakład Robót Publicznych. Przedmiotem działalności Zakładu jest organizowanie dla osób bezrobotnych robót publicznych poprzez wykonywanie prac społecznie użytecznych na rzecz miasta Inowrocławia.

Część mieszkańców Inowrocławia boryka się z problemami społecznymi. W ostatnich kilku latach sytuacja nieznacznie się poprawia, dowodem tego jest m.in. spadek liczby osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni lat 2008-2011 odnotowano dwuprocentowy spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wyniósł w 2011 r. 8,6 %, wobec 9,6 % w 2008 r.

Większy spadek w analizowanym okresie odnotowano w przypadku liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych. W 2013 r. zasiłki rodzinne na dzieci otrzymywało 2.479 rodzin, tj. 38 % mniej niż w 2008 r. (3.990 rodzin). Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku spadł z 45,4 % w 2008 r. do 34,8 % w 2011 r. a w 2013 r. do 32,1% [Aktualizacja GUS 12 grudzień 2014 r.].

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu, który został utworzony w dniu 17 kwietnia 1990 r. i jest jednostką organizacyjną Urzędu Gminy Inowrocław. Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej, udziela pomocy potrzebującym rodzinom. Do zadań własnych gminy należy: udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych oraz specjalnych celowych, udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, przyznawanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawianie pogrzebu, realizowanie innych zadań z zakresu rozeznanych potrzeb gminy. GOPS Inowrocław zatrudnia 17 osób.

GOPS w Inowrocławiu realizuje zadania w zakresie: przyznawania i wypłacania zasiłków stałych, przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, przyznawania i wypłacania zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej, przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowego, przyznawania i wypłacania zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, przyznawania i wypłacania zasiłków dla kobiet w ciąży i wychowujących dzieci, przyznawania i wypłacania pomocy finansowej na zakup leków, zgłaszania do ubezpieczenia oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne osób pobierających zasiłek stały.

Z pomocy społecznej w gminie Inowrocław w 2014 r. skorzystało:

- ogólna liczba - 710 osób;
- zasiłki stałe - 63 osób;
- zasiłki okresowe - 322 osoby;
- schronienie - 9 osób;
- posiłki - 254 dzieci;
- zasiłki celowe - 381 osób;
- w DPS przebywa - 12 osób;
- świadczenia rodzinne - 924 rodziny;
- fundusz alimentacyjny - 95 rodzin.

Przy realizacji zadań GOPS w Inowrocławiu współdziała z organami administracji publicznej oraz organami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. Uchwałą Nr XX/151/2012 Rady Gminy Inowrocław z dnia 12 września 2012 r., utworzony został samorządowy zakład budżetowy pod nazwą Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Łojewie. Przedmiotem działania CIS jest wykonywanie zadań gminy Inowrocław w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co stanowi aktywną formę przeciwdziałania marginalizacji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, niepełnosprawnych, bezdomnych oraz dotkniętych innymi dysfunkcjami społecznymi, oraz realizacja zatrudnienia socjalnego.

W ramach reintegracji społecznej uczestnicy Centrum biorą udział w treningu interpersonalnym, doradztwie zawodowym, kursie komputerowym i treningu z gospodarowania własnymi środkami. Zajęcia te mają na celu odbudowanie i utrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Natomiast w ramach reintegracji zawodowej uczestnicy mogą podnosić swoje kwalifikacje w ramach warsztatów zawodowych: budowlano-remontowego, ogrodniczo-porządkowego, poligraficznego i gastronomiczno-cateringowego.

Działalność CIS prowadzona jest w budynku po szkole podstawowej w Łojewie, który to staje się miejscem spotkań społeczności lokalnej. Centrum Integracji Społecznej stara się wyjść naprzeciw potrzebom animacji życia społecznego mieszkańców gminy Inowrocław.

Z pomieszczeń w budynku CIS korzystają organizacje pozarządowe: Klub Seniora Łojewianie”, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Inowrocław, Towarzystwo Rozwoju Łojewa, jak również rada

sołecka. Organizacje te od niedawna dysponują przygotowaną specjalnie dla nich Salą NGO, w której odbywają się regularne spotkania i szkolenia dla mieszkańców gminy.

W Gminie funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ogółem w 2014 r. odbyło się 27 posiedzeń Komisji i wpłynęło do niej 35 wniosków o podjęcie działań zmierzających do zobowiązania do leczenia odwykowego.

Przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działał Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, do którego kierowane są osoby przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Bezpłatnych porad i konsultacji w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udziela prawnik oraz terapeuta ds. uzależnień.

W 2014 r. ze środków przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii zrealizowano i sfinansowano szereg programów profilaktycznych.

Przystąpiono do kolejnej edycji ogólnopolskiej kampanii profilaktyczno-edukacyjnej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, która cieszy się od lat dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży w gminie. W ramach realizacji kampanii wykorzystano ciekawe formy angażowania uczniów do różnych sposobów spędzania wolnego czasu. Sześcioro dzieci było wśród laureatów osób nagrodzonych, które wzięły udział w konkursach organizowanych w ramach kampanii.

Z zamiarem propagowania pozytywnych zachowań stawiających na wzmocnienie więzi rodzinnych było przystąpienie do drugiej ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Postaw na rodzinę”. Otrzymane materiały zostały rozpropagowane na terenie gminy w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, jak również w świetlicach wiejskich.

W trosce o to, by dzieci z rodzin dotkniętych niedostosowaniem społecznym miały równe szanse w korzystaniu z atrakcji wakacyjnych, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowała w całości kolonie letnie, w których wzięło udział 57 dzieci z terenu gminy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ponadto sfinansowała działania podejmowane w sołectwach oraz świetlicach wiejskich na terenie gminy, które były przeznaczone dla dzieci, młodzieży i rodzin, a ich celem było wspierania przedsięwzięć profilaktycznych, imprez, akcji promujących życie bez używek. W ramach przedsięwzięcia odbyły się następujące działania:

- „Bezpieczny powrót do szkoły”- piknik dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki;
- Festyn, pt. „Dzień Rodziny”- organizowany przez świetlicę w Trzaskach;
- festyn z elementami profilaktyki dla mieszkańców sołectwa Kruszy Duchownej i Kruszy Zamkowej;
- spotkanie z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży z sołectwa Góra;
- impreza plenerowa „Święto piezzonego ziemniaka - jak bawić się zdrowo i bezpiecznie” dla dzieci z sołectwa Pławin;
- festyn rodzinny z okazji zakończenia wakacji organizowany przez świetlicę wiejską w Łatkowie;
- festyn rodzinny „W zdrowym ciele zdrowy duch” organizowany przez świetlicę wiejską w Komaszycach;
- Piknik Sportowy organizowany przez świetlicę wiejską w Radłówniku;

- wypoczynek dla dzieci w Oćwiecie organizowany przez świetlicę w Gnojnie i Słońsku;
- Projekt profilaktyczny, pt. „Bezpieczne wakacje” realizowany w świetlicy wiejskiej w Marcinkowie;
- „Święto Pieczonego Ziemniaka” spotkanie dla rodzin zorganizowane przez świetlicę wiejską w Kruszy Podlotowej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowała częściowo organizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną Gminny Dzień Dziecka, który odbył się 1 czerwca 2014 r. w Jaksicach. Natomiast w dniu 21 sierpnia 2014 r., również w Jaksicach, także przez Gminną Bibliotekę Publiczną został zorganizowany Piknik Rodzinny promujący zdrowy styl życia. Impreza ta również była dofinansowana ze środków Komisji.

15 września 2014 r. w Gimnazjum w Sławęcinku Teatr Impresaryjny „ANTRAKT” z Bydgoszczy przedstawił program edukacyjno-profilaktyczny, pt. „WPADKA”, który był skierowany dla gimnazjalistów. Po przedstawieniu uczniowie brali udział w dyskusji na temat szkodliwości używania używek.

Również we wrześniu 2014 r. odbyły się warsztaty i spektakle o tematyce profilaktycznej. Uczniowie Gimnazjum w Żalinowie i Sławęcinku mogli obejrzeć spektakl pt. „Ciernie” oraz uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych pt. „Stres czy depresja”. Natomiast uczniowie klas IV-VI wszystkich Szkół Podstawowych mogli obejrzeć spektakl pt. „Najlepszy z najlepszych”, a młodsi z klas O-III również wszystkich szkół z terenu gminy przyglądali się spektaklowi pt. „Tajemnice Sindbada”.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sfinansowała cykl zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, które skierowane były dla uczestników Centrum Integracji Społecznej. Zajęcia prowadzone były przez terapeutę ds. uzależnień. Zajęcia obejmowały 8 spotkań. W zajęciach uczestniczyło 11 osób. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzają kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych. W 2014 r. kontrolą objęte zostało wybranych 8 punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Inowrocław. Podczas przeprowadzanej kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracowała z instytucjami:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Inowrocławiu;
- Urzędem Gminy Inowrocław;
- Komendą Powiatową Policji;
- Sądem Rejonowym w Inowrocławiu;
- szkołami z terenu Gminy Inowrocław;
- świetlicami wiejskimi;
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującym orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich oraz karnych;
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.6. Sfera edukacyjna

Prowadzeniem obsługi ekonomiczno – administracyjnej szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Inowrocław, zajmuje się Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Inowrocław. Celem jednostki jest realizacja zadań własnych Gminy w zakresie oświaty i wychowania, a w szczególności obsługa administracyjno-finansowa tych jednostek. GZEAS pełni funkcję administracyjno – gospodarczą oraz księgowo – finansową dla wszystkich szkół z terenu Gminy Inowrocław.

W roku szkolnym 2013/2014 Gmina Inowrocław była organem prowadzącym dla:

- Szkoły Podstawowej im. Polskich Olimpijczyków w Górze,
- Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Jaksicach,
- Szkoły Podstawowej im. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Orłowie,
- Szkoły Podstawowej im. Rodu Piastów w Tupadłach,
- Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Turzanach,
- Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku,
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żalinowie.

W roku szkolnym 2013/2014 w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę Inowrocław pracowało 115 nauczycieli zatrudnionych na 100,58 etatu oraz 38 pracowników pomocniczych i obsługi zatrudnionych na 34,5 etatu (stan na 20 marca 2013 r.). Wśród wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Inowrocław, zdecydowana większość (bo 48 osób) posiada stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, natomiast 18 osób – stopień nauczyciela mianowanego. Podobna struktura dotyczy gimnazjów – najwięcej nauczycieli posiada stopień nauczyciela dyplomowanego (24 osoby), a stopień nauczyciela mianowanego posiada 14 osób.

W roku szkolnym 2013/2014 miasto Inowrocław było organem prowadzącym dla 7 szkół podstawowych, 4 gimnazjów oraz Zespołu Szkół Integracyjnych, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Integracyjna i Gimnazjum Integracyjne, do których uczęszcza 5.659 uczniów szkół, 1.192 dzieci przedszkolnych, 245 dzieci realizujących w szkołach podstawowych roczne przygotowanie przedszkolne:

- Gimnazjum nr 1 im. Św. Wojciecha, ul. Toruńska 46,
- Gimnazjum nr 2 im. dra Józefa Krzemińskiego, ul. Kiełbasiewicza 7,
- Gimnazjum nr 3 im. 4. Kujawskiego Pułku Artylerii Lekkiej, ul. Władysława Łokietka 6,
- Gimnazjum nr 4 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Zygmunta Wilkońskiego, ul. Daszyńskiego 29,
- Zespół Szkół Integracyjnych im. Powstańców Wielkopolskich, ul. Krzemińskiego 4,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Panny Maryi, ul. Najświętszej Marii Panny 22,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Janusza Kusocińskiego, ul. Szarych Szeregów 1,
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. Mikołaja Kopernika, al. Kopernika 18,
- Szkoła Podstawowa nr 9 im. Marii Skłodowskiej-Curie, ul. Chemiczna 9,
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. Jana Kasprowicza ul. Przybyszewskiego 119,
- Szkoła Podstawowa nr 11 im. Stefana Batorego, ul. Sobieskiego 5,
- Szkoła Podstawowa nr 16 im. Jana Pawła II, ul. Zygmunta Kurka 16.

W związku z niżem demograficznym, co roku w inowrocławskich szkołach zmniejsza się liczba uczniów, a tym samym liczba oddziałów w szkołach.

W roku szkolnym 2013/2014 w inowrocławskich szkołach publicznych zatrudnionych było na 549,12 etatu 577 nauczycieli, w tym 506 pełnozatrudnionych i 71 niepełnozatrudnionych. W inowrocławskich przedszkolach publicznych zatrudnionych było na 113,79 etatu 119 nauczycieli, w tym 113 pełnozatrudnionych i 6 niepełnozatrudnionych. Ogółem w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach zatrudnionych było 696 nauczycieli na 662,91 etatu.

W szkołach publicznych zatrudnionych było 23 pracowników administracji i 152 pracowników obsługi. W przedszkolach było zatrudnionych 34 pracowników administracji i 249 pracowników obsługi. Łącznie w powyższych typach jednostek oświatowych pracowało 458 pracowników administracji i obsługi.

Nauczyciele placówek oświatowych podległych miastu Inowrocław swoją działalność edukacyjną prowadzą w oparciu o własne programy autorskie i innowacje pedagogiczne mające na celu poprawę jakości pracy szkoły. Miasto Inowrocław zapewnia szkołom i przedszkolom odpowiednie warunki kadrowe i organizacyjne, niezbędne do realizacji tych działań. Szkoły i przedszkola wprowadzają nowoczesne metody i formy pracy z dziećmi.

Inowrocławskie placówki przedszkolne współpracują z placówkami z całego kraju oraz z przedszkolami i szkołami z innych krajów. Z wynikającego z tego faktu doświadczeń korzystają nauczyciele zarówno z województwa kujawsko-pomorskiego, jak i innych województw w kraju. Wszystkie placówki przedszkolne mają własny bogaty kalendarz imprez i tradycji. Uroczystości i imprezy wiążą się ze specyfiką pracy placówki oraz tradycjami rodzinnymi i regionalnymi. Placówki posiadają swój folder, logo oraz wydają gazetki dla dzieci i rodziców. Prowadzą dodatkowe zajęcia płatne dla dzieci: rytmikę, język angielski, gimnastykę korekcyjną, terapię logopedyczną, taniec towarzyski i nowoczesny, zajęcia informatyczne.

Przedszkolaki współpracują z dziećmi z przedszkoli z innych krajów, wymieniając informacje o swoich krajach, w tym o kulturze i zwyczajach tam panujących. Dzieci wysyłają sobie również życzenia świąteczne. Głównym zadaniem przedszkola jest tworzenie okazji do poznawania otoczenia poprzez przybliżenie maluchom organizacji życia społecznego, tradycji narodowych oraz zapoznanie ich z dziełami kultury.

Przedszkola biorą udział również w projekcie edukacyjnym „Klub Słonecznych Przedszkoli”, którego celem jest promocja przedszkoli i Miasta, nawiązanie współpracy z instytucjami, wymiana doświadczeń i rozwijanie zainteresowań dzieci. Biorą także udział w projekcie UNICEF-u „Wszystkie Kolory Świata”. Przedszkolaki biorą liczny udział w programach i projektach ogólnopolskich: „Kubusiowi przyjaciele natury”, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Akademia Aquafresh”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Baw się i bądź bezpieczny”, „Mamo, tato wolę wodę” i inne.

Inowrocławskie szkoły podstawowe uczestniczą w Ogólnopolskim Programie „Owoce w szkole”, który skierowany jest do uczniów klas I-III. Celem programu jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw w ich codziennej diecie. Program polega na dostępie do bezpłatnych porcji owoców i warzyw. Kontynuowany jest

także udział uczniów w programie „Szlanka mleka”, w ramach którego uczniowie klas I-VI ma możliwość codziennego spożywania mleka w szkole.

W ramach współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy nauczycielami i szkołami uczniowie szkół biorą udział w takich programach jak: eTwinning -jest to program, w ramach którego szkoły współpracują ze szkołami innych krajów europejskich (Turcją, Portugalią, Niemcami, Wielką Brytanią, Włochami, Grecją, Cyprzem, Rumunią, Czechami, Słowacją i Bułgarią); Szkoła z klasą.

Uczniowie inowrocławskich szkół podstawowych i gimnazjalnych odnoszą liczne sukcesy w konkursach przedmiotowych. Szkoły otrzymują wyróżnienia Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty za przygotowanie największej liczby finalistów i laureatów wojewódzkich konkursów przedmiotowych. W obecnym roku szkolnym 50 uczniów szkół gimnazjalnych zostało laureatami konkursów przedmiotowych i 7 uczniów szkół podstawowych.

Szkoły ponadgimnazjalne w Inowrocławiu współtworzą:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Inowrocławiu,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej,
- III Liceum Ogólnokształcące im. Królowej Jadwigi,
- Zespół Szkół im. błogosławionego księdza Władysława Demskiego - Liceum Katolickie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Jana Pawła II,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Genowefy Jaworskiej,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. Franciszka Zubrzyckiego,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 im. gen. Władysława Sikorskiego,
- Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stefana Żeromskiego.

Zdawalność egzaminów zawodowych w inowrocławskich technikach w analizowanym okresie w zdecydowanej większości szkół wynosiła ponad 50 %. Najwyższe wskaźniki zdanych egzaminów odnotowano w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Genowefy Jaworskiej, natomiast najniższe w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Inowrocławiu. W roku szkolnym 2011/2012 najwięcej uczniów techników przystępujących do egzaminu zawodowego uzyskało dyplom w takich zawodach jak: technik hotelarstwa (87 %), technik usług fryzjerskich (81 %), technik analityk (80 %), technik logistyk (80 %) oraz technik rolnik (78 %).

W grupie szkół zawodowych na pierwszym miejscu pod względem zdawalności egzaminów zawodowych uplasował się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Inowrocławiu, a zaraz po nim Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Inowrocławiu.

W szkołach zawodowych największą zdawalność w roku szkolnym 2011/2012 odnotowano w następujących zawodach: posadzkarz i elektryk – 100 %, następnie sprzedawca (96,6 %), monter instalacji i urządzeń sanitarnych (90,9 %), murarz (90 %).

Ponadto w Inowrocławiu istnieje możliwość kształcenia na poziomie wyższym na wydziale zamiejscowym Bydgoskiej Wyższej Szkoły Gospodarki – Wydział Zarządzania i Nauk Społecznych w Inowrocławiu.

Na terenie gminy funkcjonuje publiczne przedszkole w Jaksicach, ponadto dzieci w wieku przedszkolnym z terenu gminy uczęszczają do 5 oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych oraz do przedszkoli niepublicznych funkcjonujących w mieście Inowrocław.

Miasto Inowrocław było organem prowadzącym dla 4 przedszkoli:

- Przedszkole nr 2 „U Jasia i Małgosi”, ul. Harcerstwa Polskiego 6,
- Przedszkole nr 4 „Słoneczko” z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Kusocińskiego 11,
- Przedszkole nr 14 „Muzyczna Kraina”, ul. Św. Ducha 86, ul. Jacewska 16, ul. M. Skłodowskiej-Curie 43, ul. Poznańska 47,
- Przedszkole nr 20 „Kujawskie dzieci”, ul. Wojska Polskiego 13, ul. Alejnika 13.

We wszystkich inowrocławskich przedszkolach dzieci sześciolatnie i pięcioletnie realizują roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne w placówkach przedszkolnych oraz w 4 szkołach podstawowych. Ponadto do oddziału przedszkolnego w Szkole Podstawowej nr 9 uczęszczało 28 dzieci 3 i 4-letnich skupionych w jednym oddziale.

Od roku szkolnego 2012/2013 na terenie gminy realizowany jest projekt „Mały artysta na wsi i w mieście II” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach którego z dniem 3 września 2012 r. na terenie Gminy Inowrocław otwarto 3 nowe przedszkola niepubliczne oraz jeden niepubliczny punkt przedszkolny. Partnerem Przedszkola Niepublicznego „Bim-Bam-Bino” s.c. z siedzibą w Toruniu w realizacji w/w projektu jest gmina Inowrocław:

1. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Turzanach (jeden oddział),
2. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Tupadłach (dwa oddziały),
3. Przedszkole Niepubliczne Bim-Bam-Bino w Jaksicach (dwa oddziały),
4. Niepubliczny Punkt Przedszkolny Bim-Bam-Bino w Górze (jeden oddział).

Sieć publicznych placówek miasta Inowrocławia uzupełniają placówki niepubliczne, które przedstawiają się następująco:

- Gimnazjum Katolickie przy Zespole Szkół Katolickich im. bł. ks. Władysława Demskiego, ul. Plebanka 18,
- Katolicka Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Władysława Demskiego, ul. Wojska Polskiego 20,
- Gimnazjum dla Dorosłych, ul. Krzywińskiego 7,
- Przedszkole Niepubliczne „Miś”, ul. Solankowa 29,
- Przedszkole Niepubliczne „Pod Tęczą”, ul. Łokietka 2,
- Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”, ul. Krzywińskiego 6,
- Przedszkole „U Natalki i Kubusia”, ul. Kasztelańska 17, ul. Kilińskiego 4, ul. Roosevelta 37a,
- Przedszkole Niepubliczne „Piastuś”, ul. Krzywoustego 23,
- Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi „Ciuchcia”, ul. Armii Krajowej 16,
- Przedszkole Niepubliczne „Krasnal”, ul. Przy Stawku 7,
- Przedszkole Niepubliczne „Juniorek”, al. 800-lecia 3,

- Przedszkole Niepubliczne „Duszek”, ul. Jagiellońska 22,
- Przedszkole Niepubliczne „Smyk”, ul. Magazynowa 23,
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Froguś”, ul. Wojska Polskiego 5.

Łącznie do szkół i przedszkoli niepublicznych uczęszcza 982 uczniów. Wszystkie te placówki wpisane są do ewidencji placówek niepublicznych prowadzonej przez Miasto Inowrocław.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 zakłada, że ze względu na ogólnie niski poziom wykształcenia mieszkańców województwa, zamierza się wprowadzić regionalne standardy nauczania – zakładające, że zakres kształcenia oraz poziom wymagań od ucznia, będą w województwie wyższe od określonych ustawowo. Bardzo duże znaczenie ma promocja kształcenia, kierowana przede wszystkim do rodziców dzieci i młodzieży – mająca na celu wyrobienie przekonania o potrzebie, roli i znaczeniu wykształcenia oraz samorozwoju. W szczególności zamierza się promować nauki ścisłe (matematyczno-przyrodnicze), jako mające podstawowe znaczenie dla dziedzin gospodarki istotnych dla regionu (w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji), ale także uczących logicznego myślenia, wpływających na kreatywność w życiu codziennym i zawodowym oraz stwarzających większe szanse sukcesu na rynku pracy. Elementem poprawy procesu kształcenia, ale także promocji kształcenia, ma być sieć powiatowych centrów wiedzy – wyspecjalizowanych i dobrze wyposażonych laboratoriów (Centrów Innowacyjnej Edukacji, z interaktywnymi metodami nauczania, zwłaszcza z dziedziny geologii i historii szlaku bursztynowego), dzięki którym nastąpi wyjście ucznia i nauczyciela z układu klasowo-lekcyjnego na rzecz nauczania doświadczalnego. W centrach planuje się również realizację części zajęć w ramach podstawy programowej związanej z naukami ścisłymi. Na poziomie największych miast przewiduje się rozwój specjalistycznych centrów nauki – Centrów Innowacyjnej Edukacji („mini-Koperników”; rozwój idei zapoczątkowanej przez toruńskie Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy). Dla centrum w Bydgoszczy wskazuje się profil działalności związany z naukami o człowieku (ma to być placówka łącząca nauki biologiczne, medyczne i techniczne, której celem będzie promowanie innowacyjnych i interaktywnych metod nauczania o człowieku), natomiast dla centrów we Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu zakres działalności zostanie ustalony, przy założeniu, iż oferta centrów nie powinna być wobec siebie konkurencyjna, a komplementarna, a poszczególne centra powinny współpracować w przygotowywaniu oferty edukacyjnej.

4. ANALIZA SWOT

4.1. Podstawowe informacje

Analiza SWOT na poziomie ogólnym jest procedurą analityczną pozwalającą na gromadzenie i porządkowanie danych oraz przejrzystą ich prezentację.

Najczęściej jednak analiza SWOT traktowana jest jako narzędzie analizy strategicznej służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju badanego obiektu (np.: przedsiębiorstwa, projektu, kraju lub dowolnego obszaru, podmiotu) ze względu na cel działania, w wyniku przeprowadzenia badania otoczenia obiektu oraz jego wnętrza poprzez identyfikację wewnętrznych i zewnętrznych czynników wobec obiektu oraz zależności między nimi.

Istotą analizy SWOT jest:

- Identyfikacja czynników które mogą wpływać na funkcjonowanie obiektu oraz posegregowanie ich na cztery grupy:
 - mocne strony - S (Strengths) - mocna strona to czynnik wewnętrzny (cecha obiektu), czyli to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
 - słabe strony - W (Weaknesses) - słaba strona to czynnik wewnętrzny (cecha obiektu), czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę obiektu,
 - szanse - O (Opportunities) - szansa to czynnik zewnętrzny (cecha otoczenia), czyli to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
 - zagrożenia - T (Threats) - zagrożenie to czynnik zewnętrzny (cecha otoczenia), czyli to co stwarza dla obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.
- Wskazanie najlepszego rozwiązania, kierunku działań do osiągnięcia celów obiektu przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.⁸

Analiza została sporządzona w oparciu o założenia wynikające ze *Strategii Rozwoju Miasta Inowrocławia do 2020 r.* oraz *Strategii Rozwoju Gminy Inowrocław na lata 2013-2020 (Diagnozy Strategicznej Gminy Inowrocław)*.

⁸ <http://analiza-swot.pl/>

4.2. Analiza

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">▪ Atrakcyjna lokalizacja w centrum kraju,▪ Miasto jako ważny ośrodek uzdrowiskowy, rozwinięta baza turystyczna,▪ Atrakcyjne tereny rekreacyjne, wypoczynkowe i obiekty sportowe miasta,▪ Korzystne położenie komunikacyjne (drogowe, kolejowe),▪ Koncentracja przemysłu chemicznego, szklarskiego, poligraficznego, maszynowego i spożywczego oraz rozwijający się handel i usługi,▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna,▪ Wysoki poziom oferty edukacyjnej,▪ Bogata oferta kulturalna miasta,▪ Wysoki wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej miasta,▪ Korzystne warunki środowiskowe (równinne ukształtowanie terenu, wysoka jakość gleb, liczne ciekі wodne, występowanie wód podziemnych, w tym geotermalnych, złoża surowców mineralnych, duża liczba pomników przyrody),▪ Bliskość dużych rynków zbytu,▪ Utworzenie w Inowrocławiu Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych,▪ Wyspecjalizowane kadry pomocy społecznej,▪ Duża liczba organizacji pozarządowych,▪ Zmniejszający się deficyt budżetowy,▪ Wysoki poziom dochodów własnych na 1 mieszkańca.	<ul style="list-style-type: none">▪ Brak statusu powiatu grodzkiego miasta,▪ Słabo rozwinięta funkcja turystyczno-rekreacyjna gminy,▪ Braki w infrastrukturze komunikacyjnej (brak obwodnicy, brak szybkiego dojazdu do dróg ekspresowych i autostrad, zły stan techniczny dróg, niewystarczająca liczba parkingów, mała ilość ścieżek rowerowych),▪ Brak wyraźnych ośrodków uzupełniających,▪ Noteć i jej dolina stanowią istotną barierę terenową, wpływająca na podział strukturalny gminy,▪ Zły stan techniczny mieszkań komunalnych i ich niewystarczająca ilość,▪ Bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa,▪ Zbliżona liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym,▪ Niewystarczający poziom skanalizowania gminy,▪ Bariery dla osób niepełnosprawnych uniemożliwiające im aktywny udział w życiu społecznym,▪ Brak własnych terenów inwestycyjnych gminy,▪ Utrzymujący się problem niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza,▪ Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej,▪ Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia,▪ Mała liczba obszarów szczególnie cennych przyrodniczo,▪ Formy chronione o relatywnie niskiej randze i zajmujące niewielkie powierzchnie,▪ Niskie opady roczne,▪ Niski poziom otrzymywanych dotacji i subwencji na 1 mieszkańca,▪ Duży odsetek mieszkańców niezaangażowanych w życie miasta i gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">▪ Możliwość pozyskania dofinansowania ze środków unijnych w nowej perspektywie	<ul style="list-style-type: none">▪ Utrzymujące się niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa,

<p>finansowej na lata 2014-2020,</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Wsparcie w ramach rozwoju polityki regionalnej rozwoju gospodarczego Inowrocławia, w celu przezwyciężenia wysokiej nierównowagi na rynku pracy,▪ Plany rozwoju jednostki wojskowej,▪ Wzrastający wskaźnik przedsiębiorczości,▪ Rozwijający się sektor turystyki zdrowotnej (uzdrowskiej, rehabilitacyjnej, wellness, odnowy biologicznej),▪ Wzrost wykorzystania internetu w pracy oraz świadczeniu usług publicznych,▪ Możliwość rozwoju lotniska Aeroklubu Kujawskiego w celach turystycznych i biznesowych,▪ Wykorzystanie rzeki Noteci do celów rekreacyjnych i turystycznych,▪ Planowane w strategii wojewódzkiej usprawnienia/ uzupełnienia sieci drogowych oraz poprawa dostępności zewnętrznej,▪ Lepsza integracja i koordynacja przestrzeni (planowanie przestrzenne),▪ Wzrost dochodów ludności,▪ Stała współpraca sektora publicznego z pozarządowym,▪ Rozwój nowych technologii informatycznych wspomagających zarządzanie,▪ Duże zainteresowanie terenami pod jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe,▪ Wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku, w tym turystyką rowerową,▪ Wzrost znaczenia czasu wolnego, moda na aktywny wypoczynek,▪ Przebudowa DK 15 do standardu GP 2/2,▪ Możliwość współpracy z innymi podmiotami samorządowymi,▪ Rozwój turystyki,▪ Propagowanie idei wolontariatu,▪ Rosnąca wrażliwość społeczna w zakresie ochrony środowiska.	<p>spadek liczby mieszkańców, drenaż intelektualny),</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Utrzymywanie stanu marginalizacji województwa, a zatem także miasta Inowrocław przez rząd w zakresie realizacji inwestycji - głównie realizacji przedsięwzięć w zakresie transportu,▪ Rosnąca konkurencja wśród miejscowości uzdrowskich,▪ Malejący udział nakładów na lecznictwo uzdrowskie w budżecie państwa i niekorzystne rozwiązania prawne (zmiana finansowania lecznictwa uzdrowskiego),▪ Wzrost kosztów energii i paliw,▪ Prognozowany niż demograficzny,▪ Niekorzystne prognozy dotyczące struktury wiekowej społeczeństwa (tendencja wykazująca starzenie się społeczeństwa),▪ Migracje młodych mieszkańców do dużych ośrodków aglomeracyjnych oraz za granicę,▪ Intensywny, agresywny i niekontrolowany rozwój gospodarczy zagrażający środowisku,▪ Zmiana przepisów dotyczących gospodarowania odpadami,▪ Kryzys ekonomiczny,▪ Malejące wsparcie finansowe ze strony państwa na opiekę społeczną,▪ Niestabilne uregulowania prawne i finansowe,▪ Wzrost zachowań biernych i postaw roszczeniowych,▪ Powierzenie samorządom coraz większego zakresu obowiązków.
--	---

4.3. Wnioski

Uwarunkowania przestrzenne

Obszar posiada korzystne położenie, na skrzyżowaniu głównych tras komunikacyjnych i handlowych, w sąsiedztwie dużych ośrodków kulturalnych i gospodarczych – Torunia, Bydgoszczy i Włocławka, dające naturalne predyspozycje do rozwoju – szczególnie gospodarki, obsługi systemów transportowych oraz usług turystyczno-wypoczynkowych.

Inowrocław jest największym miastem województwa kujawsko-pomorskiego leżącym poza siecią dróg najwyższych klas. Dla poprawy dostępności zewnętrznej i integracji komunikacyjnej obszaru konieczna jest więc przebudowa dróg krajowych nr 15 i nr 25 (wraz z obwodnicą Inowrocławia).

Głównym elementem przyrodniczym miasta jest Osiedle Uzdrowskie, na obszarze którego wydzielone są trzy strefy ochrony uzdrowskiej oraz Park Solankowy o bardzo dużej wartości przyrodniczej, rekreacyjnej i estetycznej, co determinuje charakter obszaru.

Inowrocław wraz z gminą wiejską stanowi ważny ośrodek uzdrowski, turystyczno-rekreacyjny i kulturalny oraz przemysłowy. Miasto przy wsparciu gminy, umiejętnie łączy charakter uzdrowski z funkcją ośrodka gospodarczego.

Prawie cały obszar miasta (92%) posiada miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zapewniające utrzymanie wysokiej jakości przestrzeni miasta, ochronę interesów publicznych oraz warunków prawno-przestrzennych rozwoju, w tym realizacji inwestycji.

Uwarunkowania przyrodnicze

Obszar jest terenem o małej zasobności w wody powierzchniowe oraz średniej zasobności w wody podziemne.

Na zanieczyszczenie powietrza mają wpływ przede wszystkim emisje antropogeniczne, wynikające z działalności człowieka - przemysłowe i komunikacyjne – liniowe. Miasto spełnia normy jakościowe powietrza dla miejscowości uzdrowskich, jednak wskazane jest kontynuowanie działań mających na celu dalsze ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych i komunikacyjnych oraz niskiej emisji.

Następstwem prowadzonej eksploatacji pokładów soli kamiennej są występujące w Inowrocławiu szkody górnicze, do których należy zaliczyć osiadanie gruntów na obszarze całego miasta.

Istotnym czynnikiem rozwoju Inowrocławia są występujące na terenie miasta wody lecznicze, które od grudnia 2012 r. są wydobywane. Są to mineralne wody lecznicze „Inowrocławianka” i „Jadwiga”.

Uznaną wizytówką Inowrocławia jest park zdrojowy, zwany Parkiem Solankowym lub Solankami. Ma on powierzchnię ok. 85 ha i mieszczą się w nim wszystkie obiekty uzdrowskie i sanatoria, tężnia uzdrowska, pijalnia wód mineralnych z własnych źródeł, palmiarnia, solankowy basen rekreacyjny

Inowrocławska Terma, muszla koncertowa, teatr letni i tereny rekreacyjne, w tym m. in. korty tenisowe, park linowy i siłownia plenerowa, grillowisko, ogrody zapachowe z altaną, oczko wodne z plażą. Układ zieleni w obrębie miasta Inowrocławia można określić jako układ pierścieniowy. Istotnym elementem struktury zieleni są aleje drzew, łączące strefę ścisłej zabudowy staromiejskiej z Uzdrowiskiem.

Na terenie miasta nie występują obszary objęte formami ochrony przyrody⁹, poza pomnikami przyrody.

Uwarunkowania demograficzno-społeczne

Pod względem liczby ludności, Inowrocław jest piątym co do wielkości miastem województwa kujawsko-pomorskiego, z liczbą mieszkańców sięgającą ok. 76 tys. Obszar oddziaływania miasta jest wyraźnie większy niż tylko powierzchnia powiatu inowrocławskiego.

W Inowrocławiu, podobnie jak w większości polskich miast występują negatywne procesy demograficzne: utrzymujący się ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, które wpływają na starzenie się społeczeństwa i spadek liczby mieszkańców. Czynniki te w istotny sposób wpływają na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców miasta. Odmienna sytuacja występuje na terenie gminy, gdzie liczba mieszkańców sukcesywnie rośnie, dzięki napływowi przede wszystkim ludności przenoszącej się z miasta. Dlatego też w sferze zainteresowania polityki społecznej winny znaleźć się głównie kwestie starzenia się lokalnej społeczności oraz niepełnosprawności.

W obszarze podstawowa opieka zdrowotna jest na dobrym poziomie. W mieście funkcjonuje Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka, który pod względem wielkości i rodzajów poszczególnych specjalności odpowiada szpitalowi wojewódzkiemu z II poziomu referencyjnego.

W mieście i gminie działają placówki stacjonarnej pomocy społecznej i dom pomocy społecznej. Część mieszkańców obszaru boryka się z problemami społecznymi. Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego to główne powody przyznawania pomocy społecznej. Opieka społeczna w obszarze jest wystarczająca, jednakże ze względu na ilość problemów nie można zaniechać realizacji projektów edukacyjnych i profilaktycznych, w tym realizowanych przy wsparciu środków unijnych.

W obszarze działa około 150 organizacji o charakterze pozarządowym, które istotnie wpływają na funkcjonowanie lokalnej społeczności, dlatego należy wziąć pod uwagę zwiększenie działań o charakterze partnerstw publiczno-pozarządowych.

Na terenie Inowrocławia realizowana jest rozbudowa istniejących osiedli mieszkaniowych. Sytuacja demograficzna w mieście (wyludnianie się miasta) nie powoduje mniejszego zapotrzebowania na inwestycje mieszkaniowe.

⁹ o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy.

Mieszkaniowy zasób miasta pozostaje obszarem deficytowym i niedoinwestowanym. Na rozpatrzenie oczekuje kilkaset wniosków osób spełniających kryteria do ubiegania się o lokal z tego zasobu. Większość budynków stanowiących własność miasta oraz budynków prywatnych, którymi miasto zarządza w ramach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, wykazuje bardzo duże zużycie techniczne.

W związku z niżem demograficznym, co roku zmniejsza się liczba uczniów i liczba oddziałów w szkołach, co powinno bezpośrednio przełożyć się na korektę polityki oświatowej na terenie miasta i gminy. W analizowanym dziesięcioleciu liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych spadła odpowiednio o 34 % i 30 %.

Wzrasta liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego w 2012 r. w Inowrocławiu wynosił 80,7 %, jest więc na podobnym poziomie, jak w innych dużych miastach.

Nauczyciele placówek oświatowych swoją działalność edukacyjną prowadzą w oparciu o własne programy autorskie i innowacje pedagogiczne mające na celu poprawę jakości pracy szkoły. Miasto i gmina zapewniają szkołom i przedszkolom odpowiednie warunki kadrowe i organizacyjne, niezbędne do realizacji tych działań. Szkoły i przedszkola wprowadzają nowoczesne metody i formy pracy z dziećmi.

Wykształcenie mieszkańców determinować będzie rozwój obszaru w kolejnych latach, dlatego konieczne jest dostosowanie programu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

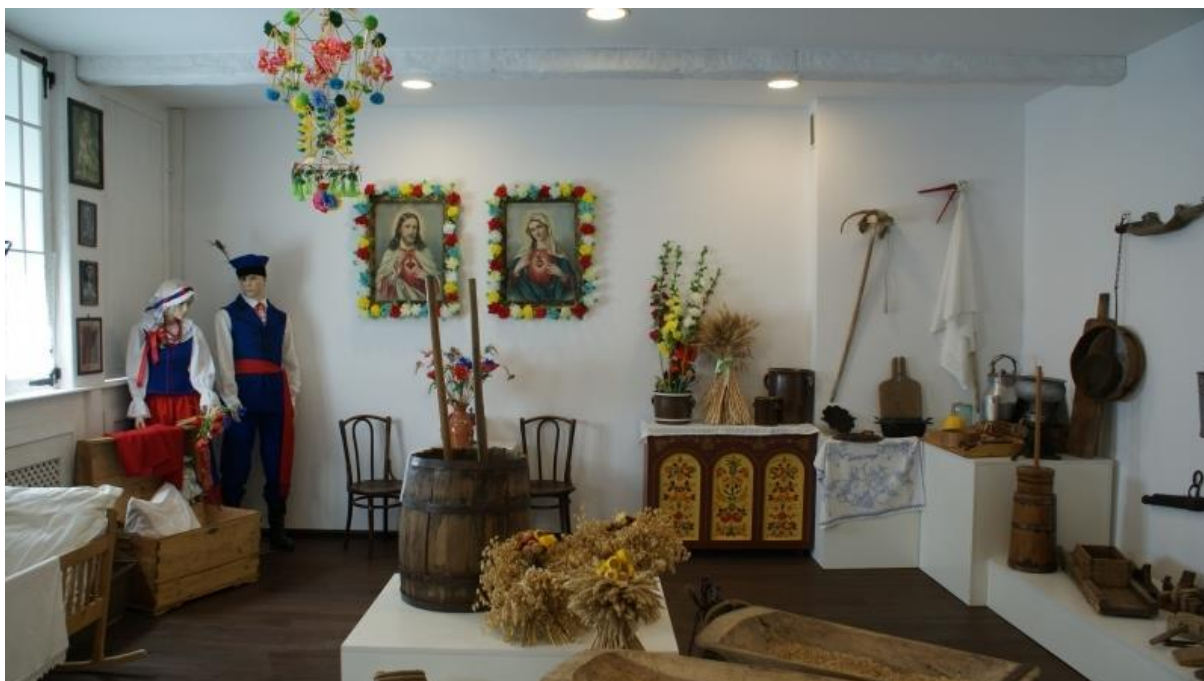
Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowiskowy i turystyczno-rekreacyjny. W mieście zlokalizowany jest zespół uzdrowiskowo-wypoczynkowy odwiedzany przez kuracjuszy z całej Polski i z zagranicy. Baza sanatoryjna w Inowrocławiu to nowoczesne placówki z szeroką bazą zabiegową. W ciągu roku w obiektach uzdrowiskowych leczy się i rehabilituje w zakresie kardiologii, reumatologii i schorzeń układu ruchu oraz gastrologii ok. 34 tysięcy kuracjuszy.

W najbliższych latach prognozowany jest wzrost liczby odbiorców usług uzdrowiskowych, dlatego należy rozwijać zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, bazę noclegową (w tym również na terenie gminy) i sanatoryjną. W związku z projektowaną zmianą finansowania lecznictwa uzdrowiskowego¹⁰ wzrost kosztów leczenia w uzdrowiskach może wpłynąć negatywnie na popyt na rynku turystyki uzdrowiskowej.

Obszar posiada bogatą ofertę kulturalną. W mieście organizowanych jest wiele przedsięwzięć kulturalnych, także o charakterze międzynarodowym i ogólnopolskim. W gminie działa Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich.

¹⁰ Projekt z dnia 19.04.2013 r. Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

Rysunek 8. Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich.

Źródło: Urząd Gminy Inowrocław

Uwarunkowania rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Istniejąca sieć kolejowa i układ drogowy stwarza możliwość bezpośredniego dojazdu do wielu miejscowości i może być elementem sprzyjającym rozwojowi społeczno-gospodarczemu miasta i gminy, ale wymaga to wprowadzenia usprawnień i inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną. Brakuje szybkiego dojazdu z Inowrocławia do dróg ekspresowych i autostrad.

Sieć dróg na terenie obszaru winna być przedmiotem dalszych inwestycji poprawiających ich jakość i dostępność dla komunikacji zbiorowej i indywidualnej. Fakt, że właścicielami dróg na terenie obszaru są samorządy różnych szczebli, wymaga tworzenia projektów inwestycyjnych opartych o partnerstwa publiczno-publiczne pomiędzy gminami, powiatem i samorządem wojewódzkim.

Podstawowym problemem komunikacyjnym jest przebieg przez miasto tranzytu na drogach krajowych nr 15 i nr 25, powodujący wzmożone natężenia ruchu w mieście, powstawanie zatorów, wzrost emisji zanieczyszczeń, hałas oraz stwarzający zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Jakość techniczna większości dróg w obszarze nie odpowiada normom, nawierzchnie nie są przystosowane do występującego natężenia ruchu drogowego (szczególnie droga krajowa nr 25), a tym samym nie zapewniają właściwego bezpieczeństwa użytkownikom dróg. Problemem wciąż pozostaje niewystarczająca liczba miejsc parkingowych w strefie centrum miasta oraz na terenie osiedli mieszkaniowych.

Miasto jest strategicznym węzłem kolejowym w regionie ze względów zarówno transportu pasażerskiego, jak i towarowego. Brak jednak bezpośrednich połączeń kolejowych z miastami na południu Polski (Kraków, aglomeracja Śląska) oraz Warszawą.

Wyjątkowy potencjał jakim jest infrastruktura uzdrowiskowa, rekreacyjna i turystyczna, wymaga nie tylko działań na rzecz rozbudowy o sieci ścieżek rowerowych, czy rozbudowy lotniska do celów biznesowych i turystycznych, ale także stworzenia kompatybilności tej infrastruktury z ofertą uzdrowiskową i sanatoryjną opartą o zasoby wód leczniczych, walory przyrodnicze i kulturowe.

W północno - wschodniej części miasta zlokalizowane jest lotnisko sportowo – usługowe, należące do Aeroklubu Kujawskiego. Na lotnisku kilkanaście razy do roku są organizowane zawody szybowcowe, paralotniowe i samolotowe. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego małe lotniska lokalne, w tym inowrocławskie są predysponowane do celów biznesowych i turystycznych (a przy okazji także dla rozwoju sportów lotniczych, celów szkoleniowych, rekreacyjnych).

Infrastruktura komunalna jest dobrze rozwinięta (poza brakami w sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Gospodarka odpadami na terenie obszaru jest uregulowana.

Możliwości wykorzystania energii odnawialnych na terenie obszaru są ograniczone. Do wykorzystywanych w tym zakresie środków należy stosowanie kolektorów słonecznych, pomp ciepła oraz biomasa jako paliwo w kotłach lub kominkach.

Uwarunkowania gospodarcze

Obszar charakteryzuje się niskim, na tle innych ośrodków w województwie, wskaźnikiem przedsiębiorczości liczonym jako liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. W strukturze branżowej działających firm zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią podmioty prowadzące działalność handlową. Jest ich około 28 % ogółu. Kolejną pod względem liczby podmiotów jest budownictwo, skupiające prawie 9 % ogółu. Trzecią grupę stanowią podmioty z działu opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Sfera przemysłowa zlokalizowana jest przede wszystkim w mieście, tworzą ją zarówno małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno – usługowo – handlowym, jak i większe emitory zanieczyszczeń. Według analizy przestrzenno - funkcjonalnej miasta można na jego terenie wyróżnić dwie strefy przemysłowe: w południowej części miasta oraz w północno – zachodniej części jego granic, w okolicach ulic: Szklarskiej, Metalowców i Składowej.

Inowrocław jest zaliczany do najważniejszych ośrodków gospodarczych w regionie. O jego znaczeniu decyduje koncentracja potencjału przemysłu chemicznego, szklarskiego, poligraficznego, spożywczego oraz rozwijający się handel i usługi. Wśród liderów są firmy znane na rynku krajowym i zagranicznym. Ważnym dla rozwoju podmiotem jest garnizon wojskowy - Garnizon Inowrocław - jeden z największych pracodawców w obszarze. W najbliższych latach planowana jest rozbudowa garnizonu, która istotnie wpłynie na rozwój obszaru.

W obszarze utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia, ze znacznym udziałem osób stosunkowo długo pozostających bez pracy. Rynek niewykorzystanej siły roboczej charakteryzuje się niskim udziałem osób uprawnionych do zasiłku. Kolejną cechą charakterystyczną rynku jest stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych (do 25 roku życia). Największe bezrobocie panuje wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.

Miasto posiada kompleksowo przygotowane tereny inwestycyjne, które zostały przygotowane w ramach unijnego projektu pn. Inowrocławski Obszar Gospodarczy (IOG), zlokalizowanych w różnych częściach miasta, w formie trzech stref gospodarczych. Analiza wskaźników potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej plasuje Inowrocław na wysokiej pozycji na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu Inowrocławskiego. Natomiast na tle innych ośrodków miejskich w województwie Inowrocław wypada przeciętnie, miasto posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, ale doinwestowania wymaga przede wszystkim infrastruktura społeczna. Władze miasta stosują preferencyjne mechanizmy finansowe dla inwestorów, prowadzą aktywną politykę promocyjną i informacyjną. Gmina nie posiada terenów inwestycyjnych, w związku z powyższym wskazane jest ich zorganizowanie.

Analiza korelacji mocnych i słabych stron Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego z możliwymi szansami i zagrożeniami wykazała, że najwłaściwszą strategią jest strategia ofensywna. Władze miasta Inowrocław i gminy Inowrocław powinny koncentrować się na wykorzystaniu mocnych stron i za pomocą atutów IOF wykorzystywać szanse rozwoju, a rosnące możliwości przekładać na dalsze wzmocnienie mocnych stron.

5. CELE I PRIORYTETY

5.1. Cel strategiczny

Szeroko rozumiana poprawa jakości życia mieszkańców Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wymaga wieloaspektowych działań w trzech sektorach: publicznym, gospodarczym i społecznym. Rozwijana infrastruktura publiczna, pozwalająca przełamać bariery przestrzenne, ma istotny wpływ na możliwości rozwoju gospodarczego. Sfera gospodarcza determinuje natomiast funkcjonowanie rynku pracy, co przekłada się na możliwości rozwoju społecznego. Z kolei od rozwoju społecznego zależy sposób wykorzystania lokalnych zasobów, czy w celach komercyjnych, czy też dla zachowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego, jak również przyszłe funkcjonowanie mieszkańców w analizowanym obszarze.

Konieczna jest współpraca samorządów miasta i gminy, która ułatwi kompleksowe rozwiązanie istniejących problemów oraz wzmocni efektywność realizowanych działań. Współpraca ta powinna być podporządkowana następującemu celowi strategicznemu:

**STWORZENIE MIESZKAŃCOM INOWROCŁAWSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO
ATRAKcyJNEGO Miejsca Zamieszkania, ZAPEWNIAJĄCEGO DOSKONAŁE WARUNKI
DO PRACY, NAUKI I WYPOCZYNKU.**

Strategia Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. będzie stanowiła ważne narzędzie informowania, wdrażania, koordynowania i kontroli w odniesieniu do procesu rozwojowego.

W szczególności *Strategia* będzie umożliwiała:

- identyfikację i formułowanie problemów ważnych dla danego obszaru wraz ze wskazaniem sposobów ich rozwiązywania lub łagodzenia,
- formułowanie celów rozwoju,
- kreowanie nowych sposobów działania,
- wskazywanie zagadnień gospodarczych, w tym problemów istotnych dla tego obszaru,
- wskazanie rodzajów działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia,
- zidentyfikowanie i podjęcie działań na rzecz wzmocnienia i utrzymania stałej przewagi konkurencyjnej,
- wykreowanie instrumentów na rzecz sprawnego zarządzania.

Zadaniem *Strategii* będzie dostarczenie podstaw racjonalnego działania służących rozwiązywaniu między innymi problemów społecznych, gospodarczych, klimatycznych i demograficznych. *Strategia* stanowi jakościową koncepcję przyszłości, jest zbiorem celów (strategicznego i szczegółowych), priorytetów inwestycyjnych i konkretnych zadań. Opracowywanie koncepcji *Strategii* następuje w oparciu o proces planowania przyszłego rozwoju.

Z tego powodu wyżej wykazany cel strategiczny został uzupełniony następującymi celami szczegółowymi:

- 1.1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym.
- 1.2. Promowanie strategii niskoemisyjnych poprzez poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂.
- 1.3. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej.
- 2.1. Zmniejszenie uciążliwości transportu publicznego.
- 2.2. Zwiększenie znaczenia transportu rowerowego.
- 3.1. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych i ich zachowanie.
- 4.1. Zmniejszenie skali wykluczenia i zwiększenie zatrudnienia przez aktywizowanie społeczności lokalnych i osób wykluczonych.
- 4.2. Zwiększenie zatrudnienia i przyspieszenie włączenia społecznego przez rozwój usług społecznych.
- 4.3. Wzrost aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy.
- 5.1. Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego.
- 5.2. Poprawa jakości kształcenia zawodowego.
- 5.3. Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym.

Wybór priorytetów inwestycyjnych wdrażających cel strategiczny i wyżej wymienione cele szczegółowe uwzględnia wymagania określone w odpowiednich regulacjach Unii Europejskiej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju) oraz Instytucji Zarządzającej *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* oraz dokumentach strategicznych. Mając na uwadze te uwarunkowania, powyższy cel strategiczny wraz z celami szczegółowymi wdrażany będzie przez pięć priorytetów inwestycyjnych:

- Priorytet inwestycyjny 1. Środowisko.
- Priorytet inwestycyjny 2. Transport.
- Priorytet inwestycyjny 3. Rewitalizacja.
- Priorytet inwestycyjny 4. Społeczeństwo.
- Priorytet inwestycyjny 5. Edukacja.

Miarą osiągnięcia celu strategicznego są następujące wskaźniki monitoringu:

- wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Inowrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- wzrost liczby turystów odwiedzających Inowrocławski Obszar Funkcjonalny,
- saldo migracji wewnętrznych.

5.2. Osie priorytetowe

5.2.1. Oś priorytetowa 1. Środowisko

Cel szczegółowy 1.1.

ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
I W SEKTORZE MIESZKANIOWYM

Typy projektów:

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków - wsparcie przedsięwzięć polegających na przeprowadzeniu audytu energetycznego, kompleksowej modernizacji energetycznej wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródeł ciepła,
- wspieranie działań zmierzających do wykorzystania odnawialnych źródeł energii w mieszkalnictwie,
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, wodna, słoneczna, geotermalna, organiczna/biomasa, inna),
- działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie oszczędności i poszanowania energii, a także efektów podejmowanej interwencji,
- wykorzystanie odpadów jako źródła energii.

Cel szczegółowy 1.2.

PROMOWANIE STRATEGII NISKOEMISYJNYCH POPRZECZ POPRAWĘ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ
I ZMNIEJSZENIE EMISJI CO₂

Typy projektów:

- obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich oraz na obszarach pozamiejskich,
- realizacja zintegrowanych niskoemisyjnych strategii i planów działań dotyczących zrównoważenia energetycznego dla obszarów miejskich, w tym publicznych systemów oświetleniowych,
- działania promujące korzystanie z systemów transportu publicznego oraz działania edukacyjno-informacyjne skierowane do mieszkańców, służące pobudzeniu świadomości i zwiększeniu odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego.

Cel szczegółowy 1.3.

POPRAWA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

Typy projektów:

- kompleksowa realizacja gospodarki wodno-ściekowej,
- wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków,

- budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody),
- zakup urządzeń i aparatury służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody,
- minimalizacja oddziaływania na środowisko osadów ściekowych.

Uzasadnienie

Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i budynków w sektorze mieszkaniowym

Celem interwencji jest zmniejszenie emisyjności poprzez zwiększenie efektywności energetycznej oraz wzrost udziału OZE - realizacja tzw. celów klimatycznych Europy.¹¹

W szczególności, ze względu na uzdrowiskowy charakter miasta wskazana jest dbałość o środowisko naturalne, a zwłaszcza jakość powietrza.

Jednocześnie realizacja działań Osi Priorytetowej przyczyni się do poprawy konkurencyjności gospodarki dzięki zmniejszeniu energochłonności sektora publicznego oraz zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego (poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej).¹² Będzie to miało pozytywny wpływ na sferę gospodarczą, a tym samym przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia.

Oprócz stosowania alternatywnych źródeł energii, dla zbilansowania jej podaży i popytu, korzystne jest wprowadzenie oszczędności zużycia energii na poziomie pojedynczego budynku, zwłaszcza wobec prognozowanego wzrostu zapotrzebowania na energię w skali całej gospodarki kraju. Zasadniczym problemem obok celu, jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki – jest także kwestia efektywności energetyki, której upowszechnienie jest niezbędne do wzrostu konkurencyjności.¹³

Finansowanie inwestycji dotyczących termomodernizacji może się w większym stopniu i najszybciej przyczynić do wypełnienia celu wynikającego ze *Strategii Europa 2020*, czyli zmniejszenia o 20 % zapotrzebowania na energię.

Opracowanie Krajowej Agencji Poszanowania Energii (KAPE) wskazuje na pierwszym miejscu potrzebę termomodernizacji, przy czym podkreślana jest potrzeba wykonywania tzw. głębokiej termomodernizacji (deep retrofitting), związanej z wykorzystaniem technologii odzysku ciepła i wysokimi parametrami termoizolacyjności, która przynosi znaczne oszczędności energii w porównaniu ze standardową termomodernizacją, która przynosi oszczędność około 30 % energii.¹⁴ Standardowa termomodernizacja może wykluczyć albo opóźnić przeprowadzenie głębokiej renowacji budynku, przy tym podnosząc jej koszty ze względu na podwójną inwestycję w jednym budynku. Wspierana powinna być zatem renowacja przynosząca wyższą efektywność energetyczną w jednej inwestycji lub w inwestycji podzielonej na etapy, ale w rezultacie prowadzącej do głębokiej

¹¹ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 (Założenia Umowy partnerstwa).

¹² Programowanie... op.cit., str. 27.

¹³ Raport „Polska 2030 Wyzwania rozwojowe”, http://zds.kprm.gov.pl/sites/default/files/wyzwanie_5_0.pdf, s. 174.

¹⁴ EFEKTYWNE FUNDUSZE... op.cit., 14.

termomodernizacji. W tym celu działania powinny sprowadzać się do termomodernizacji, w szczególności głębokiej termomodernizacji, która poprzez rozproszone inwestycje może przyczynić się do realizacji celu 20 % oszczędności energii w końcowym zużyciu, w stopniu wyższym niż poprzez realizację innych inwestycji. Co będzie miało również znaczący wpływ na zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery.

Termomodernizacja jest rodzajem inwestycji proekologicznych, który budzi najmniej kontrowersji z punktu widzenia gospodarstwa domowego i jego obciążenia, a jednocześnie, ze względu na generowane oszczędności, może być wspierana, choćby częściowo, poprzez instrumenty finansowe. W działaniach termomodernizacyjnych pod uwagę powinny być brane także wspólnoty mieszkaniowe oraz spółdzielnie mieszkaniowe, bowiem to właśnie mieszkalnictwo przyczynia się do znacznej emisji szkodliwych substancji do powietrza. Niezbędne są także działania prowadzące do zmniejszenia zapotrzebowania na energię oraz ograniczenie strat podczas przesyłu, np. poprzez instalację mikroźródeł energii u konsumentów energii.¹⁵ Zmniejszeniu emisji szkodliwych substancji do powietrza służyć może nie tylko termomodernizacja, ale przede wszystkim wymiana źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku, np. ogrzewanie gazowe. Dofinansowana może być także likwidacja lokalnych źródeł ciepła, tj. indywidualnych kotłowni lub palenisk węglowych, kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych i podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej lub zastąpienie ich przez źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła. O ile termomodernizacja nie budzi sprzeciwu społecznego, to wymiana czynnika grzewczego wiąże się także ze zmianą paliwa lub koniecznością podłączenia do sieci ciepłowniczej i w rezultacie wyższymi opłatami za ogrzewanie po stronie beneficjentów ostatecznych. To zaś wiąże się z ryzykiem małego zainteresowania realizacją inwestycji. Z drugiej strony budowa, remont, modernizacja komunalnych sieci ciepłych powinna być realizowana w częściach miast (o zwartej zabudowie wielorodzinnej), ogrzewanych przez małe lokalne kotłownie i piece kaflowe, w szczególności na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza. W przypadku małego zainteresowania podłączaniem do sieci ciepłych lub wymianą pieców na ekologiczne, zwłaszcza ze strony indywidualnych gospodarstw domowych, środki powinny być skierowane w większym stopniu na termomodernizację.

Termomodernizacja może być też odpowiedzią na spodziewany wzrost ceny energii, związany z koniecznością poniesienia w najbliższych latach przez Polskę olbrzymich kosztów modernizacji energetycznej infrastruktury wytwórczej i przesyłowej. Im termomodernizacja będzie lepiej przeprowadzona, tym mniejsze będzie zapotrzebowanie na coraz droższą energię. Kosztami modernizacji sieci elektroenergetycznych zostaną obciążeni konsumenci energii w postaci wzrostu taryf i opłat. Może to spowodować zubożenie części społeczeństwa i pogorszenie warunków socjalnych, z uwagi na niedogrzewanie mieszkań, a tym samym może się pogłębić zjawisko ubóstwa energetycznego.¹⁶ Poprawa efektywności energetycznej (nie tylko budynków) zmniejszyłaby potrzeby modernizacyjne oraz koszty związane z wytwarzaniem i przesyłem energii. Pozwoliłaby też na

¹⁵ Ibidem, str. 15.

¹⁶ „Poprawa efektywności energetycznej budynków – fanaberia czy konieczność?” – opracowanie Koalicji Klimatycznej, materiał konferencyjny, s. 3.

utrzymanie na akceptowalnym poziomie obciążenia użytkowników energii opłatami.¹⁷ To jest główny argument wskazujący na priorytetowy charakter inwestycji w efektywność energetyczną.

Oszczędność zużycia energii oraz rozproszenie jej źródeł ma na celu zmniejszenie ryzyka awarii zasilania (blackoutu) oraz zmniejszenie emisji szkodliwych substancji, w tym emisji CO₂. Chcąc efektywnie interweniować za pomocą funduszy unijnych, należy wyznaczyć bazowe kryteria dla inwestycji, które uzyskają dofinansowanie w kolejnej perspektywie. Według raportu Koalicji klimatycznej istotne jest, aby warunkiem bazowym dla dofinansowania projektów z zakresu efektywności energetycznej był opracowany przez beneficjenta plan gospodarowania energią oraz wykonanie audytu energetycznego. Istotne jest również podnoszenie świadomości społecznej w zakresie oszczędnego użytkowania energii.

Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂

Wspierane będą inwestycje w m.in. energooszczędne oświetlenie uliczne. Wspierane będą działania podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza.

Wszystkie projekty dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym transportu publicznego będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategię lub kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej dla IOF.

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Wsparcie uzyskają kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków lub podwyższenie parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi z oczyszczalni komunalnych przez wspieranie metod przetwarzania osadów ściekowych i ich optymalnego zagospodarowania. W terenach zabudowy rozproszonej wsparcie uzyskają indywidualne systemy oczyszczania ścieków (na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna).

Tryb wyboru projektów

Projekty wybierane będą w trybie konkursowym.

5.2.2. Oś priorytetowa 2. Transport

Cel szczegółowy 2.1.

ZMNIEJSZENIE UCIAŻLIWOŚCI TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Typy projektów:

- rozwijanie transportu multimodalnego (np. centra przesiadkowe, park&ride),

¹⁷ Ibidem, s. 3.

- inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej,
- wprowadzanie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu publicznego i służb miejskich,
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego w mieście.

Cel szczegółowy 2.2.

ZWIĘKSZENIE ZNACZENIA TRANSPORTU ROWEROWEGO

Typy projektów:

- budowa, rozbudowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych,
- budowa parkingów rowerowych (bike&ride).

Uzasadnienie

Zmniejszenie uciążliwości transportu i zwiększenie znaczenia transportu rowerowego

Na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji, jak również zmniejszenie hałasu, pozytywny wpływ mają działania wynikające z programów ochrony powietrza, opracowane dla terenów, w których odnotowano przekroczenia norm. Realizacja programów ochrony powietrza to nie tylko termomodernizacja, wymiana czynników grzewczych, czy rozbudowa sieci ciepłowniczych, ale także wiele działań regulujących ruch pojazdów w aglomeracjach. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza, są ściśle związane z inwestycjami w zakresie transportu. Ze względu na zwiększającą się liczbę pojazdów, niezbędne są: ograniczenie ruchu, upłynnienie ruchu, wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza granice miasta i zmniejszenie uciążliwości pojazdów. Celem interwencji jest przesunięcie ruchu odbywanego za pomocą motoryzacji indywidualnej na rzecz ruchu niezmotoryzowanego i komunikacji zbiorowej, co też skutkuje upłynnieniem ruchu. Promowane powinny być rozwiązania prowadzące do zrównoważonej mobilności, w tym inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej, a także udogodnienia dla podróży multimodalnych (kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu obejmujące, np.: centra przesiadkowe, parkingi rowerowe, parkingi Parkuj&Jedź), udogodnienia dla ruchu niezmotoryzowanego (pieszego i rowerowego).

Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z transportu będzie miało pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców, w tym ochronę zdrowia oraz na przestrzeń publiczną w mieście i jego obszarze funkcjonalnym.

Tryb wyboru projektów

Projekty wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

5.2.3. Oś priorytetowa 3. Rewitalizacja

Cel szczegółowy 3.1.

WSPIERANIE REWITALIZACJI FIZYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ UBOGICH SPOŁECZNOŚCI I OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH, ORAZ ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW NATURALNYCH I KULTUROWYCH I ICH ZACHOWANIE

Typy projektów:

- likwidowanie izolacji oraz zatrzymanie dalszej degradacji terenów problemowych i funkcjonalnie z nimi powiązanych,
- rewitalizacja zasobów zabytkowych,
- odnowa tkanki miejskiej powiązanej z nadaniem i wzmocnieniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych na obszarach problemowych miasta,
- wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych walorów środowiskowych i kulturowych regionu pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu (np. produkt regionalny), w tym poprzez dofinansowanie działalności i rozwój centrów informacji turystycznej i kulturalnej.

Uzasadnienie

Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni miejskiej

Istotną potrzebą jest rewitalizacja i rekultywacja zdegradowanych obszarów miejskich i funkcjonalnie z nimi powiązanych, zidentyfikowanych, jako problemowe, w celu przywrócenia im walorów użyteczności gospodarczej, społecznej oraz rekreacyjnej. Działania rewitalizacyjne i rekultywacyjne powinny być przeprowadzane w sposób kompleksowy, co oznacza, że realizowane będą projekty zintegrowane¹⁸ przynoszące korzyści środowiskowe, ekonomiczne oraz społeczne.

Aby sprostać zidentyfikowanym w diagnozie wyzwaniom, niezwykle istotnym jest przeprowadzenie działań pozwalających na realizację programów ożywienia gospodarczego, a także na rzecz rozwiązania kwestii społecznych, występujących na obszarach problemowych, uwzględnionych w Lokalnych Programach Rewitalizacji. O obszarze problemowym/zdegradowanym możemy mówić w sytuacji, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej, czy przestrzennej danego obszaru, ale także jest związany ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu. Wskaźnikiem identyfikacji obszaru, jako problemowy jest występowanie, co najmniej trzech niekorzystnych zjawisk społecznych: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, niekorzystne tendencje demograficzne, niski poziom wykształcenia, wysoki poziom przestępczości i wykroczeń, degradacja środowiska oraz mała aktywność gospodarcza. Dodatkowo, musi występować niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego lub niski poziom wydajności energetycznej budynków.

W celu zapobieżenia dalszej degradacji terenu planowane są działania zmierzające do przekształcenia i wykorzystania obszarów problemowych do celów społecznych, gospodarczych, środowiskowych

¹⁸ Założenia Krajowej polityki Miejskiej do roku 2020, Warszawa 20 lipca 2012

oraz kulturalnych. Działania rewitalizacyjne będą podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych - a także traktowane jako element uzupełniający dla realizacji tych celów. Kwestie społeczne powinny obejmować działania na rzecz aktywizacji środowisk młodzieżowych, kobiet, osób 50+, niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem. Kwestie gospodarcze mogą dotyczyć wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspierania gospodarki społecznej, podejmowania lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników. W zakresie rewitalizacji środowiskowej interwencje będą dedykowane rekultywacji terenów zanieczyszczonych lub zdegradowanych, mających na celu stworzenie warunków do ich ponownego zagospodarowania. Natomiast w zakres rewitalizacji fizycznej wchodzić będą zadania dotyczące głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów. Działania rewitalizacyjne muszą być powiązane z poprawą efektywności energetycznej budynków.

Projekty z zakresu rewitalizacji będą realizowane jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów danego obszaru. Działania te nie mogą być odseparowane od użytkowników przekształcanego terenu, którzy świadomi zmian zachodzących w ich otoczeniu muszą być włączani w ciąg przemian, których celem jest nie tylko zagospodarowanie obszaru będącego polem działań, ale również aktywizacja społeczności lokalnych. Dzięki takiemu podejściu następuje poprawa jakości korzystania z przestrzeni¹⁹, likwidowanie izolacji obszarów problemowych od pozostałych obszarów miejskich oraz poprawa ich estetyki, w szczególności przyrodniczej. Z powyższego wynika, iż integralną część rewitalizacji stanowi rekultywacja. Prowadzone działania będą miały na celu m.in. zabezpieczenie przed niekontrolowanym przedostaniem się zanieczyszczeń przemysłowych do wód gruntowych, oraz niwelowanie następstw zasklepiania gleb, co przyczyni się do zatrzymania dalszej degradacji tych terenów.

¹⁹ (Źródło: Burdzik, T. (2012). Przemiany przestrzeni a społeczny wymiar miasta. Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko, XIII, s. 20. http://skng.wnoz.us.edu.pl/tom_13.pdf)

Rysunek 9. Inowrocławska Terma.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Niezwykle istotnym dla poprawy sytuacji, jest podjęcie działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na potrzebę rozwiązywania problemów w sposób kompleksowy. W ramach rewitalizacji prowadzony powinien być szereg wielowątkowych, wzajemnie uzupełniających się i wzmacniających interwencji, mających na celu wywołanie efektu społecznego na zidentyfikowanym obszarze problemowym. Działania infrastrukturalne stanowić powinny środek do osiągnięcia celu ogólnego, jakim jest zwiększenie szans na wszechstronny rozwój lokalny, przekładający się na wzrost komfortu życia mieszkańców.

Tryb wyboru projektów

Projekty wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

5.2.4. Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo

Cel szczegółowy 4.1.

ZMNIEJSZENIE SKALI WYKLUCZENIA I ZWIĘKSZENIE ZATRUDNIENIA PRZEZ AKTYWIZOWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH I OSÓB WYKLUCZONYCH

Typy projektów:

- integracja osób zagrożonych wykluczeniem i rodzin z dysfunkcjami, ukierunkowane na aktywizację społeczną i zawodową,
- ułatwienie dostępu do zatrudnienia osób z rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, z osobami niepełnosprawnymi, osobami starszymi oraz innymi osobami niesamodzielnymi,
- wspieranie zintegrowanych działań instytucji, urzędów i przedsiębiorstw na rzecz aktywizacji zawodowej osób w szczególności w trudnej sytuacji na rynku pracy i osób dotychczas nieaktywnych,
- zwiększenie dostępu do oparcia psychicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności wspierającymi aktywność zawodową.

Cel szczegółowy 4.2.

ZWIĘKSZENIE ZATRUDNIENIA I PRZYSPIESZENIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO PRZEZ ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH

Typy projektów:

- wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi,
- wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacji leczniczej służącej przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu,
- inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej,
- wspieranie rozwoju usług społecznych o charakterze środowiskowym dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem [usługi inne niż opiekuńcze i zdrowotne],
- zwiększenie zakresu i jakości usług świadczonych przez jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej i jednostek wsparcia rodziny z zakresu wsparcia rodziny, usług opiekuńczych i zdrowotnych.

Cel szczegółowy 4.3.

WZROST AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB POWRACAJĄCYCH NA RYNEK PRACY

Typy projektów:

- wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi,
- wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/wychowawczych,
- wsparcie w zakresie wdrożenia elastycznych form zatrudnienia.

Uzasadnienie

Zmniejszenie skali wykluczenia i zwiększenie zatrudnienia przez aktywizowanie społeczności lokalnych i osób wykluczonych

Kapitał ludzki jest warunkiem rozwoju gospodarczego. Tymczasem postępuje proces starzenia się społeczeństwa oraz zmniejszania się liczby osób aktywnych zawodowo. Wsparcie przeciwdziałające starzeniu się społeczeństwa i pogarszaniu się relacji liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, czy produkcyjnym może okazać się niewystarczające do utrzymania tempa rozwoju. Konieczne więc jest zastosowanie odpowiednich narzędzi, dostosowujących potencjał kapitału ludzkiego do zmieniających się warunków demograficznych. Z jednej strony będą to narzędzia umożliwiające wydłużenie aktywności ekonomicznej osób już aktywnych, z drugiej zaś wsparcie kierowane do grup społecznych, w dużej mierze pozostających poza rynkiem pracy, a tym samym narażonych na wykluczenie społeczne i niską jakość życia. Konieczne jest więc opracowanie rozwiązań służących poprawie zatrudnienia przez osoby, które obecnie ze względu na niskie kwalifikacje, stan zdrowia, miejsce zamieszkania, niedostępność do usług społecznych, stan rodzinny pozbawione są możliwości zatrudnienia.

Wsparcie powinno być skoncentrowane także na najbardziej dyskryminowanych grupach, w tym w szczególności na osobach niepełnosprawnych, w tym z wyższym stopniem niepełnosprawności, młodzieży i innych grupach szczególnego ryzyka wykluczenia. Intensywne, wszechstronne i zindywidualizowane wsparcie (odpowiednio uregulowane w przepisach) jest niezbędne do zapewnienia redukcji ubóstwa, które jest jednym z celów nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Wobec niewystarczającej skuteczności dotychczasowych działań (np.: statystyki dotyczące długotrwałego bezrobocia, liczby osób otrzymujących świadczenia społeczne, wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych), osoby potrzebujące powinny korzystać z bardziej złożonych projektów, wsparcia efektywnej pracy, nawet kosztem droższych projektów. W stosownych przypadkach, poza doradztwem, poradnictwem, kształceniem i szkoleniem zawodowym, należy zapewnić środki towarzyszące, np. usługi opiekuńcze, usługi zdrowotne.

Zwiększenie zatrudnienia i przyspieszenie włączenia społecznego przez rozwój usług społecznych

Działania związane z rozwojem usług społecznych, działania organizacyjne, szkoleniowe i informacyjne realizowane równolegle ze wsparciem dla infrastruktury usług, wsparcie procesu deinstytucjonalizacji i rozwoju środowiskowych form opieki przyczynia się do zwiększenia i wyrównywania dostępności pomocy oraz zwiększa samodzielność funkcjonowania zarówno osób zależnych, jak też ich otoczenia. Ważnym ogniwem tych działań powinno być rozwijanie usług realizowanych w placówkach dziennego pobytu, które tworzą warunki do integracji społecznej osób w nich przebywających, a także dają szansę zatrudnienia osobom bez pracy – przez możliwość zatrudnienia w tych placówkach, a przede wszystkim przez zapewnienie opieki osobom niesamodzielnym i możliwość podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Zwiększenie aktywności podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań z zakresu integracji społecznej i zawodowej na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Ważną rolę w realizowaniu celu wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem mogą odegrać podmioty ekonomii społecznej, które realizują zadania, m.in. związane z: zapewnieniem dostępu do podstawowych usług społecznych, w tym osobom w trudnej sytuacji; przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu; tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; rozwijaniem gospodarki lokalnej; rozwojem społeczeństwa obywatelskiego.

Na obszarach problemowych, gdzie procesy degradacji nakładają się na zjawiska wykluczenia społecznego, wdrożone będą działania odzwierciedlające specyficzne zdiagnozowane potrzeby regionalne. W ramach kompleksowych przedsięwzięć wspierane będą działania ukierunkowane na rozwój i podniesienie jakości życia społeczności lokalnych i walkę z ubóstwem, m.in. poprzez inwestycje w infrastrukturę usług społecznych. Interwencje będą bezpośrednio wykorzystywane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązane z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym rehabilitacji i deinstytucjonalizacji usług.

Tryb wyboru projektów

Projekty wybierane będą w trybie konkursowym i pozakonkursowym.

5.2.5. Oś priorytetowa 5. Edukacja

Cel szczegółowy 5.1.

POPRAWA JAKOŚCI EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ I KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Typy projektów:

- upowszechnianie i wsparcie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej,
- inwestycje w infrastrukturę przedszkolną na obszarach o słabym dostępie do tego typu usług,
- wsparcie wysokiej jakości kształcenia ogólnego,
- wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie uczniów zdolnych,
- wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli,
- opracowywanie i realizacja programów zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań uczniów,
- opracowanie i realizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Cel szczegółowy 5.2.

POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Typy projektów:

- dostosowanie oferty szkół prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb rynku pracy,
- nabywanie i doskonalenie przez uczniów kompetencji kluczowych i społecznych potrzebnych na rynku pracy,
- inwestycje w infrastrukturę w obszarze kształcenia zawodowego,
- wsparcie uczniów zdolnych,
- wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu,
- opracowywanie i realizacja programów zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań uczniów,
- opracowanie i realizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych.

Cel szczegółowy 5.3.

ZWIĘKSZENIE UCZESTNICTWA OSÓB DOROSŁYCH W KSZTAŁCENIU USTAWICZNYM

Typy projektów:

- działania umożliwiające uzupełnianie lub podwyższanie kwalifikacji ogólnych i zawodowych dostosowane do potrzeb rynku pracy adresowane do osób dorosłych,
- doradztwo w zakresie kształcenia i szkolenia osób dorosłych w powiązaniu z potrzebami rynku pracy,
- programy potwierdzania efektów uczenia się, prowadzące do uzyskania, uzupełniania lub podwyższania kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- środowiskowe kampanie informacyjno – edukacyjne,
- wsparcie placówek prowadzących kształcenie ustawiczne.

Uzasadnienie

Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego

Podniesienie wartości wskaźnika dotyczącego upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest nadal jednym z najważniejszych wyzwań dla polityki oświatowej w skali krajowej. Należy zauważyć, że dotychczas prowadzone działania, m.in. finansowane z EFS przyczyniały się do zwiększenia uczestnictwa 3-5-latków w edukacji przedszkolnej, jednak jeszcze nie w stopniu realizującym wskazane założenia. (Zgodnie z założeniami KE jednym z celów w obszarze edukacji jest zwiększanie dostępności stabilnej i wysokiej jakości edukacji przedszkolnej zwłaszcza na obszarach w niekorzystnej sytuacji i obszarach miejskich, w których liczba placówek edukacji przedszkolnej jest niewystarczająca).

Kontynuacja wsparcia skierowanego do uczniów i szkół prowadzących kształcenie ogólne będzie realizowana również w perspektywie 2014–2020. Przy czym wskazuje się ukierunkowanie działań, w szczególności, na wsparcie wysokiej jakości edukacji, wsparcie uczniów zdolnych, a także interwencje na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych uczniów ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ponadto wielokrotnie identyfikowanym problemem jest konieczność wspierania nauczycieli na wszystkich etapach rozwoju zawodowego. Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli powinno być w szczególności prowadzone poprzez realizację szkoleń i studiów podyplomowych adresowanych do nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe (np. z badań wynika, że uczelnie wyższe w niewystarczającym stopniu kształcą kompetencje psychologiczno – pedagogiczne przyszłych nauczycieli).

Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli należy dostosować do współczesnych wymagań profesji nauczyciela, np. w odniesieniu do umiejętności wykorzystania TIK.²⁰

²⁰ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, s.9 *W Najbliższych latach należy również oczekiwać „rewolucji cyfrowej” w uczeniu się.(...)s.54 .*

6. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

6.1. Spójność z opracowaniami strategicznymi

Strategia Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. realizuje następujące założenia strategiczne, wynikające z opracowań na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym.

Strategia Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (SE2020)

Na poziomie unijnym *Strategia Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* realizuje *Strategię Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* w zakresie dwóch Priorytetów:

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Działania w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* pozwolą zbliżyć się do następujących celów określonych w SE2020:

- emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20 % w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30 %; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20 % oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20 %,
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10 % w porównaniu z obecnym poziomem 15 % oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31 % do co najmniej 40 %,
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25 %, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 mln osób.

Powyższe cele są ze sobą komplementarne i wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Kompleksowe podejście do osiągnięcia powyższych SE2020 celów zostało również uwzględnione w *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.*, której realizacja wymaga wieloaspektowych działań w trzech sektorach: publicznym, gospodarczym i społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju: Polska 2030 - Trzecia fala nowoczesności

Celem głównym dokumentu *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (z dnia 9 listopada 2012 r.), jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB.

Cele rozwojowe *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są zgodne z założeniami obszarów zadaniowych:

- konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- efektywności i sprawności państwa, a w szczególności z następującymi celami szczegółowymi:
- Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r.) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Celem strategicznym koncepcji jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

W *KPZK* sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie 2030 r.:

- Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Cele *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są zgodne przede wszystkim z celami 2, 3 i 4.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)

Na poziomie krajowym *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* wprost wpisuje się w określoną w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie* wizję, która brzmi:

"W 2020 roku polskie regiony stanowić będą lepsze miejsce do życia dzięki podniesieniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse realizacji aspiracji i możliwości jednostek i wspólnot lokalnych. Polskie regiony będą silniejsze gospodarczo, lepiej zintegrowane gospodarczo, społecznie i przestrzennie oraz bardziej samorządne w wyniku procesu decentralizacji i szerszego urzeczywistniania zasady partnerstwa i subsydiarności.

W 2020 roku polskie regiony charakteryzować będą następujące cechy:

- konkurencyjność i innowacyjność,
- spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,
- skuteczność, efektywność i partnerstwo w realizacji celów rozwojowych,
- bezpieczeństwo ekologiczne, wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych."

Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. realizować będzie również strategiczny cel polityki regionalnej wskazany w *KSRR*: "efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym"; jak również wszystkie trzy cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Celem *Programu*, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. *KPOŚK* jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2.000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitacji na ich terenach.

Miasto wraz z Gminą Inowrocław wchodzi w skład aglomeracji o nazwie Inowrocław w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków (liczba RLM = 88.126). W obecnej chwili Aglomeracja spełnia wymagania KPOŚK. W celu realizacji dalszych wymagań KPOŚK konieczne są modernizacje i remonty istniejących urządzeń kanalizacyjnych oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

Działania inwestycyjne *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* wpisują się w realizację celów KPOŚK.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+ (SRWKP)

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+ (przyjęta przez Sejmik Województwa 21 października 2013 r.) zajmuje się wszystkimi zagadnieniami istotnymi dla prawidłowego funkcjonowania województwa kujawsko-pomorskiego. Pierwszoplanowe znaczenie dla wdrażania postanowień Strategii ma stworzenie stabilnych podstaw dla trwałego, prawidłowego i zrównoważonego rozwoju województwa.

W SRWKP wyróżniono cztery priorytety:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- Silna metropolia,
- Nowoczesne społeczeństwo,

w ramach których zidentyfikowano 8 celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1: Dostępność i spójność
- Cel strategiczny 2: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Cel strategiczny 3: Gospodarka i miejsca pracy
- Cel strategiczny 4: Innowacyjność
- Cel strategiczny 5: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
- Cel strategiczny 6: Bezpieczeństwo
- Cel strategiczny 7: Sprawne zarządzanie
- Cel strategiczny 8: Tożsamość i dziedzictwo

SRWKP wskazuje Zintegrowane Inwestycje Terytorialne jako narzędzie do wdrażania części alokacji zarówno regionalnej, jak i krajowej (w przypadku ZIT miast wojewódzkich) oraz przeznaczonej na wsparcie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) wynegocjowanych w ramach realizacji kontraktu terytorialnego (identyfikacja OSI w województwie kujawsko-pomorskim). Zastosowanie nowych instrumentów rozwoju terytorialnego ma służyć przede wszystkim wzmocnieniu zintegrowanego podejścia terytorialnego, lepszemu dostosowaniu interwencji wspieranej środkami Wspólnych Ram Strategicznych (WRS) do potrzeb i potencjałów określonych typów terytoriów w Polsce oraz wsparciu rozwoju lokalnego.²¹

²¹ *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 - Plan modernizacji 2020+*, Województwo Kujawsko-Pomorskie, Toruń, 21 październik 2013 r.

SRWKP zawiera również obszary, w których wprost wskazany jest Inowrocław, tj.:

- Cel strategiczny „Gospodarka i miejsca pracy - Pakiety działań dla uzdrowisk oraz turystyki zdrowotnej – Inowrocław, Wieniec-Zdrój, Marusza”; Kierunek działań: Rozwój uzdrowisk i sektora związanego z poprawą stanu zdrowia; Dotychczas zidentyfikowane przedsięwzięcia: Opracowanie i wdrożenie pakietu działań „Uzdrowisko Inowrocław”;
- Cel strategiczny „Dostępność i spójność”; Kierunek działań: Usprawnienie systemów transportowych największych miast i obszarów podmiejskich Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia; Dotychczas zidentyfikowane przedsięwzięcia: Przebudowa drogi krajowej nr 15, w tym: realizacja obwodnicy Inowrocławia, realizacja obwodnicy Brodnicy i obwodnicy Kowalewa Pomorskiego, podjęcie prac nad koncepcją całościowej realizacji drogi w standardzie GP2+2; jako priorytet wskazuje się realizację odcinka Inowrocław – Toruń z obwodnicą Inowrocławia; Przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej Inowrocław-Żnin; Budowa kolejowej platformy przeładunkowej w Inowrocławiu; Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu funkcjonowania transportu podmiejskiego („transport aglomeracyjny”) w obszarach funkcjonalnych: Bydgoszczy-Torunia oraz Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia; Utworzenie Centrów Innowacyjnej Edukacji we Włocławku, Grudziądz i Inowrocławiu.

6.2. Spójność z dokumentem programowym (RPO WK-P 2014-2020)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 jest podstawowym instrumentem realizacji celów *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Strategia RPO WK-P jest w pełni spójna z celami krajowymi wskazanymi w *Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku* i jednocześnie zachowuje synergii z celami *Strategii Europa 2020*. Program zawiera streszczenie analizy społeczno-gospodarczej regionu wraz z wynikającymi z niej głównymi wyzwaniami rozwojowymi dla województwa, opis priorytetów wraz z uzasadnieniem, syntetyczny opis wdrażania, a także szacunkowy plan finansowy. Celem głównym RPO WK-P jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Program finansowany będzie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, publicznych środków krajowych i środków prywatnych. Za wdrażanie Programu odpowiedzialny jest Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

RPO WK-P będzie realizowany w podziale na dwanaście osi priorytetowych:

1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu;
2. Cyfrowy region;
3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie;
4. Region przyjazny środowisku;
5. Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu;
6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry;
7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność;

8. Aktywni na rynku pracy;
9. Solidarne społeczeństwo;
10. Innowacyjna edukacja;
11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność;
12. Pomoc techniczna.

Wsparcie polegać będzie na wzmacnianiu powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych miast z ich otoczeniem. Interwencja zostanie skierowana szczególnie na realizację zintegrowanych działań rewitalizacyjnych oraz pobudzających rozwój gospodarczy miast oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. W odniesieniu do szczebla ponadlokalnego wsparcie skierowane zostanie w szczególności na właściwą realizację zadań publicznych, mających kluczowe znaczenie dla rozwoju społecznego i modernizacji regionu. Tym samym wsparcie skoncentrowane będzie przede wszystkim na następujących obszarach:

- poprawie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkaniowych,
- realizacji działań wymienionych w strategiach niskoemisyjnych dla danych obszarów, w tym na rozwoju niskoemisyjnego transportu publicznego,
- poprawie gospodarki wodno-ściekowej,
- ochronie przyrody, małej infrastrukturze turystycznej oraz edukacji ekologicznej,
- rekultywacji terenów zdegradowanych,
- rewitalizacji społeczno-gospodarczej,
- ułatwieniu dostępu i poprawie jakości edukacji przedszkolnej i zawodowej.

Wsparcie działań związanych z poprawą efektywności energetycznej oraz realizacją strategii niskoemisyjnych stanowi dalszy ciąg wsparcia gospodarki niskoemisyjnej w ramach *RPO WK-P*. W przypadku realizacji działań wymienionych w strategiach niskoemisyjnych warunkiem otrzymania wsparcia będzie posiadanie przez te obszary planów/strategii gospodarki niskoemisyjnej. Wsparcie tego typu działań stanowić będzie uzupełnienie działań realizowanych na poziomie krajowym.

W odniesieniu do obszaru gospodarki wodno-ściekowej wsparcie dotyczyć będzie kontynuacji podejmowanych w perspektywie 2007-2013 działań mających na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Ważnym impulsem do realizacji działań w tym obszarze jest konieczność dokończenia bądź przyspieszenia procesu wdrażania prawa UE, zwłaszcza w sektorze gospodarki wodno-ściekowej. Wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej stanowić będzie uzupełnienie działań realizowanych na poziomie krajowym i zostanie skierowane na realizację inwestycji w aglomeracjach wodno-ściekowych poniżej 10 tys. RLM. Biorąc pod uwagę powyższe ograniczenie, dofinansowanie zostanie w szczególności ukierunkowane na poprawę gospodarki wodno-ściekowej na obszarach małych miast i obszarach wiejskich.

Kolejny obszar wsparcia dotyczy podejmowania działań z zakresu ochrony przyrody, „zielonej infrastruktury” oraz edukacji ekologicznej. Podejmowane działania stanowić będą uzupełnienie działań realizowanych w ramach Osi priorytetowej 3 i Osi priorytetowej 4 *RPO WK-P*.

Z rozwojem właściwej polityki przestrzennej związane są z kolei działania dotyczące rekultywacji terenów zdegradowanych. Polegać ona będzie na udostępnieniu tychże terenów dla mieszkańców

lub na wprowadzeniu na te tereny nowych inwestycji. Działania te wpłyną na możliwość ponownego zagospodarowania terenów, a także, w przypadku stworzenia przestrzeni inwestycyjnych, umożliwią rozwój przedsiębiorczości, a tym samym rozwój gospodarczy województwa.

Rewitalizacja społeczno-gospodarcza jest kolejnym ważnym obszarem, wymagającym działań naprawczych i wsparcia. Odnowa obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mogących rozwiązać bądź zminimalizować istniejące na danym obszarze problemy. Działania rewitalizacyjne podejmowane będą w oparciu o Lokalne Programy Rewitalizacji. Projekty z zakresu rewitalizacji będą musiały być realizowane wyłącznie, jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru.

Wsparcie obszaru edukacji dotyczy wsparcia infrastruktury i wyposażenia w zakresie edukacji przedszkolnej i zawodowej. W przypadku szkolnictwa zawodowego preferowane będzie dofinansowanie projektów związanych z inteligentnymi specjalizacjami regionu i zdiagnozowanymi potrzebami regionalnego rynku pracy.

W ramach działań, tzw. "miękkich" planuje się skoncentrowanie pomocy na działaniach na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dotkniętych ubóstwem ukierunkowanych w szczególności na zwiększanie zatrudnienia i samodzielności społecznej i ekonomicznej w celu przywrócenia na rynek pracy oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym.

Niezbędne jest dostosowanie usług i form pomocy do potrzeb poszczególnych osób, rodzin oraz całych społeczności dotkniętych lub zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia, a także wprowadzenie nowych rozwiązań sprzyjających usamodzielnieniu społecznemu i ekonomicznemu wspierające dezinstytucjonalizację usług oraz rozwój rodzinnych i środowiskowych form wsparcia realizowanych przez Podmioty Ekonomii Społecznej.

Kolejnym ważnym elementem działań zaradczych jest wspieranie wysokiej jakości edukacji na wszystkich poziomach nauczania w oparciu o określone standardy mające zapewnić zmniejszanie dysproporcji w kształceniu, a także wzrost poziomu kształcenia w stosunku do pozostałych regionów. Dodatkowo podejmowane będą działania mające na celu dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy we współpracy z przedsiębiorcami służące wyposażeniu uczniów w umiejętności umożliwiające swobodne przejście z etapu edukacji do etapu zatrudnienia. Realizacja tych zadań nie będzie możliwa bez doposażenia szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w sprzęt oraz materiały dydaktyczne mające zapewnić wysokiej jakości edukację.

6.3. Spójność z dokumentami lokalnymi

Strategia Rozwoju Miasta Inowrocławia do 2020 roku

Strategia Rozwoju Miasta Inowrocławia do 2020 roku - Inowrocław 2020+ (przyjęta przez Radę Miasta Inowrocławia Uchwałą Nr XLVI/625/2014 z dnia 22 września 2014 r.) wskazuje pięć priorytetów odnoszących się do obszarów życia społeczno-gospodarczego, są to:

- Priorytet I: Gospodarka i miejsca pracy;

- Priorytet II: Infrastruktura;
- Priorytet III: Efektywny system edukacji;
- Priorytet IV: Inowrocław - atrakcyjne miejsce zamieszkania;
- Priorytet V: Zwiększenie znaczenia uzdrowiska Inowrocław.

Strategia Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. jest spójna ze SRMI, w szczególności w następujących celach rozwojowych:

- Priorytet II: Infrastruktura;
cel rozwojowy – rozwój transportu zbiorowego:
 - modernizacja miejskiego transportu zbiorowego - wprowadzenie do eksploatacji autobusów z napędami ekologicznymi (hybrydy, elektryczne), zwiększanie udziału pojazdów niskopodwoziowych - co poprawi dostęp dla osób niepełnosprawnych, rozbudowa inteligentnych systemów transportowych,cel rozwojowy – poprawa i ochrona środowiska naturalnego:
 - poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych,
 - rozwiązanie problemu niskiej emisji,
 - przebudowa ujęcia wody w Trzaskach,
 - rozwiązanie problemu gospodarowania wodami opadowymi,
 - stworzenie i realizacja programu odwodnienia terenów miasta,
 - modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków,
 - modernizacja oświetlenia ulicznego.
- Priorytet III: Efektywny system edukacji
cel rozwojowy – zapewnienie wysokiego standardu bazy oświatowej:
 - rozbudowa bazy do zajęć pozalekcyjnych (place zabaw, boiska, sale).
- Priorytet IV: Inowrocław - atrakcyjne miejsce zamieszkania
cel rozwojowy – lepszy dostęp do usług społecznych i zdrowotnych:
 - organizowanie akcji profilaktycznych dotyczących problemów alkoholowych, narkotykowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - podniesienie zdrowotnej świadomości mieszkańców oraz upowszechnienie wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia.cel rozwojowy - poprawa warunków życia w mieście:
 - zapewnienie dobrych warunków do życia rodzin z dziećmi,
 - stworzenie standardów dostępności miasta w zakresie infrastruktury dla mieszkańców, głównie osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi.
- Priorytet V: Zwiększenie znaczenia uzdrowiska Inowrocław
cel rozwojowy - rozwój infrastruktury pro-turystycznej i różnych form turystyki:
 - budowa ścieżek rowerowych,
 - rewitalizacja fragmentu średniowiecznego muru miejskiego.

Rysunek 10. Fontanna multimedialna.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

Strategia Rozwoju Gminy Inowrocław na lata 2013-2020

Strategia Rozwoju Gminy Inowrocław na lata 2013-2020 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Inowrocław. Definiuje ona cele strategiczne, które mają posłużyć realizacji wizji rozwoju Gminy Inowrocław:

„Gmina Inowrocław miejscem, w którym jej mieszkańcy żyją godnie i bezpiecznie, współuczestnicząc i realnie decydując o jej rozwoju i sposobie działania. Coraz wyższy standard życia mieszkańców będzie wynikiem aktywizacji gospodarczej terenu Gminy Inowrocław oraz jej rosnącej konkurencyjności w stosunku do gmin sąsiednich opartej na trwałym, strategicznym i wieloaspektowym partnerstwie pomiędzy 3 sektorami: publicznym, społecznym i gospodarczym.”

Realizacja *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* będzie w sposób znaczący wpływać na osiągnięcie części celów strategicznych określonych w *SRGI*. W głównej mierze przyczyni się do osiągnięcia następujących celów strategicznych:

- Zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- Zapewnić dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej (zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej) i społecznej.
- Atrakcyjna oferta edukacyjna.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Inowrocławia

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Inowrocławia jest dokumentem koordynującym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej oraz określającym działania na rzecz rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocławia. Na podstawie studium określany będzie zakres przedmiotowy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Opracowanie *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław* z 2008 r. podkreśliło główne kierunki rozwoju przestrzennego miasta Inowrocławia:

- wspieranie rozwoju gospodarczego miasta,
- rozbudowa infrastruktury technicznej i poprawa wizerunku miasta,
- rozwój usług społecznych.

W 2010 r. potwierdzona została aktualność tego *Studium* w brzmieniu ustalonym uchwałą nr XXIV/350/08 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 29 października 2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Inowrocław.

Rozwój ten wynika ze skonkretyzowanych zapotrzebowań społeczności miasta oraz presji inwestycyjnej potencjalnych inwestorów, w tym także deweloperów.

Dzielnice zostały wyznaczone w ww. opracowaniu dla potrzeb określenia obszarów problemowych *Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław*.

Zaproponowano cztery dzielnice miasta:

Dzielnica Centrum - ścisłe centrum miasta z terenami wokół Rynku przeznaczonymi do rewitalizacji:

- dominująca funkcja mieszkaniowa z usługową, turystyczną w uzupełnieniu funkcji uzdrowskiej (jako priorytetowej miasta),
- zaleca się lokalizację ogrodów zimowych, oranżerii i palmiarni,
- istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o różnych funkcjach nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowskie miasta.

Dzielnica Uzdrowska:

- zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne ze statutem uzdrowiska,
- dla zachowania funkcji uzdrowskiej konieczne działanie strategiczne w celu zachowanie istniejących zieleni i realizację projektowanych,
- zaleca się lokalizację ogrodów zimowych, oranżerii i palmiarni.

Dzielnica Północno-Wschodnia (z enklawą terenów położonych za torami w północno-zachodniej części miasta):

- dominująca funkcja mieszkaniowa z usługową oraz przemysłową i rzemieślniczą z zachowaniem istniejącego lotniska (z możliwością jego poszerzenia w kierunku wschodnim) i jego stref ograniczeń wysokości obiektów,
- istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o różnych funkcjach nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowskie miasta,
- dla terenów sportu i rekreacji przylegających do lotniska od strony południowej obowiązuje zachowanie ograniczeń wynikających z jego sąsiedztwa.

Dzielnica Południowa:

- dominująca funkcja przemysłowa i rzemieślnicza z zachowaniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej z usługową i możliwością realizacji projektowanej,
- istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o funkcji przemysłowej i rzemieślniczej nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowskie miasta, na terenie ogrodów działkowych dopuszcza się, alternatywnie lokalizację przemysłu, usług lub zabudowy mieszkaniowej, a także lokalizację rozbudowy istniejącego cmentarza. Na terenach położonych między ww. ogrodami działkowymi, a rzeką Notecią dopuszcza się alternatywnie funkcje przemysłowe lub przeznaczenie na funkcje rekreacji i sportu.

Projekt *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są zgodne z określonymi w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Inowrocławia* kierunkami rozwoju przestrzennego miasta Inowrocławia.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowrocław

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju

ustalanego m.in. w *Strategii rozwoju*, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych.

W obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowrocław* z 2010 r. zostały ustalone następujące strategiczne założenia rozwoju przestrzennego Gminy Inowrocław:

Gmina Inowrocław zamierza w znacznie szerszym, niż dotąd, zakresie, wykorzystać położenie w sąsiedztwie miasta Inowrocław dla stymulowania rozwoju.

Głównym bodźcem rozwoju gminy będzie wykorzystanie sąsiedztwa miasta Inowrocław dla aktywizacji gospodarczej gminy - gmina Inowrocław będzie oferowała przestrzeń inwestycyjną (pod działalności gospodarcze, mieszkaniowe oraz rekreacyjne) na potrzeby miasta Inowrocław.

Dla aktywizacji gospodarczej gminy bardzo duże znaczenie będzie miała także realizacja obwodnicy miasta w przebiegu dróg krajowych nr 15 i nr 25. Szczególnie atrakcyjna przestrzeń inwestycyjna powstanie pomiędzy obwodnicą a granicami miasta - zakłada się, że obszar ten w zdecydowanej większości będzie przeznaczony na cele inwestycyjne - w tym na cele mieszkaniowe, związane z wytwórczością, logistyką, handlem, magazynami i składami. Obszar ten, dzięki dobrej dostępności, będzie wykazywał korzystne predyspozycje dla lokowania bardzo zróżnicowanych przedsięwzięć.

Polityka przestrzenna gminy prowadzona będzie w oparciu o strefy predestynowane do rozwoju określonych funkcji. Nie przewiduje się wprowadzania nowego zainwestowania poza wskazane strefy. Ma to na celu ograniczanie i przeciwdziałanie rozpraszaniu osadnictwa oraz koncentrację nowych procesów rozwojowych w obszarach optymalnych pod względem zarządzania przestrzenią gminy (realizacja zadań własnych), a jednocześnie w obszarach, dla których zakłada się duże prawdopodobieństwo powodzenia zamierzeń inwestycyjnych.

Realizacja planowanych zamierzeń przyczyni się do wykształcenia wokół miasta Inowrocław strefy podmiejskiej, wykazującej wysoki stan rozwoju przedsiębiorczości oraz zamieszkiwanej przez ludność niezwiązaną z rolnictwem. Tym samym znacznie wzmocnią się funkcje pozarolnicze, a odpływ nadwyżki siły roboczej z rolnictwa będzie sprzyjał poprawie jego efektywności.

Rozwój gminy jest nierozrwalnie związany z potencjałem i stanem rozwoju miasta Inowrocław. Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w bezpośredniej bliskości miasta jest korzystne dla rozwoju społeczno-gospodarczego Inowrocławia (wyznacza się w ten sposób rezerwy terenowe dla rozwoju funkcji miejskich), ale jednocześnie pozwala gminie partycypować w bardzo dużym stopniu w efektach aktywizacji miasta. Powodzenie powyższych zamierzeń przyczyni się do zmiany oblicza gminy z „obszaru o bardzo dobrze rozwiniętym rolnictwie” na „obszar o wysokiej przedsiębiorczości i nowoczesnym rolnictwie”.

W oparciu o obecny stan oraz predyspozycje w Studium ustalono następujące funkcje gminy Inowrocław :

- Funkcja podstawowa – rolnictwo i przetwórstwo rolne, w oparciu o optymalne wykorzystanie warunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

- Funkcja uzupełniająca – przedsiębiorczość oraz mieszkalnictwo (w tym pełnienie funkcji przestrzeni inwestycyjnej na potrzeby miasta Inowrocław).
- Funkcja dodatkowa – działalności specjalistyczne w wybranych miejscowościach.

Jednym z nadrzędnych założeń *Studium* jest zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Ze względu na panujące w gminie uwarunkowania, szczególnego znaczenia nabierają zagadnienia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. W gminie znajdują się znaczne powierzchnie gruntów pochodzenia organicznego. Walory przyrodnicze i kulturowe są postrzegane także jako ważne czynniki aktywizacji turystycznej (zarówno pobytowej jak i krajoznawczej).

Projekt *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są zgodne z określonymi w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowrocław* strategicznymi założeniami rozwoju przestrzennego gminy Inowrocław.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocław

W *Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015* na podstawie szczegółowej analizy scharakteryzowanych elementów środowiskowych sporządzono ocenę zagrożeń i tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego obszaru miasta. W opracowaniu wskazano również cele i kierunki działań w zakresie rozwoju miasta w obszarze ochrony środowiska.

W *Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia* przyjęto następujące cele do realizacji:

- Cel 1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa
- Cel 2. Ochrona gleb
- Cel 3. Ochrona zasobów
- Cel 4. Zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki
- Cel 5. Wykorzystanie energii odnawialnej
- Cel 6. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią
- Cel 7. Jakość wód
- Cel 8. Jakość powietrza i zmiany klimatu
- Cel 9. Zmniejszenie oddziaływania hałasu
- Cel 10. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych
- Cel 11. Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe
- Cel 12. Edukacja ekologiczna mieszkańców

Wyznaczone w dokumencie cele ekologiczne stanowią podstawę do realizacji zadań w tym zakresie na przestrzeni kilkunastu lat. Zadania, które zostały określone w *Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia* powstały na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na terenie miasta, przewidywanych kierunków jego rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji, które przekazane zostały przez Urząd Miasta Inowrocławia.

Projekt *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* wpisują się w cele i kierunki działań w obszarze ochrony środowiska określone w *Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 jest strategicznym dokumentem na poziomie lokalnym nakreślającym kierunki rozwoju w obszarze ochrony środowiska na terenie gminy Inowrocław.

W *Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław* po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych. Podobnie jak w *Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018* i *Programie ochrony środowiska dla powiatu inowrocławskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019*, wyodrębnione zostały cztery główne cele ekologiczne:

- Cel I – Poprawa jakości środowiska,
- Cel II – Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- Cel III – Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych,
- Cel IV – Działania systemowe w ochronie środowiska.

Osiągnięcie celów głównych ma być możliwe poprzez realizację celów szczegółowych i zadań w obrębie ośmiu obszarów priorytetowych:

- Klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne i ochrona powietrza,
- Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami,
- Ochrona gleb, powierzchni ziemi i zasobów kopalin,
- Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych i ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- Edukacja ekologiczna,
- Poważne awarie i poważne awarie przemysłowe,

Przedsięwzięcia zaproponowane w *Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław* w obrębie wymienionych obszarów w przyszłości mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Inowrocław.

Projekt *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* wpisują się w ekologiczne cele główne i cele szczegółowe określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław*.

Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Inowrocławia

Podstawę prawną opracowywania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe stanowi art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, zgodnie z którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń. Sporządza się go dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Wskazać należy, że zgodnie z art. 18 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy;
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy.

W 2012 r. została opracowana *Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Inowrocławia*. Na podstawie przeprowadzonych analiz w niniejszym opracowaniu oraz biorąc pod uwagę założenia polityki energetycznej państwa i zapisy gminnych i regionalnych dokumentów planistycznych i strategicznych określono główne cele Miasta w obszarze realizacji obowiązku organizowania i planowania: zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy:

- cel nr 1 - zapewnienie w perspektywie krótkoterminowej i wieloletniej bezpieczeństwa dostaw energii i jej nośników dla odbiorców z terenu Inowrocławia z zachowaniem akceptowalnych parametrów ekologicznych i ekonomicznych;
- cel nr 2 - zabezpieczenie dostaw energii i jej nośników na potrzeby nowej, rozwijającej się zabudowy na terenie Inowrocławia;
- cel nr 3 - poprawa i stymulowanie poprawy efektywności energetycznej na wszystkich etapach procesu zaopatrzenia w energię odbiorców z terenu Inowrocławia;
- cel nr 4 - rozwijanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Inowrocławiu w oparciu o lokalne zidentyfikowane możliwości;
- cel nr 5 - edukacja i promocja w obszarze szeroko rozumianej efektywności energetycznej i rozwijania wykorzystania lokalnych i odnawialnych źródeł energii.

Cele określone w ww. dokumencie, zwłaszcza polegające na poprawie i stymulowaniu poprawy efektywności energetycznej, rozwijaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, promocji w obszarze szeroko rozumianej efektywności energetycznej i rozwijania wykorzystania lokalnych i odnawialnych źródeł energii, będą wspierane przez działania w zakresie wspierania efektywności energetycznej, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz promowania strategii niskoemisyjnych przedstawione w *Strategii OSI*.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Inowrocław na lata 2012-2027

Analizy i prognozy przeprowadzone w ramach wykonanego w 2012 r. *Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Inowrocław na lata 2012-2027*, pozwoliły na postawienie m.in. następujących wniosków:

- gmina Inowrocław jest zgazyfikowana tylko w niewielkim stopniu; w planach inwestycyjnych spółki gazowniczej na najbliższe lata nie jest uwzględniony teren gminy Inowrocław; przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak potencjalnych odbiorców oraz aspekty ekonomiczne, tj. budowa sieci gazowej na terenie o rozproszonej zabudowie byłaby nieopłacalna;
- ze względów przestrzenno-funkcjonalnych na terenie gminy Inowrocław nie jest planowane budowanie zbiorczych ciepłowni;
- niektóre budynki użyteczności publicznej oraz mieszkalne znajdujące się na terenie gminy Inowrocław wymagają termomodernizacji; duża energochłonność budynków wynika z niskiej izolacyjności cieplnej przegród zewnętrznych, a więc ścian, dachów i podłóg; w związku z powyższym należy podejmować systematyczne termomodernizacje budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Inowrocław wraz z zachęcaniem do podobnych działań indywidualnych właścicieli budynków mieszkalnych, jak i gospodarczych;
- zaobserwowano znikome wykorzystywanie na terenie gminy, zarówno w przypadku budynków użyteczności publicznej, jak i obiektów mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych, odnawialnych źródeł energii na potrzeby c.o. i c.w.u.; wśród odnawialnych źródeł energii, na terenie gminy Inowrocław: energia słoneczna, wiatrowa oraz geotermalna powinny stanowić jedno z głównych alternatywnych źródeł energii; szczególnie latem energia słoneczna może być wykorzystywana do podgrzewania wody użytkowej; preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej jest instalowanie indywidualnych kolektorów na domach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej;
- przewiduje się, że stopniowo likwidacja indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem prowadzić będzie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska.

Wnioski przedstawione w *Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Inowrocław na lata 2012-2027* są spójne z działaniami w zakresie wspierania efektywności energetycznej, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz promowania strategii niskoemisyjnych określonych w *Strategii OSI*.

Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2015-2018

Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne opracowuje wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w jego posiadaniu. Plan określa w szczególności:

- planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych;
- przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach;
- przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków;
- nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach;
- sposoby finansowania planowanych inwestycji.

Sporządzony przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Inowrocławiu w 2014 r. *Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2015-2018* ma charakter otwarty i będzie sukcesywnie uzupełniany oraz korygowany. Łączna planowana wielkość nakładów inwestycyjnych na urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne w ciągu czterech lat wyniesie ponad 10 mln zł. Przedsięwzięcia skierowane będą na usprawnienie dostawy wody i odbioru ścieków na terenie miasta poprzez rozbudowę i wymianę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wprowadzenie nowych technologii, modernizowanie istniejących obiektów itp.

Ponad 10 mln zł Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. planuje przeznaczyć na m.in. przebudowę ujęcia wody w Trzaskach polegającą głównie na kompleksowej modernizacji stacji uzdatniania wody nr 2, budowę sieci wodociągowej w ul. Solankowej - od ul. Stanisława Staszica do ul. Prezydenta Franklina Roosevelta oraz ul. Wałowej, uzbrajanie nowych osiedli w sieć wodociągową, budowę sieci kanalizacyjnej w ul. Zygmunta Kurka - od ul. Jacewskiej do ul. Okrężek, w ul. Zamkniętej, ul. Wałowej, ul. Św. Mikołaja, przebudowę przepompowni ścieków na osiedlu Piastowskim III oraz uzbrojenie w sieć kanalizacyjną nowych osiedli. W celu uporządkowania gospodarki ściekowej prowadzony jest i kontynuowany będzie program budowy kanalizacji rozdzielczej, która pozwoli zmniejszyć ilość wód opadowych dopływających na oczyszczalnię ścieków oraz unikać przeciążenia kanalizacji ogólnospławnej.

Plany Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Inowrocławiu określone w ww. dokumencie wpisują się w cele szczegółowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej określone w *Strategii OSI*.

Miejska Strategia Rozwoju Transportu dla Miasta Inowrocławia do 2020 r. z uwzględnieniem Planu Mobilności Miejskiej Miasta Inowrocławia

Miejska Strategia Rozwoju Transportu dla Miasta Inowrocławia do 2020 r. z uwzględnieniem Planu Mobilności Miejskiej Miasta Inowrocławia wskazuje najważniejsze działania, niezbędne do podjęcia w horyzoncie czasowym do 2020 r., w zakresie zarówno inwestycji w infrastrukturę drogową, jak i - koniecznego do realizacji równolegle - rozwoju różnych form transportu na obszarze Inowrocławia.

Lawinowo rosnąca liczba prywatnych samochodów (przekładająca się na problem zakorkowanych ulic), jak również moda na zdrowy tryb życia, objawiająca się m.in. zwiększającym się zainteresowaniem transportem rowerowym i pieszym, wymusza radykalną modyfikację podejścia do całości problematyki organizacji transportu. Z tego też względu, należy aktywizować działania zmierzające do rozwoju tych podsystemów transportu, które mogą stanowić alternatywę dla motoryzacji indywidualnej. Stąd też w opracowanej nowej Miejskiej Strategii Rozwoju Transportu dla Miasta Inowrocławia z uwzględnieniem Planu Mobilności Miejskiej (MRST) wskazano konieczność nie tylko wzrostu roli MPK Inowrocław, ale też konieczność wdrożenia m.in. integracji taryfowej transportu autobusowego i kolejowego (celem zwiększenia udziału kolei w obsłudze przewozów o charakterze regionalnym), a także rozwoju infrastruktury dedykowanej rowerzystom i pieszym.

Projekty zapisane w ww. dokumencie są zgodne z kierunkami działań oraz projektami w zakresie transportu przedstawionymi w *Strategii OSI*.

Program ograniczania niskiej emisji dla Miasta Inowrocławia

Celem *Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Inowrocławia*, wykonanego w 2014 r., jest przede wszystkim poprawa jakości powietrza na terenie miasta, a tym samym jakości życia i zdrowia mieszkańców.

Podstawą prawną do opracowania Programu ograniczania niskiej emisji dla Miasta Inowrocławia jest uchwała Nr XXX/537/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu. Program przedstawia podstawowe kierunki i zakresy działań niezbędne do przywrócenia standardów jakości środowiska, zmierzających do poprawy stanu obecnego w zakresie poziomu zanieczyszczenia powietrza ze źródeł niskiej emisji na terenie miasta.

W celu osiągnięcia określonych w *Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Inowrocławia* poziomów efektu ekologicznego redukcji emisji gazów i pyłów do powietrza konieczna jest realizacja szeregu przedsięwzięć m.in.: wymiana taboru MPK na niskoemisyjny, wymiana oświetlenia ulicznego, budowa systemu transportu kombinowanego typu park&drive, rozbudowa ścieżek rowerowych jako alternatywy dla transportu miejskiego na krótkich dystansach.

Przedsięwzięcia, prowadzące do osiągnięcia celów w zakresie ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Inowrocławia, określone w ww. dokumencie są spójne z projektami działań w zakresie efektywności energetycznej, promowania strategii niskoemisyjnych oraz transportu przedstawionymi w *Strategii OSI*.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Inowrocław

Celem Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Inowrocław, sporządzonym w czerwcu 2015 r., jest określenie kierunków i działań związanych z realizacją pakietu klimatyczno-energetycznego do roku 2020, tj:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do emisji z 1990 r.;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do 20 % w bilansie energetycznym całej UE (dla Polski 15 %);
- redukcji zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Inowrocław wyznacza do 2020 r, następujące cele strategiczne:

- rozwój gminy, przy jednoczesnym zapewnieniu utrzymania zużycia energii finalnej na dotychczasowym poziomie;
- redukcja emisji gazów cieplarnianych;

- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- redukcja zużycia energii finalnej w wyniku zwiększenia efektywności energetycznej,
- redukcja zanieczyszczeń powietrza.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Inowrocław określa działania nieinwestycyjne i inwestycyjne, których wdrożenie gwarantuje realizację celów strategicznych Gminy Inowrocław w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Lista działań inwestycyjnych obejmuje przedsięwzięcia takie jak:

- zwiększenie efektywności energetycznej i wzrost udziału OZE w budynkach użyteczności publicznej,
- zwiększenie efektywności energetycznej i wzrost udziału OZE w sektorze infrastruktury komunalnej,
- zwiększenie efektywności energetycznej i wzrost udziału OZE w budynkach mieszkalnych spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, komunalnych i osób fizycznych,
- zwiększenie efektywności energetycznej i wzrost udziału OZE w budynkach przemysłowo magazynowych i handlowo - usługowych,
- zwiększenie efektywności energetycznej w transporcie drogowym,
- realizacja nowych obiektów kubaturowych w standardzie budynków niskoenergetycznych.

Wśród proponowanych działań znajdują się między innymi: termomodernizacje budynków, modernizacje sieci dystrybucji ciepła, modernizacje ciepłowni i kotłowni (w tym z możliwością wykorzystania biomasy), budowa instalacji kolektorów termicznych i ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła, modernizacja oświetlenia ulicznego, modernizacje i budowa dróg i ścieżek rowerowych.

Działania, prowadzące do osiągnięcia celów wynikających z *Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Inowrocław*, są spójne z projektami działań w zakresie efektywności energetycznej, promowania strategii niskoemisyjnych oraz transportu określonymi w *Strategii OSI*.

7. PLAN FINANSOWY

Zgodnie z decyzją szczytu Rady Europejskiej z 15-16 grudnia 2005 r. maksymalna stopa współfinansowania unijnego dla programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego dla słabiej rozwiniętych regionów państw członkowskich wynosi 85 % (Art. 110 Rozporządzenia ogólnego). Minimalny wkład środków krajowych w odniesieniu do funduszy unijnych wynosi 15 %.

Plan finansowy znajduje się w Załączniku Nr 4.

8. SYSTEM WDRAŻANIA

8.1. Zarządzanie

Projekty objęte *Strategią Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* będą realizowane w ramach *RPO WK-P*. Instytucją Zarządzającą (IZ) *RPO WK-P*, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2006 nr 227, poz. 1658), jest zarząd województwa. IZ *RPO WK-P* może zlecić wykonywanie części swoich zadań o charakterze zarządczym lub operacyjnym innym podmiotom. Jednakże dokonując delegacji, IZ zachowuje całkowitą odpowiedzialność za realizację *RPO*. W województwie kujawsko-pomorskim poziom subregionalny *Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia* został utworzony z inicjatywy samorządu miasta Inowrocławia, który zawarł porozumienie z samorządem gminy Inowrocław. Samorządy tworzące *Obszar Strategicznej Interwencji* ustaliły zakres współpracy.

8.2. Wybór projektów

W ramach *RPO WK-P* projekty wybierane będą w trybie konkursowym lub pozakonkursowym z zastosowaniem zasady preselekcji.

Projekty, wybrane w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* do sfinansowania ze środków *RPO WK-P*, zostaną ocenione pod względem formalnym i merytorycznym przez IZ *RPO WK-P*, a następnie ostatecznie zatwierdzone i przyjęte do realizacji. Wybór projektów do dofinansowania następował będzie w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów służyć będą prawidłowej i efektywnej realizacji celów określonych dla priorytetu inwestycyjnego. Kryteria będą obiektywne, mierzalne i precyzyjne. Kryteriom merytorycznym zostanie nadana odpowiednia punktacja oraz zostaną określone wagi punktowe.

Podczas ustalania kryteriów wyboru projektów, będą brane pod uwagę następujące uwarunkowania:

- stopień w jakim projekt wpłynie na realizację założeń Strategii województwa,
- stopień w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie problemów danego obszaru,
- stopień przygotowania inwestycji do realizacji (termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia do 31 grudnia 2018 r.)
- niedyskryminacja i przejrzystość,
- promowanie równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju,
- dostosowanie do specyfiki instrumentu wsparcia – kryteria wyboru projektów będą określane na poziomie operacji, w celu najlepszego ich dostosowania do specyfiki ocenianych projektów i ich trafnego zastosowania,
- koncentracja – ze względu na ograniczone środki finansowe, kryteria zapewnią koncentrację na określonych celach/priorytetach strategicznych (np. zgodność z założeniami strategii

inteligentnej specjalizacji), przez co zapewniona zostanie efektywność wsparcia publicznego. Koncentracja jest rozumiana jako skupienie się na celach projektów osi priorytetowych i całego programu.

- jakość ponad formalizm – kryteria wyboru projektów w maksymalnym stopniu oceniać będą jakość projektu, w taki sposób by zapewnienie zgodności w wymogami formalnymi nie przeważało nad merytoryczną treścią i jakością ocenianego przedsięwzięcia ubiegającego się o dofinansowanie.
- kompleksowość – operacje, szczególnie projekty ryzykowne technologicznie, będą oceniane w sposób kompleksowy, w którym pod uwagę brana będzie ocena nie tylko pomysłu czy technologii, ale także zdolności zarządczych i marketingowych przedsiębiorcy (m.in. takie aspekty jak zaangażowanie, doświadczenie i zdolności osób prowadzących firmę), co także warunkuje sukces realizowanego przedsięwzięcia. W ramach kompleksowości oceniany będzie również sposób włączenia w ramach projektu działań związanych z politykami horyzontalnymi.

W ramach *Priorytetu inwestycyjnego 1. Środowisko* (Działanie 1.1., Działanie 1.2.) wsparcie zostanie skierowane na realizację działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla danego obszaru. Natomiast w ramach Działania 1.4. zadania stanowiąc będą kontynuację realizacji zadań w ramach gospodarki wodno-ściekowej określonych w *Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych* w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM.

Projekty realizowane w ramach *Priorytetu inwestycyjnego 2. Transport* wybierane będą w oparciu o plany mobilności.

Projekty realizowane w ramach *Priorytetu inwestycyjnego 3. Rewitalizacja* wybierane będą w oparciu o Lokalne Programy Rewitalizacji.

Projekty realizowane w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* powinny być zintegrowane nie tylko obszarowo, ale też tematycznie, a przede wszystkim zintegrowane na poziomie działań realizowanych w ramach różnych funduszy. W tym kontekście istotna jest realizacja projektów integrujących działania twarde i miękkie, finansowane zarówno z EFRR, jak i EFS. Zintegrowany charakter projektów realizowanych w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* powinien być głównym kryterium decydującym o ich realizacji w tej formule.

Wstępny katalog kryteriów wyboru projektów do *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.*:

- zgodność projektu z dokumentami strategicznymi/programowymi (strategia rozwoju województwa, subregionu, strategia miejska, LPR, itp.)
- zasięg projektu (subregionalny, ponadlokalny, lokalny),
- oddziaływanie/komplementarność z innymi projektami (zrealizowanymi/ realizowanymi/ planowanymi do zrealizowania w subregionie),
- partnerstwo i zaangażowanie podmiotów i społeczności lokalnych,
- bezpośredni wkład w realizację wskaźnika na poziomie RPO WK-P,

- gotowość do realizacji projektu.

Listy projektów zawierają następujące załączniki:

Załącznik Nr 2. Lista projektów.

Załącznik Nr 3. Lista projektów komplementarnych.

8.3. Finansowanie

W projektach realizowanych w ramach *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* brana jest pod uwagę możliwość zastosowania różnych źródeł finansowania i instrumentów (w tym środki własne (budżet beneficjenta), środki RPO (EFRR, EFS), inne środki (np. prywatne, WFOŚ, środki budżetu państwa, województwa, itp.).

8.4. Interesariusze strategii

Interesariusze strategii to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na IOF oraz których potrzeby zamierza zaspakajać *Strategia Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* Interesariuszy definiuje się w kontekście określonej wizji rozwoju uwzględniając obszar (terytorium), który zamieszkują oraz ich profil (rodzaj interesariusza). Należy podkreślić, że w przypadku każdego obszaru najważniejszymi interesariuszami są jego mieszkańcy.

Interesariuszami *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są:

1. mieszkańcy (miasta Inowrocław i gminy Inowrocław),
2. mieszkańcy spoza terenu IOF,
3. organizacje pozarządowe (szczegółowa lista stanowi Załącznik nr 4.),
4. Wojsko Polskie,
5. instytucje z terenu IOF,
6. przedsiębiorstwa z terenu IOF.

Zapewnione zostały warunki udziału ww. Interesariuszy (partnerów społeczno-gospodarczych) w procesie tworzenia *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.*

Rysunek 11. Skwer Wyczołkowskiego.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

9. WNIOSKI ZE STRATEGICZNEJ OOŚ

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej *Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. (Prognoza)* jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.). Przepis ten narzuca obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych opracowanych przez organy administracji. Zapisy ww. ustawy stanowią dostosowanie przepisów krajowych do wymogów prawodawstwa Unii Europejskiej.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. została sporządzona w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. *Prognoza* wykonana została zgodnie z wymogami art. 51 ww. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Podstawowymi elementami *Prognozy*, zgodnie z ww. ustawą, są:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Zakres i stopień szczegółowości *Prognozy* został uzgodniony również z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy. Dzięki przeprowadzonym uzgodnieniom *Prognoza* zawiera m.in.:

- wyszczególnienie najważniejszych problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji dokumentu wraz z analizą działań zapobiegawczych i naprawczych;
- analizę problematyki ochrony zdrowia i życia ludzi, w tym analizę możliwych konfliktów społecznych związanych z realizacją ustaleń dokumentu;
- uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej;
- analizę możliwych do zastosowania źródeł energii odnawialnej.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy uznał, że *Prognoza* uwzględniająca ww. aspekty środowiskowe będzie wspierała zrównoważony rozwój oraz wspomagała wdrażanie prawa wspólnotowego w ochronie środowiska.

Zapisy *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* są spójne z politykami, strategiami, programami i planami o znaczeniu wspólnotowym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Projekty infrastrukturalne, przewidziane do realizacji w ramach *Strategii*, są związane przede wszystkim z: termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, wymianą pieców węglowych na ogrzewanie z miejskiej sieci ciepłowniczej, modernizacją kanałów melioracyjnych, modernizacją i rozbudową kanalizacji sanitarno-deszczowej, zastosowaniem zbiorników małej retencji na terenie obszaru funkcjonalnego, budową i modernizacją linii wodociągowych (systemów zaopatrzenia w wodę, ujęć i stacji uzdatniania wody), modernizacją kompleksów sportowych i placów zabaw, będą powodowały jedynie lokalne, krótko- i średnioterminowe negatywne oddziaływanie na środowisko, na etapie budowy, rozbudowy i modernizacji.

Jedynymi, o niewielkim zakresie i skali, trwałymi przekształceniami środowiska będą zajęcia terenów pod nowe obiekty takie jak: zbiorniki i kanały małej retencji wodnej, czy kompleksy sportowo-rekreacyjne i place zabaw.

Podkreślić jednak należy, iż oddziaływania pozytywne wynikające z realizacji postanowień *Strategii* w zdecydowany sposób będą przeważały nad tymi negatywnymi. Ponadto kluczowe negatywne oddziaływania na środowisko będą występowały głównie na etapie budowy i rozbudowy. Zatem ich negatywne oddziaływanie będzie krótkotrwałe i przemijające. Większość oddziaływań negatywnych będzie miało bardzo ograniczony (wręcz pomijalny) wpływ na środowisko. Bardziej znaczące będzie występowanie pozytywnych skutków środowiskowych o charakterze długoterminowym oraz w części przypadków ponadlokalnym.

Realizacja projektów zawartych w *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* spowodować powinna w środowisku:

- zmniejszenie zużycia paliw kopalnych,
- ograniczenie emisji do powietrza ze spalania paliw, w tym ograniczenie niskiej emisji,
- ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego,
- ograniczenie emisji ścieków do środowiska,
- poprawienie sposobu zagospodarowania odpadów ściekowych.

Przeprowadzona analiza problematyki ochrony zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących, a także planowanych, w ramach *Strategii*, do realizacji przedsięwzięć, pozwala na ocenę, że planowane przedsięwzięcia długoterminowo, bezpośrednio i pośrednio będą miały, na etapie eksploatacji lub użytkowania, jednoznacznie pozytywny wpływ na zdrowie i życie ludzi.

Nie przewiduje się oddziaływania projektów *Strategii* na obszary chronione przyrodniczo, położone na terenie miasta i gminy Inowrocław oraz poza tym terenem.

Nie przewiduje się również wystąpienia oddziaływań skumulowanych oraz transgranicznych.

10. RAPORT Z PRZYGOTOWANIA I MONITORING STRATEGII

Miasto Inowrocław i gmina Inowrocław w dniu 27 grudnia 2013 r. podpisały List intencyjny, w którym wyraziły wolę utworzenia subregionalnego obszaru funkcjonalnego zwanego Inowrocławskim Obszarem Funkcjonalnym.

Rada Gminy Inowrocław uchwaliła w dniu Uchwałę Nr XXXIV/314/2014 w sprawie wyrażenia zgody przez Gminę Inowrocław i Miasto Inowrocław Porozumienia w sprawie wzajemnej współpracy przy realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Inowrocławia, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020.

W okresie od stycznia 2014 r. odbywały się robocze spotkania dotyczące opracowania Strategii ZIT, a następnie *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* Wyłoniono również wykonawcę dokumentu.

Projekt *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* był konsultowany z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Ponadto podczas wyjazdowego seminarium dla radnych Rad Gminy Inowrocław, podczas spotkania z sołtysami oraz na otwartym spotkaniu konsultacyjnym dla instytucji, jednostek organizacyjnych gminy i stowarzyszeń. *Strategia* była również udostępniona w wersji elektronicznej.

13 lipca 2015 r. ogłoszono nabór pomysłów projektów do realizacji w ramach obszaru strategicznej interwencji Inowrocławia, który trwał do 24 lipca 2015.

Ponadto w ramach opracowywania Strategii OSI Inowrocławia w dniu 19 sierpnia 2015 r. zostało w Urzędzie Miasta Inowrocławia zorganizowane zostało spotkanie z przedsiębiorcami i szkołami zawodowymi, a w dniu 20 sierpnia 2015 r. z klubami sportowymi.

W dniach 2-16 października 2015 r. Miasto Inowrocław prowadziło konsultacje społeczne projektu Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji Inowrocławia. Rozpoczęcie konsultacji zostało poprzedzone informacją na www.bip.inowroclaw.pl w dniu 25 września 2015 r. Informacja o zbliżającym się rozpoczęciu konsultacji była również umieszczona 30 września 2015 r. na portalach:

- www.ino-online.pl pt.: „Jak wydać 100 milionów? Ruszają konsultacje”
- www.ki24.info pt.: „Ratusz będzie pytał mieszkańców o zdanie”
- www.inianie.pl pt.: „Ruszają konsultacje społeczne”
- www.inowroclaw.info.pl pt.: „Rozpoczynają się konsultacje społeczne”

W dniu 1 października 2015 r. Gazeta Pomorska zamieściła informację o rozpoczynających się konsultacjach, pt.: „Możecie zdecydować na co wydać miliony”.

W dniu 2 października 2015 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne. Informacja została umieszczona na www.bip.inowroclaw.pl oraz na portalu Urzędu Miasta Inowrocławia www.inowroclaw.pl. pt.: „Obszar Strategicznej Interwencji Inowrocławia - konsultacje społeczne. Na powyższych portalach udostępniona została elektroniczna wersja Strategii OSI wraz z formularzem do zgłaszania uwag.

Jednocześnie Strategia OSI w wersji papierowej wraz z formularzami w wersji papierowej była dostępna w Biurze Obsługi Interesantów Urzędu Miasta Inowrocławia. Informacja o rozpoczęciu konsultacji umieszczona została również w lokalnych serwisach informacyjnych: www.ino-online.pl – „Nowe unijne projekty. Wśród nich ... telewizja” z dnia 2 października 2015 r.

W dniu 15 października 2015 r. zorganizowane zostało w Saloniku Literacko-Artystycznym Biblioteki Miejskiej w Inowrocławiu spotkanie otwarte dla wszystkich zainteresowanych. Informacja o spotkaniu została udostępniona na www.bip.inowroclaw.pl w dniu 9 października 2015 r. oraz na oficjalnej stronie Miasta Inowrocławia www.inowroclaw.pl w dniu 13 października 2015 r. pt.: „Obszar Strategicznej Interwencji Inowrocławia - spotkanie konsultacyjne”. W spotkaniu wzięło udział 15 osób. Na spotkaniu Pani Aleksandra Dolińska – Hopsia – Naczelnik Wydziału Inwestycji, Rozwoju Gospodarczego i Funduszy Europejskich przedstawiła założenia Strategii oraz poszczególne projekty. Udostępnione zostały formularze zgłaszania uwag. Na pytania p. Andrzeja Rosińskiego – Radnego Rady Miejskiej Inowrocławia o szczegóły projektów odpowiadali: Pani dyrektor Kujawskiego Centrum Kultury oraz pan Szymon Kutrzuba – przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pani Lidia Stolarska zasugerowała, aby w ramach zakupu nowego taboru MPK, zamawiać mniejsze autobusy, ponieważ te które kursują są zazwyczaj puste. Pan Tadeusz Osowiecki z Fundacji Ekspert Kujawy zwrócił uwagę na konieczność skierowania działań do grup docelowych wytypowanych w dokumentach programowych RPO WK-P.

Podczas konsultacji zainteresowane strony mogły wносить uwagi, na specjalnie w tym celu przygotowanych formularzach. W wyniku prowadzonych konsultacji, drogą mailową oraz pocztą tradycyjną, wpłynęło 28 uwag od czterech osób. Uwagi poddane zostały analizie przez zespół opracowujący Strategię i w miarę konieczności uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu.

Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r. będzie systematycznie monitorowania, a z procesu jej wdrażania przygotowywane będą raporty analityczne. Pozwoli to na obiektywną ocenę poziomu realizacji założonych celów oraz dokonywanie niezbędnych korekt procesu wdrażania, jak też aktualizacji samej *Strategii*.

System monitorowania *Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 r.* przewiduje :

- ocenę poziomu realizacji wskaźników zgodnie z matrycą logiczną Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranymi wskaźnikami produktu i rezultatu oraz spełnienie przez wskaźniki warunków SMART,
- analizę i ocenę stopnia realizacji przyjętych celów oraz adekwatność doboru do nich wskaźników,
- analizę i ocenę harmonogramu wdrażania *Strategii*,
- dokonywanie odniesień do *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+*,
- monitoring ogólnego poziomu rozwoju obszaru,
- możliwość dokonywania korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań,

- analizę realizacji *Strategii* w celu jej ewentualnej aktualizacji,
- wykonanie cyklicznych sprawozdań z realizacji *Strategii*.

Rysunek 12. Solanki.

Źródło: Urząd Miasta Inowrocław

11. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Ogrody zapachowe.	4
Rysunek 2. Położenie gminy Inowrocław na tle powiatu inowrocławskiego i województwa.	9
Rysunek 3. Pijalnia wód.	14
Rysunek 4. Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich.	18
Rysunek 5. Rewitalizacja miasta.	26
Rysunek 6. Rynek.	28
Rysunek 7. Środowiskowy Dom Pomocy.	31
Rysunek 8. Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich.	48
Rysunek 9. Inowrocławska Terma.	60
Rysunek 10. Fontanna multimedialna.	74
Rysunek 11. Skwer Wyczołkowskiego.	89
Rysunek 12. Solanki.	94

12. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- Załącznik 1. Logika interwencji strategicznej.
- Załącznik 2. Lista projektów (podstawowe).
- Załącznik 3. Lista projektów (komplementarne).
- Załącznik 4. Plan finansowy.
- Załącznik 5. Interesariusze strategii (lista organizacji pozarządowych).
- Załącznik 6. Sprawozdanie z przebiegu prac i zaangażowania partnerów.

Załącznik Nr 1. Logika interwencji strategicznej.

L.p.	Zidentyfikowany problem/potencjał (z części diagnostycznej)	Cel (rozwiązanie/ograniczenie problemu; wykorzystanie potencjału)	Sposób realizacji celu (proponowane działania)	Zasięg terytorialny działań	Wskaźniki celu
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Priorytet inwestycyjny 1. Środowisko					
1.	<ul style="list-style-type: none">Niektóre budynki użyteczności publicznej oraz mieszkalne znajdujące się na terenie gminy Inowrocław wymagają termomodernizacji.Zaobserwowano znikome wykorzystywanie na terenie gminy, zarówno w przypadku budynków użyteczności publicznej, jak i obiektów mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych, odnawialnych źródeł energii na potrzeby c.o. i c.w.u.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym	<ul style="list-style-type: none">kompleksowa modernizacja energetyczna budynków - wsparcie przedsięwzięć polegających na przeprowadzeniu audytu energetycznego, kompleksowej modernizacji energetycznej wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródeł ciepła,wspieranie działań zmierzających do wykorzystania odnawialnych źródeł energii w mieszkalnictwie,budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, wodna, słoneczna, geotermalna, organiczna/biomasa, inna),działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie oszczędności i poszanowania energii, a także efektów podejmowanej interwencji,wykorzystanie odpadów jako źródła energii.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32).Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34).Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków.

2.	Na terenie miasta Inowrocław głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne – liniowe.	Promowanie strategii niskoemisyjnych poprzez poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO ₂	<ul style="list-style-type: none">• obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich oraz na obszarach pozamiejskich,• realizacja zintegrowanych niskoemisyjnych strategii i planów działań dotyczących zrównoważenia energetycznego dla obszarów miejskich, w tym publicznych systemów oświetleniowych,• działania promujące korzystanie z systemów transportu publicznego oraz działania edukacyjno-informacyjne skierowane do mieszkańców, służące pobudzeniu świadomości i zwiększeniu odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32).• Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34).
3.	Istnieje potrzeba tworzenia nowych ujęć wody (odwiertów), ponieważ pobór wody sięga granic pozwoleń wodnoprawnych.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none">• kompleksowa realizacja gospodarki wodno-ściekowej,• wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków,• budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody),• zakup urządzeń i aparatury służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody,• minimalizacja oddziaływania na środowisko osadów ściekowych.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (CI19).• Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI18).

Priorytet inwestycyjny 2. Transport					
1.	Na terenie miasta Inowrocław głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne – liniowe.	Zmniejszenie uciążliwości transportu publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie transportu multimodalnego (np. centra przesiadkowe, park&ride), • inwestycje w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej, • wprowadzanie niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu publicznego i służb miejskich, • ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego w mieście. 	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none"> • Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34). • Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej. • Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych.
2.	Niewystarczająca sieć ścieżek rowerowych w mieście, brak ścieżek w gminie.	Zwiększenie znaczenia transportu rowerowego	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, • budowa parkingów rowerowych (bike&ride). 	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych.
Priorytet inwestycyjny 3. Rewitalizacja					
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Inowrocław posiada potencjał w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. • Potrzeby rewitalizacyjne szczególnie widoczne są w obszarze obiektów oświatowych oraz świetlic wiejskich, które to działania dadzą szansę aktywowania 	Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych i ich	<ul style="list-style-type: none"> • likwidowanie izolacji oraz zatrzymanie dalszej degradacji terenów problemowych i funkcjonalnie z nimi powiązanych, • rewitalizacja zasobów zabytkowych, • odnowa tkanki miejskiej powiązanej z nadaniem i wzmocnieniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych na obszarach problemowych miasta, • wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych walorów środowiskowych i kulturowych regionu pod kątem komercyjnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego 	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI37). • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI38). • Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI39).

	społeczności lokalnej. <ul style="list-style-type: none">• Rewitalizacji wymagają przede wszystkim drogi gminne oraz stacje uzdatniania wody.	zachowanie	i naturalnego regionu (np. produkt regionalny), w tym poprzez dofinansowanie działalności i rozwój centrów informacji turystycznej i kulturalnej.		<ul style="list-style-type: none">• Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (CI40).• Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.
Priorytet inwestycyjny 4. Społeczeństwo					
1.	<ul style="list-style-type: none">• Wysoki poziom bezrobocia, ze znacznym udziałem osób stosunkowo długo pozostających bez pracy.• Rynek niewykorzystanej siły roboczej charakteryzuje się niskim udziałem osób uprawnionych do zasiłku.• Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród osób stosunkowo młodych (do 34. roku życia).• Wysokie bezrobocie wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.	Zmniejszenie skali wykluczenia i zwiększenie zatrudnienia przez aktywizowanie społeczności lokalnych i osób wykluczonych	<ul style="list-style-type: none">• integracja osób zagrożonych wykluczeniem i rodzin z dysfunkcjami, ukierunkowane na aktywizację społeczną i zawodową,• ułatwienie dostępu do zatrudnienia osób z rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, z osobami niepełnosprawnymi, osobami starszymi oraz innymi osobami niesamodzielnymi,• wspieranie zintegrowanych działań instytucji, urzędów i przedsiębiorstw na rzecz aktywizacji zawodowej osób w szczególności w trudnej sytuacji na rynku pracy i osób dotychczas nieaktywnych,• zwiększenie dostępu do oparcia psychicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności wspierającymi aktywność zawodową.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (CO01).• Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (CO02).• Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie.• Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CO16).• Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie.• Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.

					<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
2.	Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jako główne powody przyznawania pomocy społecznej.	Zwiększenie zatrudnienia i przyspieszenie włączenia społecznego przez rozwój usług społecznych	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi,• wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacji leczniczej służącej przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu,• inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej,• wspieranie rozwoju usług społecznych o charakterze środowiskowym dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem [usługi inne niż opiekuńcze i zdrowotne],• zwiększenie zakresu i jakości usług świadczonych przez jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej i jednostek wsparcia rodziny z zakresu wsparcia rodziny, usług opiekuńczych i zdrowotnych.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie.
3.	<ul style="list-style-type: none">• Wysoki poziom bezrobocia, ze znacznym udziałem osób stosunkowo długo pozostających bez pracy.	Wzrost aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi,• wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich/wychowawczych,• wsparcie w zakresie wdrożenia elastycznych form zatrudnienia.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie.• Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Priorytet inwestycyjny 5. Edukacja

1.	Wysokie bezrobocie wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.	Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego	<ul style="list-style-type: none">• upowszechnianie i wsparcie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej,• inwestycje w infrastrukturę przedszkolną na obszarach o słabym dostępie do tego typu usług,• wsparcie wysokiej jakości kształcenia ogólnego,• wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,• wsparcie uczniów zdolnych,• wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli,• opracowywanie i realizacja programów zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań uczniów,• opracowanie i realizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych,• zajęcia w Centrum Innowacyjnej Edukacji,	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI35).• Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty.• Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej.• Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie.• Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu.• Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.• Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie.• Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.• Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie.
----	---	---	---	--	---

2.	Wysokie bezrobocie wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.	Poprawa jakości kształcenia zawodowego	<ul style="list-style-type: none">• dostosowanie oferty szkół prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb rynku pracy,• nabywanie i doskonalenie przez uczniów kompetencji kluczowych i społecznych potrzebnych na rynku pracy,• inwestycje w infrastrukturę w obszarze kształcenia zawodowego,• wsparcie uczniów zdolnych,• wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu,• opracowywanie i realizacja programów zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań uczniów,• opracowanie i realizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych,	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy.• Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.• Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego.• Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.
3.	<ul style="list-style-type: none">• Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wśród osób stosunkowo młodych (do 34. roku życia).• Wysokie bezrobocie wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe lub nie posiadających żadnego wykształcenia.	Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym	<ul style="list-style-type: none">• działania umożliwiające uzupełnianie lub podwyższanie kwalifikacji ogólnych i zawodowych dostosowane do potrzeb rynku pracy adresowane do osób dorosłych,• doradztwo w zakresie kształcenia i szkolenia osób dorosłych w powiązaniu z potrzebami rynku pracy,• programy potwierdzania efektów uczenia się, prowadzące do uzyskania, uzupełniania lub podwyższania kwalifikacji ogólnych i zawodowych,• środowiskowe kampanie informacyjno – edukacyjne, wsparcie placówek prowadzących kształcenie ustawiczne.	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.

Załącznik Nr 2. Lista projektów.

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	Priorytet inwestycyjny w ramach RPO	Wskaźniki projektu
Priorytet inwestycyjny 1. Środowisko									
1.	Zmiana systemu ogrzewania w świetlicy wiejskiej w m. Orłowo, gm. Inowrocław	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	II kw. 2016 II kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	80.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4c	- zwiększenie efektywności energetycznej – 30 %,
2.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław - budynki komunalne: Świetlica Wiejska i remiza Strażacka Gnojno	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2018 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	250.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowane 2 budynki, - zwiększenie efektywności energetycznej – 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 30 %,
3.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynek świetlicy wiejskiej w Łatkowie	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2017 III kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	230.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zwiększenie efektywności energetycznej – 30 %,

4.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne CIS Łojewo – Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich, Referat Promocji, lokale mieszkalne (budynek byłej Szkoły Podstawowej w Łojewie)	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	300.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zwiększenie efektywności energetycznej – 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych -25 %, - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -1 szt.,
5.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne – świetlica wiejska w Miechowicach	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2018 IV kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowany 1 budynek, - zwiększenie efektywności energetycznej - 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 25 %,
6.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław – Szkoła Podstawowa w Orłowie	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	300.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	-zmodernizowany 1 budynek, - zwiększenie efektywności energetycznej - 30 %, - zwiększenie wielkości

									redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 30 %,
7.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne – budynkiem świetlicy wiejskiej w Radłótku	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	II kw. 2018 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowany 1 budynek, - zwiększenie efektywności energetycznej - 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 30 %,
8.	Termomodernizacja budynków komunalnych gminy Inowrocław – Gimnazjum w Sławęcinku	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	500.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowany 1 budynek, - zwiększenie efektywności energetycznej - 25 %,
9.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne SP Turzany wraz z budynkiem świetlicy wiejskiej	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	III kw. 2017 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	300.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowany 2 budynki, - zwiększenie efektywności energetycznej - 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 25 %,

10.	Termomodernizacja budynków komunalnych gminy Inowrocław – Gimnazjum w Żalinowie	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	II kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	100.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	4c	- zmodernizowany 1 budynek, - zwiększenie efektywności energetycznej - 30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, - redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 32 %,
11.	Rozbudowa wraz z termomodernizacją budynku Urzędu Gminy w Inowrocławiu	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	II kw. 2016 III kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	2.550.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4c	- zmodernizowany budynek użyteczności publicznej - szt. 1, - zwiększenie efektywności energetycznej -30 %, - zwiększenie wielkości redukcji tlenków siarki, -redukcja emisji tlenków węgla i innych gazów cieplarnianych - 25 %, - zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych o ok. 25 %,
12.	Efektywność energetyczna obiektów użyteczności publicznej	Gmina i Miasto Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	I kw. 2016 I kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	9 394 823	Środki własne, RPO (EFRR)	4c	

13.	Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym (wielorodzinne budynki mieszkaniowe)	firmy komunalne, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe	Niska emisja i efektywność energetyczna		Gmina i Miasto Inowrocław	2.000.000,00	Środki własne, RPO (EFR, EFS)	4c	
14.	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Gminie Inowrocław	Gmina Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	IV kw. 2017 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	800.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - ton. - liczba punktów świetlnych w ciągach komunikacyjnych - szt. , - oszczędność energii elektrycznej - 50%,

15.	Wymiana oświetlenia ulicznego w Inowrocławiu	Miasto Inowrocław	Niska emisja i efektywność energetyczna	I kw. 2016 I kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	3.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	
16.	Budowa sieci wodociągowej w m. Balczewo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2017 III kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	467.400,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 0,5 km,
17.	Budowa sieci wodociągowej w m. Dziennice	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2017 III kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	215.865,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 0,355 km,
18.	Budowa sieci wodociągowej w m. Gnojno	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	762.600,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 1,240 km,
19.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2018 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	1.076.865,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 1,750 km,
20.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	415.125,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej

									i kanalizacyjnej - 0,675 km,
21.	Budowa sieci wodociągowej w m. Orłowo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	276.750,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 0,450 km,
22.	Budowa sieci wodociągowej w m. Sławęcinek i Gnojno	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	771.825,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 1,255 km,
23.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2018 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	301.350,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - 0,490 km,
24.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Latkowo	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2016 III kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	159.900,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody - 1 szt.,
25.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Słońsko	Gmina Inowrocław	System wodociągowy	I kw. 2017 III kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	159.900,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6b	- liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody - 1 szt.,

Priorytet inwestycyjny 2. Transport									
1.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łojewo - Sikorowo	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	2017-2018	Gmina Inowrocław	2.800.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	
2.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Inowrocław-Sławęcinek, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	IV kw. 2015 II kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	900.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,15 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 1,570 km,
3.	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 252 Jacewo-Marulewy	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	IV kw. 2015 IV kw. 2016	Gmina i Miasto Inowrocław	1.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych — tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,1 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 1,000 km,
4.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice -Borkowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	IV kw. 2016 II kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	1.600.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,225 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych – 2,250 km,

5.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice-Stefanowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	2015-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	1.400.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych - km,
6.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Latkowo- Szadłowice, wzdłuż drogi krajowej nr 15	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	I kw. 2017 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	1.200.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,15 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych - 1,570 km,
7.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Latkowo – w kierunku Orłowa wzdłuż drogi powiatowej nr 2524C	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	I kw. 2018 III kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,061 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych - 0,610 km,
8.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku Tupadły – Krusza Zamkowa wraz z oświetleniem	Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	II kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	2.400.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO ₂ /rok - 0,24 ton, - długość wybudowanych ścieżek rowerowych - 2,400 km,

9.	Węzeł multimodalny i ścieżki rowerowe	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław	Ścieżki rowerowe	I kw. 2016 I kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	17.176.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	
Priorytet inwestycyjny 3. Rewitalizacja									
1.	Kujawskie Centrum Ginących Zawodów - obiekt edukacyjno - turystyczny	Gmina Inowrocław	Rewitalizacja	2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	500.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)		
2.	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu wraz z wyposażeniem	Gmina Inowrocław	Rewitalizacja	2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	400.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	9b	
3.	Rewitalizacja fragmentu średniowiecznego muru obronnego przy ul. Kasztelańskiej w Inowrocławiu	Miasto Inowrocław	Rewitalizacja	2016-2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1 600 000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6c	
4.	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Kruszy Zamkowej	Gmina Inowrocław	Rewitalizacja	2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	350.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	6c	
5.	Rewitalizacja Starego Miasta i Mątew	Miasto Inowrocław	Rewitalizacja	2016-2018	Gmina i Miasto Inowrocław	22.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	9b	
Priorytet inwestycyjny 4. Społeczeństwo									
1.	Centrum usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi	Fundacja Ekspert – Kujawy		IV kw. 2015 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	1.200.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	

	zamieszkałymi w Inowrocławiu								
2.	Wyzwalamy aktywność zawodową w Klubie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	700.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9i	
3.	Integracja społeczna w Klubie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
4.	Centrum Wsparcia Pozarządowego i Profilaktyki Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	15.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	9a	
5.	Centrum Wsparcia Pozarządowego i Profilaktyki Społecznej- aktywizacja	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2018 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	2.500.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
6.	Rewitalizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Inowrocławia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		III kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	500.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9i	
7.	Od integracji do rewitalizacji	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		III kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	700.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	

8.	Klub Rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	2.000.000,00	Środki własne, EFRR	9a	
9.	Usługi opiekuńcze MOPS – rozszerzenie działalności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		III/IV kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
10.	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób, które mogą świadczyć usługi opiekuńcze	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		IV kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
11.	Centrum Wsparcia Społecznego w Mątwach - inwestycja	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		II/III kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	7.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	9a	
12.	Centrum Wsparcia Społecznego w Mątwach - działalność	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		I kw. 2018 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	2.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
13.	Rozszerzenie działalności Kujawskiego Inkubatora	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	1.180.000,00	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)	3a 8iii 9v	

	Przedsiębiorczości Społecznej w Gminie Inowrocław								
14.	Rozszerzenie działalności Kujawskiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej w Inowrocławiu	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	260.000,00	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)	3a	
15.	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w Gminie Inowrocław	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	290.000,00	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)	9v	
16.	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w Inowrocławiu	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	1.200.000,00	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)	9v	
17.	Centrum Integracji Społecznej – nowoczesne i efektywne kształcenie	Gmina Inowrocław		2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	300.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10a	- liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia praktycznego i ustawicznego – 1 obiekt, - liczba wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego - 3 pracownie, - liczba uczniów korzystających ze wsparcia warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 60 osób.

18.	Utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	Gmina Inowrocław		2015-2016	Gmina i Miasto Inowrocław	900.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
19.	Centrum Wspierania Rodziny w Inowrocławiu	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
20.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych i wykluczonych społecznie Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław		I kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	700.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9i	- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 120, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 120, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 23, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po

									opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 30, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 300, - liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 5.
21.	Program wsparcia dla młodzieży dorosłych i rodziny w obszarze profilaktyki współczesnych zagrożeń społecznych.	Polskie Towarzystwo Psychoterapii Uzależnień		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	2.562.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
22.	Centrum Wspierania Rodziny w Gminie Inowrocław	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	400.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
23.	Silna ekonomia społeczna – cykl szkoleniowy dla podmiotów ekonomii społecznej z terenu Gminy Inowrocław.	Gmina Inowrocław		2015-2018	Gmina i Miasto Inowrocław	100.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9	
24.	Program aktywizacji zawodowej mieszkańców miasta	Fundacja Ekspert – Kujawy		I kw. 2016 IV kw.	Gmina i Miasto Inowrocław	3.500.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	8i	- łączna liczba osób objętych wsparciem w projekcie 210 osób,

	Inowrocławia			2018					<p>w tym:</p> <p>liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie - 100,</p> <p>liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie - 80,</p> <p>liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - 110,</p> <p>liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 50,</p> <p>liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie - 120,</p> <p>liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie - 190,</p> <p>- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po</p>
--	--------------	--	--	------	--	--	--	--	--

									opuszczeniu programu: wskaźnik dla osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi - 30 % (30 osób), wskaźnik dla osób długotrwale bezrobotnych - 30 % (24 osoby), wskaźnik dla osób biernych zawodowo - 30 % (33 osoby), wskaźnik dla osób z niepełnosprawnością - 30 % (15 osób), - liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): wskaźnik dla osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) - 43 % (43 osoby), wskaźnik dla osób długotrwale bezrobotnych - 35 % (28 osób), wskaźnik dla osób
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

									biernych zawodowo - 40 % (44 osoby), wskaźnik dla osób z niepełnosprawnością - 30 % (15 osób),
25.	Klub Integracji Społecznej Fundacji Ekspert - Kujawy	Fundacja Ekspert - Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	2.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9i	- ogólna liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 90, - liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 20, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 80, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objęta następującymi formami wsparcia o charakterze: a) społeczny: 90 b) zawodowy: 80 c) edukacyjny: 80

									d) zdrowotny: 45 - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 55, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 23 (tj. nie mniej niż 25 %), - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 14 osób (tj. nie mniej niż 15%).
26.	Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze	Miasto Inowrocław		III kw. 2016 II kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1.752.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	8iv	
27.	Zapewnienie usług opiekuńczych dla starszych osób w miejscu	Gmina Inowrocław		I kw. 2017 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	961.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	

	zamieszkania								
28.	Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy	Gmina Inowrocław		I kw. 2017 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	900.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
29.	Utworzenie mieszkania treningowego dla osoby niepełnosprawnej intelektualnie	Gmina Inowrocław		IV kw. 2017 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	80.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
30.	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Miasto Inowrocław		I kw. 2016 I kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	5.400.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9i	

Priorytet inwestycyjny 5. Edukacja

1.	Budowa przedszkola w Jacewie	Gmina Inowrocław	Wychowanie przedszkolne	I kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina Inowrocław	4.030.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	10a	- liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1, - liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 175, - odsetek dzieci w wieku 3-5 objętych wychowaniem przedszkolnym - 43,10 %
2.	Podniesienie poziomu zdawalności sprawdzianu	Gmina Inowrocław	Edukacja szkolna	2015 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	100.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)		

	szóstoklasisty i egzaminów gimnazjalnych								
3.	Rozbudowa przedszkola samorządowego w Górze	Gmina Inowrocław	Wychowanie przedszkolne	I kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	510.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	10a	- liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1, - liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 50 - odsetek dzieci w wieku 3-5 objętych wychowaniem przedszkolnym - 12,32 %
4.	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli dla nauczycieli kształcenia ogólnego w Inowrocławiu	Fundacja Ekspert-Kujawy		III kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	850.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10i	- liczba nauczycieli, objętych wsparciem w programie - 300, - liczba przeszkolonych nauczycieli - 300, - liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu - 60, - liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 30 % (90 nauczycieli),
5.	Uniwersytet Trzeciego Wieku – oferta aktywizacji społecznej seniorów	Fundacja Ekspert – Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	300.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	8vi	

	zamieszkałych w Inowrocławiu.								
6.	Placówka Kształcenia Ustawicznego PERSPEKTYWA w Gminie Inowrocław	Fundacja Ekspert- Kujawy		IV kw. 2015 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	364.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
7.	Placówka Kształcenia Ustawicznego PERSPEKTYWA w Inowrocławiu	Fundacja Ekspert- Kujawy		IV kw. 2015 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	960.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
8.	Certified City - zwiększanie kompetencji mieszkańców Inowrocławia z zakresu ICT i języków obcych.	Fundacja Ekspert- Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iii	
9.	Poprawa dostępności dzieci i młodzieży do innowacyjnych metod nauczania i nowoczesnych technologii w edukacji.	Gmina Inowrocław		2015 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	500 000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	10	
10.	Rozwijanie uzdolnień uczniów poprzez rozszerzenie oferty dodatkowych zajęć pozaekcyjnych	Gmina Inowrocław		2015 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10	

11.	Certified City - zwiększanie kompetencji mieszkańców Gminy Inowrocław z zakresu ICT i języków obcych.	Fundacja Ekspert- Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	400.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iii	- liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 40, - liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 100, - liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 40,
12.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław - przedszkola	Miasto Inowrocław		I kw. 2016 II kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	2.031.764,70	Środki własne, RPO (EFRR)	10a	
13.	„Dziecko – nasz największy skarb”	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy		I kw. 2016 IV kw. 2016	Gmina i Miasto Inowrocław	700.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	9iv	
14.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław – zajęcia i inne dodatkowe	Miasto Inowrocław		II kw. 2016 III kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	2.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10i	- liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po

	formy wsparcia dzieci przedszkolnych, szkolenia kadry wraz z doposażeniem przedszkoli i ich modernizacją								uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS - 10, - liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 33 (50), - liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej - 500 (750), - liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie - 33,
15.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław – zajęcia pozalekcyjne i inne dodatkowe formy wsparcia uczniów, szkolenia kadry wraz z doposażeniem szkół podstawowych i gimnazjów	Miasto Inowrocław		II kw. 2016 III kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	8.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10i	- liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 2000 (2500), - liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 100 (150), - liczba szkół wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 13, - liczba szkół, w których pracownice przedmiotowe

									wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 13, - liczba szkół i placówek systemu oświaty, które wykorzystują sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - 13,
16.	Od ucznia do mistrza	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy		I kw. 2016 I kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	780.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
17.	IKTS Noteć Inowrocław	IKTS Noteć Inowrocław		I kw. 2016 I kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	12.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
18.	Integracja poprzez sport	Dziecięca Akademia Piłkarska Mały Piłkarz		I kw. 2016 II kw. 2022	Gmina i Miasto Inowrocław	505.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	9iv	
19.	Mam kwalifikacje mam - pracę	Policealne Studium Zawodowe w Inowrocławiu		II kw. 2016 II kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	950.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
20.	Szyję i dobrze żyję – cykl działań aktywizacyjnych oraz informacyjno –	Akademia Szkolnictwa AS - Zasadnicza			Gmina i Miasto Inowrocław	4.000.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	

	promocyjnych na rzecz wzrostu zainteresowania zawodem krawca	Szkoła Zawodowa w Inowrocławiu							
21.	Rozwój szkolnictwa zawodowego z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy i wzmocnienie kompetencji zawodowych absolwentów Zespołu Szkół Zawodowych Rzemiosła	Zespół Szkół Zawodowych Rzemiosła w Inowrocławiu		II kw. 2016 II kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	800.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10	
22.	Technikum na czasie	Szkoły Ponadgimnazjalne im. Władysława Łokietka w Inowrocławiu		II kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1.650.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10iv	
23.	Rozwój przedszkola szansą na dobry start małego dziecka	Gmina Inowrocław		I kw. 2017 IV kw. 2019	Gmina i Miasto Inowrocław	100.000,00	Środki własne, RPO (EFS)	10i	- liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 225, - liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 225,

									- liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 22,5 etatu
24.	Nowe umiejętności gwarancją lepszego jutra - cykl szkoleń i warsztatów	Gmina Inowrocław		2017-2019	Gmina i Miasto Inowrocław	200.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	10iv	- liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 60 osób, - liczba osób, które zdobyły wiedzę, umiejętności lub kompetencje w ramach pozaszkolnych form kształcenia – 60 osób
25.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław o przedszkola	Miasto Inowrocław, Gmina Inowrocław		I kw. 2016 II kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	2.031.764,70	Środki własne, RPO (EFRR)	10a	

Załącznik Nr 3. Lista projektów (komplementarne).

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt (zł)	Źródła finansowania	Priorytet Inwestycyjny w ramach RPO	Wskaźniki projektu
1.	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych dla Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław		2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	1.000.000,00	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ	6a	
2.	Budowa schroniska dla bezdomnych zwierząt	Gmina i Miasto Inowrocław			Gmina i Miasto Inowrocław	5.000.000,00			
3.	Doposażenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Inowrocław	Gmina Inowrocław		2016-2017	Gmina i Miasto Inowrocław	250.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	5b	
4.	Utworzenie i działalność Inowrocławskiego Klastra Metalowego.	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	1.416.000,00	Środki własne, RPO (EFRR) POIR	3a 3b 3c	
5.	Stworzenie innowacyjnej aplikacji/narzędzia IT usprawniającego zarządzanie projektami	Fundacja Ekspert-Kujawy		I kw. 2016 IV kw. 2017	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)	1b	- liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie -1 szt., - liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje -1 szt., - liczba

									przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi - 1 szt.
6.	Nowe ekologiczne autobusy w Inowrocławiu	Gmina i Miasto Inowrocław		I kw. 2016 II kw. 2018	Gmina i Miasto Inowrocław	37.500,00	Środki własne, RPO (EFRR)	4e	
7.	Voucher na opiekę	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu		III kw. 2016 II kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	1.752.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
8.	Pracownia metaloplastyczna	Kujawskie Centrum Kultury		I kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	400.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
9.	Warsztaty dziennikarskie dla dzieci i młodzieży	Kujawskie Centrum Kultury		I kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
10.	Kreatywny Inowrocław - cykl szkoleń i warsztatów dla mieszkańców w ramach sekcji artystycznych	Kujawskie Centrum Kultury		III kw. 2016 IV kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	800.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
11.	Fabryka umiejętności – cykl szkoleń i warsztatów dla mieszkańców miasta	Biblioteka Miejska im. Jana Kasprowicza		III kw. 2016 II kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	140 800,00	Środki własne, RPO (EFRR)		
12.	Sekcja gier karcianych i planszowych	Kujawskie Centrum		I kw. 2016	Gmina i Miasto	200.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		

	dla osób niepełnosprawnych	Kultury		II kw. 2020	Inowrocław				
13.	Dziecięca Telewizja Internetowa TELE- WIZJER	Kujawskie Centrum Kultury		II kw. 2016 II kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	720.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)		
14.	Zielona inicjatywa miejska - Inowrocław	Kujawskie Centrum Kultury		2016-2020	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFRR)		
15.	Wakacje w mieście „Nudzie mówimy nie” - Inowrocław 2016 - 2020	Kujawskie Centrum Kultury		II kw. 2016 III kw. 2020	Gmina i Miasto Inowrocław	600.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
16.	Kujawska tradycja gotowania żuru i pieczenia chleba- Inowrocław 2016	Kujawskie Centrum Kultury		I kw. 2016 I kw. 2016	Gmina i Miasto Inowrocław	100.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		
17.	Bursztynowy szlak antycznego Rzymu - Inowrocław 2016	Kujawskie Centrum Kultury		IV kw. 2015 III kw. 2016	Gmina i Miasto Inowrocław	280.000,00	Środki własne, RPO (EFS)		

Załącznik Nr 4. Plan finansowy.

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity (tys. zł)	Źródła finansowania	2014 (tys. zł)	2015 (tys. zł)	2016 (tys. zł)	2017 (tys. zł)	2018 (tys. zł)	2019 (tys. zł)	2020 (tys. zł)	2021 (tys. zł)	2022 (tys. zł)	2023 (tys. zł)
Priorytet inwestycyjny 1. Środowisko													
1.	Zmiana systemu ogrzewania w świetlicy wiejskiej w m. Orłowo, gm. Inowrocław	80	Środki własne, RPO (EFRR)			40	40						
2.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław - budynki komunalne: Świetlica Wiejska i remiza Strażacka Gnojno	250	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ					125	125				
3.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynek świetlicy wiejskiej w Łatkowie	230	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ				115	115					
4.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne CIS Łojewo – Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich, Referat Promocji, lokale mieszkalne (budynek byłej Szkoły Podstawowej w Łojewie)	300	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ			150	150						
5.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne - świetlica wiejska w Miechowicach	200	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ					100	100				
6.	Termomodernizacja budynków komunalnych Gminy Inowrocław – Szkoła Podstawowa w Orłowie	300	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ			150	150						
7.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie	200	Środki własne,					100	100				

	wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne – budynkiem świetlicy wiejskiej w RadłóWKu		RPO (EFRR), WFOŚ										
8.	Termomodernizacja budynków komunalnych gminy Inowrocław – Gimnazjum w Sławęcinku	500	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ			250	250						
9.	Termomodernizacja i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Inowrocław – budynki komunalne SP Turzany wraz z budynkiem świetlicy wiejskiej	300	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ				150	150					
10.	Termomodernizacja budynków komunalnych gminy Inowrocław – Gimnazjum w Żalinowie	100	Środki własne, RPO (EFRR), WFOŚ			50	50						
11.	Rozbudowa wraz z termomodernizacją budynku Urzędu Gminy w Inowrocławiu	2.550	Środki własne, RPO (EFRR)			500	500	500	500	550			
12.	Efektywność energetyczna obiektów użyteczności publicznej	9 394	Środki własne, RPO (EFRR)			3000	3394	3000					
13.	Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym (wielorodzinne budynki mieszkalniowe)	2.000	Środki własne, RPO (EFR, EFS)				500	500	500	500			
14.	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Gminie Inowrocław	800	Środki własne, RPO (EFRR)				200	300	300				
15.	Wymiana oświetlenia ulicznego w Inowrocławiu	3.000	Środki własne, RPO (EFRR)			1000	1000	1000					
16.	Budowa sieci wodociągowej w m. Balczewo	467	Środki własne, RPO (EFRR)				230	237					
17.	Budowa sieci wodociągowej	215	Środki własne,				200	215					

	w m. Dziennice		RPO (EFRR)										
18.	Budowa sieci wodociągowej w m. Gnojno	762	Środki własne, RPO (EFRR)			380	382						
19.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	1.077	Środki własne, RPO (EFRR)					500	577				
20.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	415	Środki własne, RPO (EFRR)			200	215						
21.	Budowa sieci wodociągowej w m. Orłowo	277	Środki własne, RPO (EFRR)			137	140						
22.	Budowa sieci wodociągowej w m. Sławęcinek i Gnojno	772	Środki własne, RPO (EFRR)			380	392						
23.	Budowa sieci wodociągowej w m. Jacewo	300	Środki własne, RPO (EFRR)					150	150				
24.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Łatkowo	160	Środki własne, RPO (EFRR)			80	80						
25.	Budowa stacji podniesienia ciśnienia Słońsko	160	Środki własne, RPO (EFRR)				80	80					
Priorytet inwestycyjny 2. Transport													
1.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łojewo – Sikorowo	2.800	Środki własne, RPO (EFRR)				1400	1400					
2.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Inowrocław-Sławęcinek, wzdłuż drogi krajowej nr 25	900	Środki własne, RPO (EFRR)			450	450						
3.	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 252 Jacewo-Marulewy	1.000	Środki własne, RPO (EFRR)			1000							
4.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice -Borkowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25	1.600	Środki własne, RPO (EFRR)			800	800						
5.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Jaksice	1.400	Środki własne,		700	700							

	-Stefanowo, wzdłuż drogi krajowej nr 25		RPO (EFRR)										
6.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łatkowo- Szadłowice, wzdłuż drogi krajowej nr 15	1.200	Środki własne, RPO (EFRR)			1200							
7.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Łatkowo – w kierunku Orłowa wzdłuż drogi powiatowej nr 2524C	600	Środki własne, RPO (EFRR)				300	300					
8.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku Tupadły – Krusza Zamkowa wraz z oświetleniem	2.400	Środki własne, RPO (EFRR)			1200	1200						
9.	Węzeł multimodalny i ścieżki rowerowe	17.176	Środki własne, RPO (EFRR)			6000	6000	5176					
Priorytet inwestycyjny 3. Rewitalizacja													
1.	Kujawskie Centrum Ginących Zawodów - obiekt edukacyjno - turystyczny	500	Środki własne, RPO (EFRR)			250	250						
2.	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu wraz z wyposażeniem	400	Środki własne, RPO (EFRR)			200	200						
3.	Rewitalizacja fragmentu średniowiecznego muru obronnego przy ul. Kasztelańskiej w Inowrocławiu	1.600	Środki własne, RPO (EFRR)			300	300	300	300	400			
4.	Rewaloryzacja zabytkowego parku w Kruszy Zamkowej	350	Środki własne, RPO (EFRR)			200	150						
5.	Rewitalizacja Starego Miasta i Mątew	22.000	Środki własne, RPO (EFRR)			7000	7000	8000					
Priorytet inwestycyjny 4. Społeczeństwo													
1.	Centrum usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi zamieszkałymi w Inowrocławiu.	1.200	Środki własne, RPO (EFS)			400	400	400					
2.	Wyzwalamy aktywność zawodową	700	Środki własne,			140	140	140	140	140			

	w Klubie		RPO (EFS)										
3.	Integracja społeczna w Klubie	1.000	Środki własne, RPO (EFS)			200	200	200	200	200			
4.	Centrum Wsparcia Pozarządowego i Profilaktyki Społecznej	15.000	Środki własne, RPO (EFRR)			3000	3000	3000	3000	3000			
5.	Centrum Wsparcia Pozarządowego i Profilaktyki Społecznej- aktywizacja	2.500	Środki własne, RPO (EFS)					500	1000	1000			
6.	Rewitalizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Inowrocławia	500	Środki własne, RPO (EFS)			100	200	200					
7.	Od integracji do rewitalizacji	700	Środki własne, RPO (EFS)			200	200	300					
8.	Klub Rodziny	2.000	Środki własne, EFRR			1000	1000						
9.	Usługi opiekuńcze MOPS – rozszerzenie działalności	1.000	Środki własne, RPO (EFS)			200	200	200	200	200			
10.	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych osób, które mogą świadczyć usługi opiekuńcze	200	Środki własne, RPO (EFS)			60	60	80					
11.	Centrum Wsparcia Społecznego w Mątwach – inwestycja	7.000	Środki własne, RPO (EFRR)			1400	1400	1400	1400	1400			
12.	Centrum Wsparcia Społecznego w Mątwach - działalność	2.000	Środki własne, RPO (EFS)					600	600	800			
13.	Rozszerzenie działalności Kujawskiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej w Gminie Inowrocław	1.180	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)			380	400	400					
14.	Rozszerzenie działalności Kujawskiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej w Inowrocławiu	260	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)			80	80	100					
15.	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w Gminie Inowrocław	290	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)			70	70	70					

16.	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w Inowrocławiu	1.200	Środki własne, RPO (EFRR, EFS)			400	400	400					
17.	Centrum Integracji Społecznej – nowoczesne i efektywne kształcenie	300	Środki własne, RPO (EFS)			100	200						
18.	Utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	900	Środki własne, RPO (EFS)			900							
19.	Centrum Wspierania Rodziny w Inowrocławiu	200	Środki własne, RPO (EFS)			70	70	60					
20.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych i wykluczonych społecznie Gminy Inowrocław	700	Środki własne, RPO (EFS)			140	140	140	140	140			
21.	Program wsparcia dla młodzieży dorosłych i rodziny w obszarze profilaktyki współczesnych zagrożeń społecznych.	2.562	Środki własne, RPO (EFS)			900	900	752					
22.	Centrum Wspierania Rodziny w Gminie Inowrocław	400	Środki własne, RPO (EFS)			100	200	100					
23.	Silna ekonomia społeczna – cykl szkoleniowy dla podmiotów ekonomii społecznej z terenu Gminy Inowrocław	100	Środki własne, RPO (EFS)			30	30	40					
24.	Program aktywizacji zawodowej mieszkańców miasta Inowrocławia	3.500	Środki własne, RPO (EFS)			1100	1200	1200					
25.	Klub Integracji Społecznej Fundacji Ekspert – Kujawy	2.000	Środki własne, RPO (EFS)			600	700	700					
26.	Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze	1.752	Środki własne, RPO (EFS)			152	400	400	400	400			
27.	Zapewnienie usług opiekuńczych dla starszych osób w miejscu zamieszkania	961	Środki własne, RPO (EFS)				221	250	250	250			
28.	Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy	900	Środki własne, RPO (EFS)				225	225	225	225			
29.	Utworzenie mieszkania treningowego	80	Środki własne,				20	20	20	20			

	dla osoby niepełnosprawnej intelektualnie		RPO (EFS)										
30.	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	5.400	Środki własne, RPO (EFRR)			1100	1100	1100	1100	1000			
Priorytet inwestycyjny 5. Edukacja													
1.	Budowa przedszkola w Jacewie	4.030	Środki własne, RPO (EFRR)			2000	2030						
2.	Podniesienie poziomu zdawalności sprawdzianu szóstoklasisty i egzaminów gimnazjalnych.	100	Środki własne, RPO (EFRR)			20	20	20	20	20			
3.	Rozbudowa przedszkola samorządowego w Górze	510	Środki własne, RPO (EFRR)			250	260						
4.	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli dla nauczycieli kształcenia ogólnego w Inowrocławiu	850	Środki własne, RPO (EFS)			300	300	250					
5.	Uniwersytet Trzeciego Wieku – oferta aktywizacji społecznej seniorów zamieszkałych w Inowrocławiu	300	Środki własne, RPO (EFS)			100	100	100					
6.	Placówka Kształcenia Ustawicznego PERSPEKTYWA w Gminie Inowrocław	364	Środki własne, RPO (EFS)		64	100	100	100					
7.	Placówka Kształcenia Ustawicznego PERSPEKTYWA w Inowrocławiu	960	Środki własne, RPO (EFS)		60	300	300	300					
8.	Certified City - zwiększanie kompetencji mieszkańców Inowrocławia z zakresu ICT i języków obcych	600	Środki własne, RPO (EFS)			200	200	200					
9.	Poprawa dostępności dzieci i młodzieży do innowacyjnych metod nauczania i nowoczesnych technologii w edukacji.	500	Środki własne, RPO (EFRR)			100	100	100	100	100			
10.	Rozwijanie uzdolnień uczniów poprzez	200	Środki własne,			40	40	40	40	40			

	rozszerzenie oferty dodatkowych zajęć pozalekcyjnych		RPO (EFS)										
11.	Certified City - zwiększanie kompetencji mieszkańców Gminy Inowrocław z zakresu ICT i języków obcych	400	Środki własne, RPO (EFS)			130	140	130					
12.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław - przedszkola	2.032	Środki własne, RPO (EFRR)			700	700	632					
13.	„Dziecko – nasz największy skarb”	700	Środki własne, RPO (EFRR)			700							
14.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław – zajęcia i inne dodatkowe formy wsparcia dzieci przedszkolnych, szkolenia kadry wraz z doposażeniem przedszkoli i ich modernizacją	2.000	Środki własne, RPO (EFS)			400	400	400	400	400			
15.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław – zajęcia pozalekcyjne i inne dodatkowe formy wsparcia uczniów, szkolenia kadry wraz z doposażeniem szkół podstawowych i gimnazjów	8.000	Środki własne, RPO (EFS)			1600	1600	1600	1600	1600			
16.	Od ucznia do mistrza	780	Środki własne, RPO (EFS)			350	350	80					
17.	IKTS Noteć Inowrocław	12	Środki własne, RPO (EFS)			4	4	4					
18.	Integracja poprzez sport	505	Środki własne, RPO (EFS)			70	70	70	70	70	70	85	
19.	Mam kwalifikacje - mam pracę	950	Środki własne, RPO (EFS)			300	300	350					
20.	Szyję i dobrze żyję – cykl działań aktywizacyjnych oraz informacyjno – promocyjnych na rzecz wzrostu zainteresowania zawodem krawca	4.000	Środki własne, RPO (EFS)			1000	1000	1000	1000				

21.	Rozwój szkolnictwa zawodowego z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy i wzmocnienie kompetencji zawodowych absolwentów Zespołu Szkół Zawodowych Rzemiosła	800	Środki własne, RPO (EFS)			400	400						
22.	Technikum na czasie	1.650	Środki własne, RPO (EFS)			330	330	330	330	330			
23.	Rozwój przedszkola szansą na dobry start małego dziecka	100	Środki własne, RPO (EFS)				30	30	40				
24.	Nowe umiejętności gwarancją lepszego jutra - cykl szkoleń i warsztatów	200	Środki własne, RPO (EFRR)				70	70	60				
25.	Nowoczesne szkolnictwo w OSI Inowrocław o przedszkola	2.032	Środki własne, RPO (EFRR)			700	700	632					